

The Project Gutenberg eBook of Aili, by Matti Kurikka

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Aili

Author: Matti Kurikka

Release date: February 22, 2006 [EBook #17818]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK AILI ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

AILI.

NÄYTELMÄ VIIDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ, KUUDESSA KUVAELMASSA.

Matti Kurikka.

Ensimmäisen kerran ilmestynyt 1887.

KAIKKI OIKEUDET PIDÄTETÄÄN.

NEITI IIDA AALBERG.

SUURTEN HENKEIN KUVAT MEILLE LOIT, NIMEN SUOMEMME SA KUULUVILLE TOIT!

Omistaessani tämän teokseni Teille, arvoisa taiteilija, tiedän, että Te luette itsenne "siihen uuden ajan

joukkoon, joka kirjoittaa lippuunsa: Totuus!" Jos sitä en tietäisi, en voisi syvää kunnioitustani ja ihailuani Teille osoittaa rauhallisena tällä teoksella, jossa lausuttuja ajatuksia niin erilaisilla tunteilla tiedän vastaan otettavan — julkisesti lausuttuina. Vaikkei teokseni miksiäkään tienraivaajaksi ole aiottu, uskallan sen julkaista ja vielä Teille omistaa, koska olen vakuutettu siitä, että parempi on puhumalla — vaikka heikoin voiminkin — vetää esille yhteiskuntamme heikkouksia, paheita, kuin työntää niitä yhä syvemmälle sen terveitäkin kerroksia turmelemaan.

Köpenhaminassa, Elokuun 31 p. 1887.

M. K.

HENKILÖT:

ROUVA HARTIN, valtioneuvoksen leski.
AILI, hänen tyttärensä.
AHRÉN, hovioikeuden auskultantti, Ailin sulhanen.
GRYHLING, entinen luutnantti, Hartinin veli.
TEUVO KARHI, ylioppilas.
HELLI HILTUNEN, Ailin ent. koulutoveri.
EMMA, Hartinin palvelustyttö.
ELLO KASKI, koneenkäyttäjä.
ULLAMATAMI, Emman äiti.
LÄÄKETIETEEN PROFESSORI.
"LAPSIMUORI", asioitsija ja salakapakoitsija.
JUHO, työmies.
JUHON VAIMO.
SILLMAN.
RUHAS-PEKAN AKKA.
ELSA.
SIRKKU, }
MATTI, } köyhiä lapsia.
JUKKA, }
ELLI, }
ERÄS TYÖMIES.
PALVELUSTYTTÖ.
KANTAJA.

Tapaus nykyaikana Helsingissä.

ENSI NÄYTÖS.

Komea salonki, johon perällä veranta liittyy kaikkine koristuksineen. Verannan avoimesta kaksois-ovesta näkyy kaunis puutarha. Kummallakin sivulla kaksi ovea.

1:n KOHTAUS.

Emma ja Kaski.

Emma ja Kaski tulevat verannan kohdalle puutarhaan.

EMMA.

No hyvästi nyt.

KASKI.

Etkö voisi hetkeksi lähteä vielä tuonne meren rantaan päin kävelemään.
Katso kuinka tuo vesikin tuolla värähtelee somasti. Tule pois!

EMMA.

Stasrotinna on hirveän ankara. Jos viisi minuttiakin olen yli luvatus ajan toruu hän jo.

KASKI.

Hm! Jään siis yksin. — Kuinkahan tämän illan taasen kulumaan saan.

EMMA.

No, kyllä te miehet ajan aina kulumaan saatte.

KASKI.

En minä ainakaan.

EMMA.

Kuinka niin?

KASKI.

Kenenkä kanssa minä juuri —. Ei minulla ole sellaista ystävätä täällä
— Mutta kuules, minä tulen kyökkiin kanssasi pakinoimaan illemmalla.

EMMA.

Hyvin kernaasti minun puolestani, jollei stasrotinna olisi sitä ankarasti kieltänyt.

KASKI.

Minä tulen salaa.

EMMA.

Salaako? Ei Ello! Sitä en minä tahdo. On niin hyvä olla, kun ei tarvitse yhtään teeskennellä eikä valehdella. Eikä se ole juuri kaunistakaan tuolla tavoin — —

KASKI.

Mitä pahaa siinä olisi?

EMMA.

Pahaksipa sitä vanhat ihmiset sanovat.

KASKI.

Vanhat, niin! Samalla tavoin ovat ne kuitenkin nuorena itse tehneet. Mutta kun ne itse ovat väärin käyttäneet vapauttaan tahi kuulleet aikuistensa syntejä, luulevat he nuorta sukupolvea niin turmeltuneeksi, ettei siihen voi enää ollenkaan luottaa. — Saanhan tulla?

EMMA.

Ei, ei! Kun se nyt on kerran kielletty, niin en minä — Olen vielä liian nuori epäilemään, mitä äitini on minulle opettanut.

KASKI.

Saanko tulla tänne huomenna sinua tapaamaan.

EMMA.

Huomennako. — Tuota — ai, en minä huomenna jouda. Menen äitiäni tervehtimään; silloin on hänen

syntymäpäivänsä.

KASKI.

No, jonakin toisena päivänä sitten.

Kurkistaa salonkiin.

Onpa täällä komeata!

EMMA.

Stasrooti oli upporikas mies.

KASKI.

Ja tuossa nyt rahat seisovat.

EMMA.

Kadehditko sinä toisen rikkautta?

KASKI.

En laisinkaan. Minua harmittaa vaan, että suuret rahat näin jouten seisovat leskien hallussa. Jos kauppamies on rikas, saa hänen rahoistaan hyötyä köyhäkin, sillä hän pitää rahansa liikkeessä. Mutta mitäpä hyötyä on tällaisten rikkaudesta.

Tulee oven sisäpuolelle.

EMMA.

Älä Herran tähden! Jos stasrotinna sattuisi —

II:n KOHTAUS.

Rouva *Hartin*, edelliset.

HARTIN.

Tulee.

Mitä! — Emma!

KASKI.

Kumartaa nöyrästi.

Suokaa anteeksi!

Menee.

HARTIN.

Mitä tämä on?

EMMA.

Antakaa hyvä stasrotinna anteeksi! Tuo nuori mies on minun hyvä ystäväni. Hän saattoi minut kotiin, ja nähtyään tuosta puutarhasta tämän kauniin salin, hän ei voinut olla — Hänellä ei ole tilaisuutta koskaan tällaista näkemään.

HARTIN.

Lempeästi.

No, minä uskon sanojasi. Kyllä minä luotan sinun rehellisyyteesi. — Mutta vastedes ei se saa tapahtua. Ei se sovi, näet, että sinä annat tuttavasi tahi ystäväsi — —

EMMA.

En minä koskaan enää!

HARTIN.

No, mene nyt kellarista portviiniä hakemaan.

EMMA.

Kyllä.

Menee.

Hartin istahtaa nojatuoliin pöydän viereen ja rupeaa *Dagblad'*ia katselemaan.

III:s KOHTAUS.

Edellinen, *Aili*.

AILI.

Tulee kirja kädessä.

Äiti katsopas tätä. Tuollaiseksi tahtoisin minä meidän kesä-asuntomme, kun naimisiin menemme, — jos minä saisin määrätä sen muodon.

HARTIN.

Hymyilee.

No näytähän. — Sitä sinä vaan ajattelet.

Ottaa kirjan käteensä, jonka takakanteen on kaava piirustettu.

AILI.

Ah, kuinka hupaista se on äiti, istua itsekseen kamarissaan tahi kävellä puutarhassa ja vaan tuumailla millaiseksi uuden kotini järjestän. Minulla on se selvillä jo pienempiin yksityiskohtiin asti.

HARTIN.

Katselee kirjan kansilehteä.

Mikä kirja tämä on?

AILI.

Niin, sen aivan unohdinkin. Eno antoi tämän minulle tänä aamuna. Hän sanoi, että se sopii erittäin hyvin minulle. Kiltti eno! Ei huoli siitä itse, vaikka osti.

HARTIN.

Lukee.

Utopier — August Strindberg — Ei Aili! Tätä et sinä saa lukea.

AILI.

Miksikä en?

HARTIN.

Tämä kuuluu siihen nykyajan epäsideelliseen kirjallisuuteen.

AILI.

Millaista se on sitten se epäsideellinen kirjallisuus?

HARTIN.

Se on sellaista, jota nuoret tytöt eivät saa lukea.

Panee kirjan pöydälle.

AILI.

Mutta lukevathan niitä muut tytöt.

HARTIN.

Paha kyllä. — Mutta sinä et ainakaan ole kypsinyt niitä sulattamaan.

AILI.

No milloinka sitten?

HARTIN.

Kun olet naimisissa.

AILI.

Miksi silloin vasta?

HARTIN.

Sen sitten saat tietää.

Telefooni soi viereisessä huoneessa.

AILI.

Menee telefontin luo.

Haloo! — — On! — — Olen! — Hellikö se on? — — Mitä? — Vai niin!

Nauraa.

— Terve tulleita — Hyvästi!

Tulee.

Helli sanoo tulevansa ylioppilas Karhin kanssa meille. — — Sepä oli hauskaa!

HARTIN.

No kyllä se on hyvä, että vieroittavat sinut edes vähäksi aikaa rakkausunelmistasi.

AILI.

Mitä tarkoitat?

HARTIN.

Ethän sinä tähän aikaan muuta ajattelekaan kuin Vilhelmiäsi ja tulevaa kotiasi, milloin sen vielä saatkaan.

AILI.

Mitäs pahaa siinä on?

HARTIN.

Kaikella on rajansa.

IV:s KOHTAUS.

Edelliset, *Gryhling*.

Gryhling tulee unisena, tukka pörröllään yöviitta päällä, sikaria poltellen oikealta takimaisesta ovesta.

HARTIN.

Kaarlo! Mitä tuo nyt on taas?

GRYHLING.

Mitä?

HARTIN.

Että se tapahtuu aamulla, sitä en juuri ihmettele, mutta iltapäivällä tulla tuollaisena muitten, — niin miks'en sanoisi, naisten näkyviin, se ei käy laatuun.

GRYHLING.

Jos aamupäivällä, niin miks'ei myös iltapäivällä.

HARTIN.

Omassa kamarissasi elä ja ole niinkuin sinua haluttaa, vaikka päälaellasi kävelisit, kun se sinua huvittaa. —

GRYHLING.

Ei, kiitoksia!

HARTIN.

— mutta meitä et epähienoilla tavoillasi saa alinomaa rasittaa. — Sanoppas suoraan, miksi käyttäyt sinä, joka olet ikäsi elänyt hienoissa piireissä, noin kummallisesti?

GRYHLING.

Siksi, että se minua huvittaa.

HARTIN.

Mutta meitä se ei huvita. — Mene nyt pukemaan itseäsi, tänne tulee vieraita kohta. — Kuule odotahan. Saat tämän kirjan takasin. Aili ei tahdo sellaista kirjallisuutta lukea.

GRYHLING

Sellaista kirjallisuutta?

HARTIN.

Niin juuri! Sinun pitäisi ymmärtää, ettei Strindbergin teokset sovi nuorelle, siveälle neitoselle.

Gryhling rykäsee ivallisesti, ottaa kirjan.

HARTIN.

Mene nyt! En tahdo nähdä sinua enää tuollaisena silmissäni.

Mene vasemmalle.

V:s KOHTAUS.

Gryhling, Aili.

GRYHLING.

Teidän siveellisyyttänne!

AILI.

Itsekseen.

Voi, voi! Hän luulee nyt, että minä — —

Gryhling aikoo lähteä.

Eno, kuule!

GRYHLING.

No?

AILI.

Älä sinä minua tuomitse. Kyllä minä sen mielelläni lukisin, mutta kun äitini kieltää.

GRYHLING.

No niin! Kyllähän minä sen arvasinkin.

AILI.

Minä niin kernaasti tahtoisin tietää, millaisia ne ovat sitten nuo Strindbergin teokset.

GRYHLING.

Tästäpä et sitä juuri tietää saisikaan, sillä tämä on juuri teikäläisiä "siveitä" varten tehty. Jos olisin sinulle "Giftas" nimisen teoksen antanut, se olisi ollut toista.

AILI.

No mitä siellä on sitten sellaista?

GRYHLING.

Silittää Ailin päätä.

Jos minun tyttäreni olisit, saisit tietää kaikki.

AILI.

Miksen nyt?

GRYHLING.

Siksi että äitisi sen kieltää. — Mutta lähdenpä nyt, etten saisi häneltä uutta saarnaa kuulla.

Menee oikealle.

VI:s KOHTAUS.

Aili, sitten Hartin.

AILI.

Hm! Ihmeellistä! — Mutta viis minä, heidän salaisuuksistaan; on minulla muutakin ajateltavaa. — Olenhan iloinen, onnellinen morsian, onhan minulla kelpo sulhanen, joka minua sydämestään lempii. — Välistä tosin hänkin suuttuu ja rypistää silloin niin somasti kulmakarvojaan. Mutta sitte tulee hän kiltiksi taasen. — Toista on äitini laita. Hänet kun kerran pahalle tuulelle saa, on hän totinen pitkän aikaa. — Ja kaikesta hän viitsii suuttuakin. — Oliko tuo nyt niin pahaa, että enoni — — Mutta onhan se hänen asiansa.

Menee pianon luo.

En tahdo tuota vanhaa rimputusta! — Jotakin uutta! — Minä tahdon oppia työtä tekemään.

Tuumailee.

Sepä ei olisi hullumpaa. — Näinhän kuinka puutarhuri menetteli.

Panee sanomalehden lattialle.

Kas noin!

Ottaa yhden kukan ja kaataa, iloista laulua hyräellen, mullan ruukusta sanomalehdelle.

Kun en vaan pilaisi.

HARTIN.

Tulee vesikannu kädessä.

Mitä teet sinä nyt?

AILI.

Panen tälle kukalle uutta multaa.

HARTIN.

No mutta herranen aika! Oletko sinä aivan —? Jätä se heti! Ei tuollainen toimi sovi sinulle. Fyi!

AILI.

Miksikä ei?

HARTIN.

Vieläkö rupeat vastaan inttämään?

AILI.

Katsoo kysyvästi.

Sinä komennat, äiti, minua aivan kuin mitäkin —?

HARTIN.

Aili! Arvostelevaanko sinä minua rupeat! — Minä varoitan sinua ajoissa.

Menee kannun kanssa oikealle.

VII:s KOHTAUS.

AILI.

Kummallista! Vaikka niin varmaan tiedän hänen rakastavan minua enemmän kuin ketään muuta, voipi hän kuitenkin tuolla tavoin — Kuinka sallii hänen rakkautensa sellaista. Enhän minä uskalla Vilhelmilleni vähintäkään pahaa mieltä saattaa. Onhan suurin iloni päinvastoin, kun häntä ilahduttaa saan. Niin! Sellaista on oikea rakkaus. Omituista todellakin kuinka se saattaa ihmisen kokonaan haltuunsa ottaa. Eihän muuta juuri ole mielessänikään kuin hän. Vai olisiko äidin rakkaus aivan toisellaista kuin morsiamen. — Mutta joku tulee. — Vilhelm luultavasti!

VIII:s KOHTAUS.

Edellinen, *Ahrén*.

AHRÉN.

Muodikkaasti puettu herrasmies, tulee perältä.

Hyvää päivää, kultaseni.

AILI.

Juoksee hänelle kaulaan.

Terve tullut.

Syleilevät.

AHRÉN.

Mitä kuuluu, lintuseni?

AILI.

Hyvää muuten, mutta äitini on vaan hiukan pahalla päällä.

AHRÉN.

Pahallako päällä?

AILI.

Niin, hän torui minua.

AHRÉN.

Kai hänellä oli syytä siihen.

AILI.

Menetkö sinä jo hänen puolelleen, vaikka et vielä tiedä asiatakaan!

AHRÉN.

Kuule Ailiseni. Ei tytär saa äitiään arvostella. Niinkuin Jumalan työt meistä usein ovat selittämättömiä, emmekä häntä vastaan kuitenkaan nurista saa, niin täytyy meidän mukaantua vanhempiemmekin tahdon alle, erittäinkin sinun, joka olet vielä niin nuori ja kokematon.

AILI.

Mutta jos sattuisi niin, että vanhemmat tekisivät lapselleen suoraa vääryyttä.

AHRÉN.

Niin ei ole sittenkään lapsen asia ruveta heitä rankaisemaan.

AILI.

Mistä on hänen silloin oikeutta etsiminen?

AHRÉN.

Hänen tulee olla kärsivällinen vaan. Pahuus kyllä rankaisee itse itsensä.

AILI.

No niin kai se lienee.

AHRÉN.

Jos sinä vaan olet kiltti ja kuuliainen, niin kyllä hänkin on hempeä sinua kohtaan. Kiitä Jumalaa siitä, että sinulla on niin hyvä äiti.

AILI.

Kyllä minä olenkin aina hänen tahtoaan noudattanut, niin vaikealta kuin minusta ensin tuntuikin hillitä poikamaista luontoani.

AHRÉN.

Tuntuuko se vieläkin vaikealta?

AILI.

Tuntuu joskus. Minun mieleni tekisi välistä olla iloinen ja vallaton.

AHRÉN.

No mutta eihän äitisi sitä kiellä.

AILI.

Minä tarkoitan toisella tavoin. Tahtoisin telmata tuolla ulkona niinkuin pojat, tahtoisin juosta ja vihellellä. Kuules!

Viheltää.

Enkö osaa?

AHRÉN.

Onko tuo sinusta niin hauskaa?

AILI.

On kyllä. — Tuleppas painimaan. Mutta sinä vaan yhdellä kädellä. — Tuleppas!

AHRÉN.

Sinun pitää muistaa, että olet hieno daami.

AILI.

Sepä en tahtoisikaan olla!

AHRÉN.

Silittää Ailin päätä.

Voi millainen lapsi sinä olet vielä.

AILI.

No niinhän minä olen.

AHRÉN.

Tämmöisenä sinusta juuri enimmin pidänkin. Minä tahtoisin, että pysyisit aina tällaisena viattomana lapsena.

AILI.

Tahtoisitko?

AHRÉN.

Onhan naisen tärkein tehtävä kodin sulostuttaminen. Kun mies häärii raskaissa virkatoimissaan, on vaimon hellyys, sulous hänen paras virvokkeensa. Sellaisena on perheelämä ihaninta, sellaisten avioonni on aina varma.

Otaa Ailin syliinsä.

AILI.

Eikö vaimo voisi kumminkin olla suloinen, hellä, vaikkei hän lapsellinen olisikaan. Eihän se lapsellisuus kuitenkaan kauan kestä.

AHRÉN.

Hyvää on säilytettävä niin kauan kuin mahdollista. Silloin kun vaimo jo oppii tuntemaan ihmiselämän varjopuolet, silloin ovat aviopuolisot itsekin päässeet jo tuon ensimmäisen hurmaustilan ohitse. He vakaantuvat askareihinsa ja mies näkee silloin jo uusia olentoja, joissa äidin entinen viaton lapsellisuus on täydellisyydessään.

AILI.

Tarkoitat lapsia.

AHRÉN.

Hiukan hämillään.

Niin!

AILI.

Minä olen välistä ajatellut millaista olisi olla äitinä. Eikö se liene ihanata, kun saa sellaisten pikkuisten olentojen kanssa viereksiä lattialla, painia ja leikkiä kuurupeittosilla.

AHRÉN.

Eiköhän se liene.

AILI.

Minä tahtoisin, että meillä olisi neljä lasta — kaksi poikaa ja kaksi tyttöä. — Poikien nimenä olisi —

AHRÉN.

Aili! Ei nyt puhuta sellaisista. — Kyllä niistä ennätämme vielä.

IX:s KOHTAUS.

Edelliset, *Hartin*.

HARTIN.

Tulee kannun kanssa.

Kas, johan sinä olet täällä. Fyi, sylitysten! Ei se käy laatuun vielä.

AHRÉN.

Suutelee Hartinia kädelle.

Päivää.

AILI.

Miksi en minä Vilhelmin sylissä istua saa?

HARTIN.

Panee kannun kädestään.

Naimisiin kun olette menneet, silloin saatte olla niinkuin tahdotte, nyt ei se sovi vielä. — Se näyttää rumalta. — No, mitä kuuluu Vilhelm?

AHRÉN.

Hyvin vaan! Mitä teillekin?

HARTIN.

Miksi et eilen täällä käynyt?

AHRÉN.

Käy tyytyväisenä istumaan kiikkutuoliin.

En tahtonut puhua teille koko asiasta sanaakaan, ennenkuin olin varmuutta saanut.

AILI.

No?

AHRÉN.

Oletko utelias! Kannattaapa ollakin. Eilen kävin enoni puheilla.

HARTIN.

No? Mitä arveli senaattori?

AHRÉN.

Hän lupasi minulle viran senaatin kamaritoimikunnan kansliassa.

AILI.

Lupasiko?

Riemuissaan.

Voi, voi, sitten voimme pian viettää häät.

HARTIN.

Aili! Mitä tuo nyt on! Ei sinun sovi häistä puhua.

AHRÉN.

Kuukauden päästä pääsen ylimääräiseksi kopistiksi, josta sitten on helppo vakinaiseen virkaan päästä.

AILI.

Sepä hauskaa! Toivotan onnea.

AHRÉN.

Kiitos vaan!

HARTIN.

Erittäin hauskaa. Pääasia nyt on vaan, että vakinaisen arvokkaan viran saat. Minä pidän sitä periaatteen vuoksi ihan välttämättömänä, voidaksesi tyttäresi kanssa naimisiin mennä. Niin, ja sekin on erittäin hyvä, että viran Helsingissä saat.

AHRÉN.

Siinä noudatinkin kokonaan teidän tahtonne. Olisinhan hovioikeuteen milloin hyvänsä päässyt.

HARTIN.

No kuinka paljon palkkaa saat?

AHRÉN.

Ei se ensi alussa suuri ole, mutta onhan siitä sitten helpompi hyvän palkan ääreen päästä. Ensi alussa korkeintaan pari tuhatta markkaa.

HARTIN.

Se on liian vähän. Et sillä voi vaimoasi elättää.

AHRÉN.

No — eihän sillä juuri yksinäänkään kovin reimasti elää voi, mutta — —

HARTIN.

Mutta?

AHRÉN.

Mutta — tuota. — Mitä aioinkaan sanoa? —

AILI.

Onhan meillä äiti, sen sijaan varoja.

HARTIN.

Ei sellaisen miehen kuin Ahrénin kunniatunne salli hänen ruveta elämään vaimonsa varoilla.

AHRÉN.

Itsekseen.

Perhanan eukko!

AILI.

No mutta eikö se ole yhdentekevää, kenen varoilla —

HARTIN.

Sinä et käsitä tällaisia asioita. Mies on liian, — liian ylpeä voidakseen, niin sanoakseni, mennä vaimonsa hankkimaan kotiin. Hän tahtoo ensin itselleen vankan aseman, hän panee uuden kotinsa täyteen kuntoon ja tuo sinne sitten vaimon, olkoon tämä rikas tahi köyhä. Eikö niin, Vilhelm?

AHRÉN.

Aivan oikein. Minä tarkoitin, että voipihan sitä ehkä saada tuon palkan lisäksi sivutuloja.

HARTIN.

Toivokaamme.

X:s KOHTAUS.

Edelliset, *Helli* ja *Karhi*.

Helli ja *Karhi* tulevat.

AILI.

Kas siinähan te olettekin! Terve tulleita!

HELLI.

Hyvä päivä!

KARHI.

Päivä!

HARTIN.

Terve tulleita.

Esittää.

Varatuomari Ahrén — ylioppilas Karhi.

HELLI.

Ailille.

Minulla oli oikein ikävä sinua.

KARHI.

Tänään annetaan Suomalaisessa teatterissa rouva Edgrenin mainio kappale "Todelliset naiset." Minä pyysin neiti Hiltusta kanssani sitä katsomaan, mutta hän pani ehdoksi, että jos te tulisitte myöskin, niin hän kyllä —

AILI.

Voi äiti kulta! Mennään.

HARTIN.

Se riippuu siitä, millainen tuo kappale on.

KARHI.

Rouva Edgren ruuskii siinä mestarillisesti nykyaikaista epäsiveellisyyttä.

HARTIN.

Vai niin!

KARHI.

Vaikka se meidän oloillemme liioitetulta tuntuukin, on sen merkitys täälläkin suuri.

HARTIN.

Sääli, ettei Aili voi tulla sitä katsomaan.

KARHI.

Miksikä ei?

HARTIN.

Eihän ne sellaiset sovi nuorelle neitoselle.

KARHI.

No mutta —

HARTIN.

Minä pyydän, ei siitä sen enempää. Jotta Ailin mieli ei pahaksi kävisi, voisitte te nuoret mennä esimerkiksi — —

AHRÉN.

Populäärikonserttiin.

HARTIN.

Aivan niin!

HELLI.

Kyllä minä teatteriin menen.

AHRÉN.

Minä puolestani lähden paljon kernaammin konserttiin, sillä en ole juuri mikään teatterimies.

HELLI.

Mitä sillä tarkoitatte?

AHRÉN.

Mitäkö tarkoitan. Että käyn harvoin teatterissa.

KARHI.

Ohhoh!

AHRÉN.

Mikä painava "ohhoh."

AILI.

Sulhoni on, näet, ollut niin ahkerissa lukuhommissa näihin aikoihin asti, ettei hän ole joutanut juuri — —

HELLI.

Sen verran on jokaisella aikaa.

AHRÉN.

On muutamilla,
Vilkasee Karhiin.
mutta ei kaikilla.

HARTIN.

No mutta painakaa puuta, hyvät vieraat. Olipa hauskaa, että tekin herra Karhi kerran taasen meille tulitte. Erittäin hauskaa.

KARHI.

Ainakin minulle.

HARTIN.

Taidatte tekin olla kovissa lukuhommissa.

KARHI.

Tavallani.

HARTIN.

Mitä tarkoitatte?

KARHI.

Minä tutkin innolla nykyaikaista kirjallisuutta, mutta vähemmän olen pitänyt lukua yliopistoluvuista.

AHRÉN.

Tuo on yleinen vika nuorissa ylioppilaissa. Kulutetaan kallista aikaa kaikellaisiin tarpeettomiin lukuihin ja —

HELLI.

Tarpeettomiin?

AHRÉN.

Niin! Tarpeettomiin niille, jotka pitävät tutkintonsa suorittamista pääasiana.

KARHI.

Hymyillen.

Minäpä en pidäkään tutkintojen suorittamista pääasiana.

AHRÉN.

Ettekö?

Ivallisesti.

No mitä sitten?

KARHI.

Minä luen, opiskelen tuntemaan niitä nykyajan tärkeitä "kysymyksiä", jotka virtana vierivät sivistyneen maailman läpi, yhteiskuntaamme sen ytimiin asti kosketellen.

AHRÉN.

Mihinkä luulette niillä tiedoilla pääseväanne?

KARHI.

En leivän ääreen, mutta sitäpä varten en ole yliopistoon tullutkaan. Olisin minä leipää tarpeikseni saanut renkinäkin.

AHRÉN.

Nauraa pilkallisesti.

Vai niin!

AILI.

Vilhelm älä naura. Herra Karhi voi olla hyvinkin oikeassa.

AHRÉN.

Niin sitä luulisi puusta katsoen. Mutta nuo ovat sellaisia nuoren miehen mielikuvituksen tuotteita, joille todellisuus pian tekee surkean lopun. Te tunnette kai, herra Karhi, tuollaisia arvoisia, vanhoja siiviksiä, joita löytyy kutakin osakuntaa koristamassa.

KARHI.

Kiivastuen.

Niitä on monellaisia! Älkää sekoittako laiskureita, juoppoja ahkeriin vilpittämiin työntekijöihin.

AHRÉN.

Hartiniin kääntyen.

Minulla on tuttava, joka tuli ylioppilaaksi samana vuonna kuin minäkin. Hän sai jo ensi lukukautena päähänsä, ettei muka professorien luennoista ole mitään hyötyä, koska kirjoista muka saapi paljon selvemmin ja mukavammin samat tiedot, mitä yliopiston opettajat kuivasti esittävät.

KARHI.

Minä yhdyn häneen täydellisesti — ainakin jos hän on filolooji.

AHRÉN.

Hän on ylioppilas vieläkin, tulematta koskaan miksikään.

KARHI.

Saisiko tietää, ketä tarkoitatte?

AHRÉN.

Miksei. Se on Pekka Toivonen.

KARHI.

Mies, jolle ei vedä vertoja yksikään noista vix-maistereista, jotka suurimman viftinsä muistoksi kultasormusta etusormessaan pyörittelevät. Hänestä toivon minä paljonkin. — Perin syvämietteinen, sivistynyt mies.

AHRÉN.

Se riippuu siitä ketä sivistyneenä pidetään.

KARHI.

Pistävästi.

Ei sitä ainakaan titteli tee.

AHRÉN.

Mutta kuitenkin ei pääse minnekään ilman tuota — titteliä.

HELLI.

Surkeasti kyllä.

AHRÉN.

Mutta tuo syvämietteinen sivistynyt mies on nyt korviinsa asti veloissa ja voipi joutua milloin hyvänsä hunnikolle, deekikselle, kuten sanotaan.

KARHI.

Rikkaalla on rahaa, köyhällä velkoja. — Oletteko te, herra varatuomari, rikas?

AHRÉN.

En suinkaan!

KARHI.

Teillä on sitten velkoja.

HARTIN.

No, no herrat! Älkää kiivastuko!

AHRÉN.

Menee Ailin luo, hiljaa.

Epähieno keltanokka.

Menevät verannalle ja siitä puutarhaan.

HARTIN.

Minä pidän tuollaisista väittelyistä, kunhan ei mennä liiallisuuksiin.

Vasemmalta kuuluu asteitten rämäys, niinkuin joku lasiastia olisi rikki mennyt.

Herranen aika!

Rientää vasemmalle.

XI:s KOHTAUS.

Helli, Karhi.

HELLI.

Kuinka itserakas tuo herra.

KARHI.

Hän varatuomari, minä vaan ylioppilas.

HELLI.

Kosketittepa kipeään kohtaan.

KARHI.

Kiivastuuhan sitä vähemmästäkin.

HELLI.

Hyvää se tekee, kun nolaa tuollaisia herroja.

KARHI.

Pahaksi onneksi sellaiset eivät juuri ymmärrä nolausta. He ovat niin varmat sanojensa erehtymättömydestä, ettei heidän itseluottamustaan millään saa järkähtämään.

HELLI.

Se se juuri kiusallisinta.

KARHI.

Tässä kohden ovat teologit ja juristit samallaisia. Molemmat ovat he yhtä vakuutettuja itsensä kuin toiset raamatun, toiset lain erehtymättömyydestä.

HELLI.

No, no. Älkää nyt ruvetko liioittelemaan.

KARHI.

Hm. Tietääpähän silloin ainakin koko totuuden sanoneensa, jos vähän enemmänkin.

HELLI.

Aina te osaatte itseänne puollustaa.

KARHI.

Ja aina te minua ymmärrätte.

Menevät myöskin puutarhaan.

XII:s KOHTAUS.

Gryhling, Emma.

GRYHLING.

Tulee oikealta.

No minne ne vieraat niin äkkiä haihtuivat. Taikka menkoot minun puolestani. En minä kuitenkaan heidän seurassaan menestyisi.

Emma tulee vasemmalta, tuoden tarjottimella karafiinin viiniä ja useita lasia.

Viiniä! Sepä hyvä.

Lähestyy Emmaa.

No mitä se pikku sirkku niin alas katselee?

Taputtaa poskelle.

EMMA.

Herra!

GRYHLING.

Oho! Oletko äkänen — — No, en minä enää!

Taputtaa taasen.

EMMA.

Stasrotinna tulee.

XIII:s KOHTAUS.

Edelliset, *Hartin, Karhi, Helli, Aili, Ahrén.*

HARTIN.

Tulee.

No missä vieraat?

GRYHLING.

Ottaa viiniä.

Minä juuri ajattelin, että tekisipä hyvää lasi viiniä.

Lähtee menemään omalle ovelleen päin.

HARTIN.

Älä nyt pakene taasen.

GRYHLING.

Osh!

Käy istumaan.

HARTIN.

Menee verannalle.

Missä ne nuoret?

Huutaa.

Kuulkaa, hyvät vieraat! Aili ja Vilhelm! Tulkaa viiniä ottamaan, olkaa hyvät!

Itsekseen.

Kuinka hauskaa nähdä nuo molemmat niin onnellisina. Kun kerran heidät saa rinnatusten nähdä polvillaan alttarin edessä, silloin tuntunee, kuin olisi elämäni työ lopussa. Jospa kaikki äidit panisivat niin paljon huolta tyttäriensä kasvatukseen. Mutta ei moni viitsi, usea ei voikaan.

Helli ja Karhi tulevat, tervehtivät Gryhlingiä.

KARHI.

Harvinaisen kaunis puutarha teillä.

HELLI.

Ja tuo ihana näköala sitten.

Aili ja Ahrén tulevat juoksien sisään.

HARTIN.

Kas vaan kuinka keveä se Vilhelmikin vielä on.

AHRÉN.

Rakkaus tekee nuoreksi.

HELLI.

Niinkö te arvelette. Minä luulisin päinvastoin.

KARHI.

Samaa mieltä olen minäkin.

AHRÉN.

Silittää Ailin kättä.

Sanotte niin siksi, että ette ole tunteneet vielä todellista rakkautta.

KARHI.

Kun nuorukainen tuntee rakkauden siteillä itsensä toiseen liitetyksi, alkaa hän paljon vakavammin katsomaan eteensä, rupeaa paljon enemmän vaatimaan itseltään. Onko se lapsellinen tunne?

AHRÉN.

Jokainen ihminen katsoo eteensä, vaatii itseltään sen enemmän, minkä vanhemmaksi tulee. Siihen ei rakkautta tarvita. Rakkauden maukas neste sulostuttaa, keventää elämää, saattaa lapsen tavoin unohtamaan kaikki huolet ja vastoinkäymiset. Eikö niin Ailiseni?

Silittää Ailin kättä.

AILI.

Kyllä se niin on.

AHRÉN.

Me tiedämme mikä rakkaus on, me! Etsiä saapi kihlatuita, jotka ovat niin onnellisia ja samalla niin varmoja toistensa ikuisesta rakkaudesta, kuin me.

HELLI.

Itsekseen.

Kuka tietää!

Ääneen.

Tänään on kaunis ilma.

HARTIN.

Niin on. Kaunis on kevät.

AHRÉN.

Minä en muista koskaan näin varhaista kevättä olleen. Tavattoman on kaunis ja lämmin.

HELLI.

Itsekseen.

Sitä odotinkin.

Ääneen.

Kun ei vaan tulisi takatalvi kevään urpuja jäädyttämään.

AHRÉN.

Vielä mitä. Nytkö enää talvi voisi tulla. Olkaa nyt!

HELLI.

Omituisella painolla.

On tapahtunut joskus, että kevään surkealla tavalla katkasee odottamaton takatalvi, jolloin kevätpäivän lämpimään tottuneesta ihmisestä se tuntuu kahta kamalammalta. Ei saa olla mistään ihan varma!

AILI.

Hellille.

Minä ymmärrän tarkoituksesi. Ei se voi olla mahdollista.

Gryhling nousee, aikoo lähteä.

HARTIN.

Kuule Kaarlo! Etkö lähde meidän kanssamme teatteriin?

GRYHLING.

Niin minäkö?

HARTIN.

Sinä juuri.

GRYHLING.

Mitä minä siellä teen.

HARTIN.

Annetaan "Todelliset naiset."

GRYHLING.

Hymyilee.

Mitäpä minä niistä.

HELLI.

Kuinka te niin voitte sanoa?

GRYHLING.

Minä olen saanut tarpeekseni niistä jo muutenkin.

HARTIN.

Oletpa kohtelias.

AILI.

Ehkä enolla on siihen syytäkin.

HELLI.

Mutta ettehan te toki kokonaan teatterin hyödyllisyyttä kieltäne?

GRYHLING.

Mitäpä hyötyä siitä on sitten?

HELLI.

Se luopi eteemme eläviä kuvia ihmiselämästä.

GRYHLING.

Minä näen niitä mielestäni aivan kyljikseni teatterin ulkopuolella, ja paljon paremmin todellisuudessa näytellään kuin näyttämöllä.

AHRÉN.

Tuo ei ole hullusti sanottu. Ja jos siellä sitten esitettäisiin vaan kauniita kuvia ihmiselämästä, mutta ei. Etsitään alinomaa mitä likasimpia ja rumimpia.

KARHI.

Se, joka ei näe kuvan varjopuolia, ei käsitä valoisiakaan.

AILI.

Niinkö arvelette?

HARTIN.

Jopa te olette väärällä tolalla. Sen mukaan pitäisi johdonmukaisesti nuorille tytöille opettaa kaikki rumimmatkin asiat maailmassa.

KARHI.

Luonnollisesti.

HARTIN.

Ailille.

Mene nyt pukeutumaan, lapsukaiseni, pian on lähdettävä.

AILI.

Tule, Helli, sinä minun kanssani.

HELLI.

No — tuota — voinhan minä —

HARTIN.

Menkää te tytöt vaan rupattelemaan siellä rauhassa asianne. Me täällä väittelemme vähän vielä, koska —

Hymyilee.

herra Karhilla näkyy niin hyvä halu olevan.

AILI.

Sinä Helli, näyt niin mielelläsi ottavan osaa keskusteluun. Jää sinä tänne vaan.

Katkerasti.

Minä menen yksin.

Menee.

XIV:s KOHTAUS.

Edelliset, paitsi *Aili*.

KARHI.

Aili neiti näkyy niin vastenmielisesti luopuneen keskusteluumme kuulemasta.

HARTIN.

Minä en tahdo hänen lapsellista mieltään häiritä millään oudoilla asioilla. — Se on minun kasvatustapani. Pysyköön hän viattomassa tietämättömydessään, niin kauan kuin se on mahdollista. — Niin! Minä pyytäisin selitystä äsköiseen kummalliseen väitteeseen. Tulisiko meidän äitien puhua suoraan tyttärillemme mitä epäsiiveellisimmistä asioista, vai mitä tarkoitatte?

KARHI.

Juuri äidin velvollisuus on selittää ne perin pohjin tyttärilleen, vieläpä pojilleenkin.

HARTIN.

Kuinka luulette te luonnollisen häveliäisyyden sitä sallivan?

KARHI.

Se tapahtukoon askel askeleelta neitosen kasvaessa niin, ettei hän täysikäiseksi tultuaan tiedä milloin se on tapahtunutkaan.

GRYHLING.

Miksei kerrassaan!

AHRÉN.

Kylläpä te näytte suurta arvoa antavan immen puhtaudelle, häveliäisyydelle, joka kuitenkin on neidon paras koristus.

KARHI.

Mitä oli Eevan häveliäisyys, ennenkuin hän oppi synnin tuntemaan. Yhtä vähän voi puhua pienokaisen lapsen kuin Eevan häveliäisyydestä ennen syntiinlankeemusta. Te tahdotte, ettei nuori neito tietäisi mitään niistä asioista, joitten suhteen hänen pitää häveliäs olla, ja kuitenkin pidätte häveliäisyyttä hänen parhaana koristuksenaan. Hänelle ei sanota, mikä synti on, mutta kielletään syntiä tekemästä. Pitäähän meidän tuntea vihollisemme voidaksemme häntä välttää, vastustaa.

HARTIN.

Hellän äidin on mahdotonta sellaisilla asioilla puhtaan lapsen sielua tahrata. Jos hän kerran miehelään joutuu selviävät ne asiat kaikessa tapauksessa.

GRYHLING.

Nauraen.

Eiköhän!

HARTIN.

Siksipä jätämmekin nuo asiat miesten selitettäväksi.

HELLI.

Mutta kuinka käy tavallisesti noitten puhtaitten sielujen, jos minunkin sallitaan mielipiteeni lausua? Saatuaan ensikerralla äidiltä vastauksen, joka ei tytärtä tyydytä, käyttää hän tilaisuutta uudelleen kysyäkseen, mutta saa tietysti samallaisen vastauksen. Vaikkapa hän ei saisikaan äidiltään tuota varomatonta muistutusta "ettei sellaisia asioita saa kysellä", huomaa hän asian arkuuden ja tulee uteliaaksi. Nuoren vilkkaalla mielikuvituksella luulottelee hän asiata kahta kamalammaksi, pyrkii kuuntelemaan vanhempien, kokeneempien toveriensa sopotuksia, nuuskii salaa luvattomia romaaneja, joista hän nuoren intohimolla imee itseensä kaiken tuon kelvottoman, siten todellakin tahraten puhtaan sielunsa. Onko tuo nyt parempi kuin että äiti luontoperäisellä hienotunteisuudellaan samat asiat ajoissa hänelle selittäisi sen sijaan, että hän koettaa asioita kiertelemällä ja vääristelemällä vieläpä valheillakin ulkokultaista puhtautta säilyttää?

GRYHLING.

Bravo!

KARHI.

Ja luuletteko te, että miehestä tuntuu paremmalta saada haltuunsa koskematon orvokkia kasvava niitty tahi rikkaruohojen täyttämä pelto, kuin valmis, tarkalla silmällä hoidettu uhkuva laiho?

GRYHLING.

Minä sanoisin yhtyvänä teihin täydellisesti, jollette puhuisi noin kiertelemällä ja koristelemalla selviä asioita, vaan sanoisitte suoraan, että sellainen nainen vaan nykyjään kelpaa avioliittoon, joka jo on aivan selvillä siitä, kuinka —

HARTIN.

Kaarlo! Muista, että tässä on naisia myöskin.

Gryhling nauraa hohottaa.

Te herra Karhi puhutte niinkuin ainakin sellainen, joka nykyaikaista kirjallisuutta on ahminut. Mutta älkää luulko vanhoja vuosisatojen kokemukseen perustuvia periaatteita voitavan muutamien kynäniekkojen mielikuvaelmilla kumota.

AHRÉN.

Nuori mies sellainen kuin te, herra Karhi, luopi mielellään itselleen kaikenlaisia kauniilta näyttäviä ilmalinnoja, jotka sitten, kun on opittu maailmaa tuntemaan tarkemmin, haihtuvat kuni tuhka tuuleen.

KARHI.

Saanko vapaasti puollustaa itseäni, rouva Hartin.

HARTIN.

Tietysti!

KARHI.

Ahrénille.

Meidän nuorien silmille viskataan niin usein tuo muistutus: "Mitä sinä keltanokka höpiset!", ettei se enää vaikuta.

AHRÉN.

Paha merkki.

HARTIN.

Minä lienen kyllyiksi iäkäs antamaan teille sen äidillisen neuvon, että hankkikaa itsellenne ensin

kokemusta, tulkaa isäksi ja kasvattakaa lapsenne uusien periaatteittenne mukaan, mutta ruvetkaa sitten vasta vanhaa kasvatustapaa vastustamaan, kun kokemus on takananne ja työnne hedelmät näkyvissä, — sitten vasta.

KARHI.

Hedelmistä minä juuri näen ettei äitiemme kasvatustapa ole oikea, sillä olenhan itse ja onhan kaikki veljeni ja sisareni sen mukaan kasvatettu. — Mutta en minä sillä väitän, että minun puollustamani uusi kasvatustapa olisi ehdottomasti aivan oikea, vaikka olenkin varma, että vanha on väärä.

HARTIN.

Te tahdotte siis repiä alas vanhan, voimatta tarjota uutta ehdottomasti parempaa sijaan.

KARHI.

Kyllä se sitten selviää itsestään, kun vanha on murretuksi saatu.

XV:s KOHTAUS.

Edelliset, *Aili*.

AILI.

Tulee.

Nyt olen valmis.

HARTIN.

No, voimme sitten lähteä.

AHRÉN.

Konserttihan alkaa vasta puoli kahdeksan.

AILI.

Ja minun pukeutumiseni kanssa pidettiin sellaista kiirettä.

HARTIN.

Aili!

Ahrénille.

No te voitte viipyä täällä vielä hetken. Ei ole sopivaakaan tulla sinne liian aikaiseen. Me lähdemme siis!

KARHI.

No niin! Hyvästi!

AILI.

Hyvästi! Käykää meillä vastakin.

HELLI.

Hyvästi, Aili.

AILI.

Sinun pitää käydä useammin meillä.

HARTIN.

Menessään.

Ajatte sitten vosikalla. Tähän aikaan liikkuu jo kaikellaista väkeä kaduilla.

Menevät.

XVI:s KOHTAUS.

Aili, Ahrén, Gryhling.

AILI.

Mitä keskustelitte te täällä minun poissa ollessani?

AHRÉN.

Karhihan se täällä urheili kielensä kanssa.

GRYHLING.

Vahinko, ettet ollut kuulemassa. Olisi siitä sinulle hyötyä ollut. Sillä on kieli hallussaan, sillä pojalla.

AHRÉN.

Lörpöttelee puita heiniä niinkuin keltanokka ainakin.

GRYHLING.

Ei suinkaan! Päinvastoin näkyy hän ymmärtävän hyvinkin asioita.

AILI.

Sen verran kuin minä Karhia tunnen, en toden totta luulisi häntä pelkäksi lörpöttelijäksi. Kyllä hän on teräväjärkinen, ajatteleva nuorukainen.

AHRÉN.

Niinkö arvelet. No, sittenhän te kaksi

Osoittaa Gryhlingiä ja Ailia pilkallisesti.

sovitte hyvin yhteen.

AILI.

Enoni ja minäkö? No, se on tietty.

Ahrén menee verannan ovelle.

Vaikka äiti aina enoa toruu, pidän minä hänestä paljonkin.

Taputtaa Gryhling'iä kädelle.

Ollaanhan me hyviä ystäviä, vai kuinka, eno?

GRYHLING.

Joll'et sinä sisareni tytär olisi, voisi meistä tulla hyvinkin hyvät ystävät.

AILI.

Mitä tarkoitatte?

GRYHLING.

Sinä olet kasvatettu niin kokonaan toisellaisia ihmisiä varten, kuin minä olen, ett'et sinä minua voisi ymmärtää.

AILI.

Minä tahdon oppia tuntemaan sinua.

GRYHLING.

Hm!

AILI.

Mitä se Vilhelm siellä katselee? Oletko loukkaantunut? Fyi, kuinka lapsellinen. Vai oletko mustasukkainen?

AHRÉN.

Mustasukkainen!

AILI.

No, ethän sinä siitä toki loukkaannu, ett'en minä ole ihan samaa mieltä sinun kanssasi, ja uskallan sen sanoa.

GRYHLING.

Jos muistat äitisi oppia, et sano niin.

AILI.

Kuinka?

GRYHLING.

Eikö sinua ole opetettu kaikessa mukaantumaan toisen tahdon alle, ensin äitisi ja sitten —?

AILI.

Sitten?

GRYHLING.

Hm!

AILI.

Aina sinä lopetat tuolla kummallisella "hm".

GRYHLING.

Hm! — Mutta te tahdotte kai olla kahden kesken. — Minä jätän teidät.

AILI.

Ei! Istu vaan täällä. Onhan hauskeempi kolmen pakinoida.

GRYHLING.

Hm!

XVII:s KOHTAUS.

Ahrén, Aili.

AHRÉN.

Kuule, Aili, minä tahdon sanoa sinulle vakavan sanan.

AILI.

Leikillisesti.

No!

AHRÉN.

Tämä ei ole mitään leikkiä.

AILI.

Tekeytyy totiseksi.

No, annas tulla!

AHRÉN.

Sinun pitää olla varovainen tuon enosi suhteen.

AILI.

Kummastuen.

Enoni suhteenko varovainen?

AHRÉN.

Katso, sinä et sitä ymmärrä. Hän on entinen upseeri, on elänyt aikoinaan noin "liian vapaasti", hänellä on sanalla sanoen ominaisuuksia, jotka tekevät hänet sopimattomaksi sellaisen nuoren immen kuin sinun luottamusmieheksi.

AILI.

Minä en ymmärrä.

AHRÉN.

Enempää ei sinun ole tarviskaan ymmärtää. Lupaathan noudattaa neuvoani?

AILI.

No, mutta selitähän. Mitenkä on hän elänyt sitten vapaasti? Mitä pahaa siinä on?

AHRÉN.

Hm!

AILI.

Taasen tuo harmillinen, salaperäinen "hm". Tiedätkö, sinä teet minut uteliaaksi. Sanoit nuo sanat "liian vapaasti" niin kummallisella äänellä, että minusta tuntuu niissä piilevän jotakin, jota en ole käsittänyt tähän asti laisinkaan.

AHRÉN.

Upseerit, näetsen, elävät tavallisesti hyvin hurjasti, juovat, lyövät korttia ja muuta sellaista. He ovat huoletonta väkeä, joilla ei ole mitään syvempiä ajatuksia, periaatteita. Heiltä ei neitonen voi mitään hyvää oppia, päinvastoin.

AILI.

Enostani on minulla, Vilhelm kulta, toisellinen ajatus. Hänellä on päinvastoin hyvinkin paljon tuollaisia itsenäisiä ajatuksia, joilla hän useasti saattaa äitinikin hämilleen. Jos hän on aikoinaan juonut ja korttia lyönyt, en minä häntä tuomitse. Ei hän minulle sellaisia opettamaan rupea. Kyllä sinä tuomitset häntä väärin kokonaan.

AHRÉN.

Eikä hänen elämänsä nytkään ole moitteetonta. Päinvastoin liikkuu hänestä pahojakin huhuja.

AILI.

Pahoja huhujako? Millaisia?

AHRÉN.

Hm!

AILI.

Taasen tuo "hm". Se rupeaa rasittamaan minua oikein. Selitähän, millaisia huhuja?

AHRÉN.

Sinä et nyt ole vielä siinä ijässä, siinä asemassa — — Niitä löytyy asioita, joita ei voi nuorelle immelle selittää.

AILI.

Ja saamatta tietää syytä, pitäisi minun ruveta kammoamaan enoani. Tiedätkö, tuo tuntuu minusta keveimmin sanoen kummalliselta.

AHRÉN.

Se saattaa siltä tuntua, mutta minä en nyt voi pitempiin selityksiin ruveta. Pitäisihän sinun toki luottaa minuun sen verran, että, vaikka en selitäkään syytä, uskot minun vakuutuksestani puhuvan.

AILI.

Niin, kyllä, kyllä. Miksi en minä uskoisi sitä, mutta voithan sinäkin erehtyä. — Ja minusta tuntuu muuten niin luonnottomalta, ettemme me edes saa puhua avoimesti keskenämme mistä asioista hyvänsä. Se aivankuin vieroittaa minua sinusta.

AHRÉN.

Mitäpä me sille voimme, kun se kerran on luvatonta.

AILI.

No emmekö me koskaan saa sellaisista puhua?

AHRÉN.

Kyllä, sitten kun olemme naimisissa.

AILI.

Nousee.

Siis kaikki on suljettu avioliiton verhon taakse.

AHRÉN.

Maailman järjestys on nyt kerran sellainen. — No riittää tällä kertaa. — Jo on aika lähteä konserttiin.

Menevät.

XVIII:s KOHTAUS.

Gryhling, sitten Emma.

GRYHLING.

Tulee.

No, johan ne ovat menneet. Saapas nähdä, kuinka kauan sitä kevättä kestää. Ei ollut tyhmä sen Hellin ennustus takatalvesta. Oireita näyttää jo alkavan ilmaantua. — Hm! Peijakkaan poika se Karhikin. Pani eukon pään aivan pyörälle saarnoillaan. Niin sitä tuli vaan, kuni vettä syksyiseltä taivaalta. Hm! Tosin vähän lapsellinen! Toisellaiset seuraukset olisi hänen kasvatusopistaan. — Annas kun naiset, nuoret likat, oppisivat kaikki hävyttömät asiat tietämään niinkuin miehetkin, niin kyllä sitä sitten —. Saisi jutellakin kaikista asioista noin suoraan vaan. — Ei olisi se hullumpaa! Silloin ei kiusaisi ihmistä tuo

pirullinen siveellisyys, jota täytyy milloin varovasti silitellä, milloin kaartaa kuni äkäistä rakkia. No, silloin kun minä laskettelisin sukkeluuksia, että hörkössä olisi heidän korvansa.

Emma tulee astioita korjaamaan.

GRYHLING.

Itsekseen.

Siksipä saan tyytyä tällaisiin. Näitten kanssa saa olla, kuten tahtoo.

Panee verannan oven kiinni.

No, Emma! Etkö tahdo viiniä?

EMMA.

Ei, kiitoksia.

GRYHLING.

Mitä vielä.

Kaataa.

Skoolataanpas. Olemmehan me hyviä ystäviä.

EMMA.

No, jos herra tahtoo.

Juopi lasin reunasta hiukkasen.

GRYHLING.

Mitä siitä maistelemisesta. Juodaan pohjaan.

EMMA.

No, jos tahdotte.

Juopi pohjaan.

GRYHLING

Pitäähän meidänkin jollain tavoin itseämme huvitella, kun olemme kotiin jäädä saaneet. Käyppäs istumaan tuohon. Ole sinä rouva, minä olen herra.

EMMA.

Kuinka leikkisä herra tänään on.

GRYHLING.

Painaa Emman harteista istumaan sohvaan.

Kas noin!

EMMA.

No, mutta!

GRYHLING.

Kuinka vanha sinä olet?

EMMA.

Toisella kymmenellä.

GRYHLING.

Kas vaan, kuinka sukkela!

Ottaa vyötäisistä Emmaa.

EMMA.

No, mutta herra!

GRYHLING.

Pelkäätkö sinä minua? Olenko minä mielestäsi liian vanha ystäväksesi.

EMMA.

Mutta eihän sovi, että — —

GRYHLING.

Mitä joutavia. Juodaanpas enemmän.

EMMA.

Älkäähän nyt toki!

GRYHLING.

Eikö se ollut hyvää?

Kaataa.

Kas noin!

Antaa Emmalle pikarin käteen.

Juo nyt vaan.

EMMA.

Voi, voi!

GRYHLING.

No, ei tässä nyt auta.

EMMA.

Eihän nuori tyttö saa väkeviä juoda.

GRYHLING.

Juopihan Ailikin.

EMMA.

Se on totta.

GRYHLING.

Kun minä sinulle tarjoan, ei sinun tarvitse mitään pelätä.

Viepi pikarin suulle.

Kas noin!

EMMA.

Juopi.

Minä tulen humalaan.

GRYHLING.

Mitä vielä. Ei tämmöisestä humalaan tulla. — Minä pidän sinusta, tiedätkö, Emma. Sinä olet niin reipas tyttö! Sanoppas, tahtoisitko sinä jotakin. Pyydä minulta jotakin.

EMMA.

Minäkö?

GRYHLING.

Pyydä vaan!

EMMA.

Ettekö te suutu?

GRYHLING.

Mitä vielä.

EMMA.

Itsekseen.

Voi, voi! Jos uskaltaisin.

GRYHLING.

No?

EMMA.

Jos — te — nyt välttämättä tahdotte niin —

Hieroo ujosti lettiänsä.

GRYHLING.

Mitä? Sano vaan.

EMMA.

Niin voisittehan te — — —

GRYHLING.

Anna tulla!

EMMA.

Huomenna on äitini syntymäpäivä.

GRYHLING.

Tahtoisitko ostaa hänelle jotakin. — Sehän on kaunista! — No, mitä tahdot sinä — — Mustan silkkiliinanko tahi — —

EMMA.

No, vaikka. Mutta minua hävettää.

GRYHLING.

Minähän sinulle sitä tarjoan. Siis mustan silkkiliinan. — No, mitä se maksaa. Riittääkö kaksi kymmentä markkaa?

EMMA.

Riittää. Siinä on liikaakin, mutta minä tuon loput takasin.

GRYHLING.

Ei ole tarpeen!

EMMA.

Kiitoksia, hyvä herra luutnantti.

GRYHLING.

Ei sinun tarvitse näin kahden kesken ollessamme minua herraksi nimittää, sano vaan Kalleksi tahi jotain sellaista. —

EMMA.

Voi, kuinka lystikäs te olette. Kalleksiko minä —

GRYHLING.

Niin, mutta minä tahdon ensin palkan lahjasta, ennenkuin sen saat.

EMMA.

Palkanko?

GRYHLING.

Yhden suukkosen.

EMMA.

Ohhoh!

GRYHLING.

Onko se muka liian paljon.

Vetää Emman luokseen.

Ole nyt kiltti vaan.

EMMA.

Äitini on kieltänyt suutelemasta ketään miestä.

GRYHLING.

Äitisi! Niin kaikki äidit kieltävät ja kuitenkin suutelevat kaikki tytöt.

EMMA.

Kaikki tytötkö?

GRYHLING.

Poikkeuksetta!

EMMA.

Se ei ole totta.

GRYHLING.

Enköhän minä tunne paremmin maailmaa kuin sinä.

EMMA.

Mutta eihän Aili ainakaan —

GRYHLING.

Eikö Ahréniakaan?

EMMA.

Niin, omaa sulhastaan?

GRYHLING.

Hän on kihloissa. Siksi saa hän vaan sulhastaan suudella; mutta sinä olet vapaa, sinä!

EMMA.

Mistäpä minä sellaisia asioita ymmärtäisin.

GRYHLING.

Suutelee.

Kas noin!

EMMA.

Voi, voi!

GRYHLING.

Suutelee ja hyväilee.

No, tule nyt minun kamariini, niin saat rahat. Saatpa katsoa minun kauniita kuvakirjojanikin.

EMMA.

Mutta ettehän minulle mitään pahaa tee?

Aikovat mennä.

GRYHLING.

Säikähtää.

Joku tulee. —

Emma menee verannan ovea avaamaan.

GRYHLING.

Itsekseen.

Hyvä alku ainakin!

Menee kamariinsa.

XIX:s KOHTAUS.

Emma, Aili, Ahrén.

Aili ja Ahrén tulevat.

AILI.

Miksi tämän oven lukkoon panit?

EMMA.

En minä — — sitä kiinni pannutkaan. Herra luutnantti sen taisi panna.

AILI.

Vai niin. Kenen kanssa sinä puhuit täällä.

EMMA.

Herra luutnanttihan se — —

AILI.

Rauhallisesti.

Vai niin, vai niin. Minä jo ajattelin.

Emma ottaa tarjottimen, menee.

AHRÉN.

Itsekseen.

Kas vaan Gryhlingiä.

XX:s KOHTAUS.

Aili, Ahrén.

AILI.

Kas niin! Täällä on paljon hauskempi olla. Eikö niin? — Ethän sinä suuttunut minuun ole, Vilhelm.

AHRÉN.

Mitä vielä. Minä vaan kummastelen sinua. Olethan kuin tuulen pyörtämä.

AILI.

No, kun minä nyt olen sellainen.

AHRÉN.

Sanoppas oikein, mistä se pisti päähäsi, ett'et tahdokaan konserttiin mennä.

AILI.

Tahdotko sen tietää.

AHRÉN.

No?

AILI.

Tuumailee.

Mitenkä sen selittäisinkään. No, en keksi sopivaa vertausta. Mutta etkö sinä käsitä, että se harmittaa, kun minut käsketään konserttiin, jossa alinomaa saa käydä — siksi, että minä tahdoin teatteriin päästä. Minä en saa syödä, mitä tahdon, vaan minulle puretetaan niinkuin pienokaiselle.

AHRÉN.

Hm! — No, millä nyt rupeamme itseämme huvittelemaan.

AILI.

Tuleeko sinulle täällä ikävä?

AHRÉN.

No, ei juuri ikävä.

AILI.

Mene sinä vaan toveriesi luoksi, kyllä minä kotona toimeen tulen. On minulla tekemistä.

AHRÉN.

No mitä? Jos saan luvan kysyä.

AILI.

Mitäkö?

Hämillään.

Minä, — minä — soitan, laulan, luen — tahi — tahi —

XI:s KOHTAUS.

Edelliset, *Sirkku*.

Sirkku tulee verannan ovelle, niijaa nöyrästi.

AHRÉN.

Joka paikkaan ne kerjäläiset! Mitä sinä tahdot?

SIRKKU.

Vähän leipää.

AHRÉN.

Kyökistä sellaista pyydetään.

AILI.

Lähestyy Sirkkua.

Voi sinä pikkuinen olento! Mikä sinun nimesi on?

SIRKKU.

Sirkku.

AILI.

Kenen tyttö sinä olet?

SIRKKU.

Äitini.

AILI.

Eikö sinulla isää ole?

SIRKKU.

Ei!

AILI.

Onko äitisi köyhä?

SIRKKU.

On.

AILI.

Onko sinulla nälkä?

SIRKKU.

On.

AILI.

Itsekseen.

Voi, millainen suloinen olento tuollaisissa repaleissa.

Ääneen.

Tuleppas tänne.

Taluttaa Sirkun tuolin luo, käy itse istumaan.

Tahtoisitko sinä tulla rikkaaksi?

SIRKKU.

Katselee pelottomasti ympärilleen.

Mitä?

AILI.

Tahdotko sinä rikkaaksi tulla?

SIRKKU.

En.

AILI.

Etkö? No, miksikä et?

SIRKKU.

Rikkaat ovat pahoja ihmisiä.

AILI.

Kuka sinulle niin on sanonut?

SIRKKU.

Äiti.

AILI.

Mutta pyydäthän sinä kuitenkin leipää rikkailta,

SIRKKU.

Kun täytyy.

AILI.

Mitä sinä tekisit, jos kuitenkin saisit paljon rahaa?

SIRKKU.

Katsoo suurin silmin Ailiin.

Minä, minä ostaisin leipää äidille, Ellille, Jukalle, Matille ja, ja Viitasen Maikille ja Pekalle ja —

AILI.

Nauraa herttaisesti.

Voi sinä pikku enkeli!

Otaa rahaa kukkarostaan.

Vie nyt tämä äidillesi ja pyydä häntä ostamaan ruokaa.

SIRKKU.

Kiitoksia! Voi, voi! Näin paljon! Minä menen äidin luo.

Juoksee pois.

AILI.

Vaipuu ajatuksiin.

Kuinka en ole ennen tuollaisia olentoja huomannut! Tiedätkö, Vilhelm, mitä aion?

AHRÉN.

No?

AILI.

Minä rupean köyhiä lapsia hoitamaan. En tahdo enää toimeettomana olla.

AHRÉN.

Uusi päähänpisto!

TOINEN NÄYTÖS.

Sama paikka kuin edellisessä näytöksessä. Vasemmalle vievän, takimaisen oven vieressä olevalle tuolille on heitetty päällysnuttu.

I:n KOHTAUS.

Aili yksin.

AILI.

Istuu kiikkutuolissa, kirja kädessä.

Kuka tätä viitsii lukea. Mokomaa löröä! Valitsee se äitikin aina viisautessaan juuri sellaisia kirjoja, jotka minua ei enää huvita. Antaisi edes lukea kelpo kirjoja, kun ei tässä muullakaan saa aikaansa kulumaan. Kun katselee köyhiä, jotka hommaavat ja työtä tekevät leipänsä tähden, niin oikein kateeksi käypi; kun näkee nuorien miehien lukevan ja virkoihin pääsevän, en voi muuta kuin surra, ett'en ole mieheksi luotu. Miksi pitää meidän ylhäisten naisten näin työttöminä, aivan ilman mitään innostuttavaa tointa olla. Tuleehan rikkaus ja sivistys täten vaan kiroukseksi. — — Niin, niin! Kummallinen tämä maailma sentään on. Kaikellaisia kysymyksiä hyörii alinomaa kuni pyörteenä aivoissani. Jos vaikka keneltä kysyn, kaikki he vastaavat samalla tapaa: "Ette te sellaisia asioita ymmärrä." "Te olette vielä liian nuori." Miks'en minä ymmärtäisi niinkuin muutkin. Olenhan huomenna jo 19 vuotias. Mutta lapsi vielä kuitenkin. — Siksikö että olen naimaton neitonen. Jos olisin poika tahi rouva, en olisi enää lapsi. — — Äiti, äiti! Miksi tahdot sinä välttämättä minua lapsena pitää, vaikka en enää lapsi ole. Lapsena opetit

minut jo täysi-ikäisten tavoin käyttäytymään! Nyt olen todella täysi-ikäinen, ja sinä tahdot minua lapsena pitää. Mikä ristiriitaisuus! — Kun minä kylven, et uskalla sisään tulla, sillä häveliäisyyteni, hienotunteisuuteni ei muka sitä salli. Minä omaa äitiäni häpeäisin! Niin! Ja kuitenkin on enon albumi täynnä alastomien naisten kuvia. Sitten vasta saan oppia noita heidän salaisuuksiensa tietämään, kun naimisiin pääsen. Niinhän he aina sanovat! Hm! Mitä tekevät sitten mies ja vaimo sellaista, ettemme me tytöt sitä tietää saisi. — Rippikoulussa selitti kirkkoherra puoli tuntia kuudetta käskyä, enkä kuitenkaan ymmärtänyt siitä sanaakaan. — Oh, kuinka minun mieleni tekisi repiä räpsyiksi tuo kiusallinen verho. Miksi emme me tytöt sen taakse katsoa saa, kun naimattomat miehet saavat. Minä tahdon tästä päästä. Tahdon lentää vapauteen, vaikka siivet taittaisivat. Tahdon tietää kaikki, kaikki. Tahdon oppia tuntemaan maailman, jotta voisin sitten sen kimppuhun käydä.

II:n KOHTAUS.

Edellinen, *Helli*.

HELLI.

Tulee juoksujalassa.

No terve tullut takasin kaupunkiin.

AILI.

Helli!

Heittäytyy kaulaan.

Voi kuinka minä olen sinua kesäaikana ikävöinyt. Minä tarvitsen sinua lähelläni.

HELLI.

Mikä sinua vaivaa?

AILI.

Tyhjyys rinnassa, kahleet jaloissa!

HELLI.

Aili parka! Sinä et ole onnellinen. Kasvosi sen todistavat.

AILI.

En!

HELLI.

Etkö rakasta sulhoasi?

AILI.

Katsoo suurin silmin Helliin.

Ky—yllä!

HELLI.

No, miksi sitten onneton olet?

AILI.

Onhan onnen ensimmäinen ehto tyytyväisyys?

HELLI.

On kyllä.

AILI.

Minä en ole elämäni tyytyväinen. Lapsena olin tyytyväinen, silloin olin myöskin onnellinen.

HELLI.

No, mikä sinut on nyt tänä kesänä niin äkkiä tyytymättömäksi tehnyt?

AILI.

Silmäni ovat auenneet. Minä tunnen itseni orjaksi, jolta oma tahto kielletään. En saa askeltakaan ottaa ilman, että minulle heti huomautetaan: "Ei niin saa tehdä, ei se sovi."

HELLI.

Niin, äitisi taitaa pitää sinua kovalla.

AILI.

Sinä sen kyllä jo aikaa huomasit, mutta et minua herättänyt.

HELLI.

Hm! Enhän voinut teidän perheasioihinne sekaantua.

AILI.

No, kyllähän minä ymmärrän.

HELLI.

Mutta onko sinulla kylliksi tahdon voimaa?

AILI.

On kyllä!

HELLI.

Vapauta itsesi kahleistasi.

AILI.

Kuinka olisi se mahdollista?

HELLI.

Ethän hyväksy äitisi mielipiteitä?

AILI.

En suinkaan.

HELLI.

Mitä sitten muuta kuin asetut häntä vastaan. Ei sinun tarvitse tällaisissa asioissa hänen periaatteitaan noudattaa.

AILI.

Äitiäni vastaan nousisin! Sitä en toki voi!

HELLI.

Ymmärrä minua oikein. Sinä olet uuden ajan lapsi, äitisi vanhan. Ei hän voi ymmärtää, mitä nykyajan henki oikeana pitää. Hän on siksi liian piintynyt vanhentuneihin tapoihinsa. Samoin kuin tiede, taide, kirjallisuus aina muuttaa suuntansa, parantuu, samaten täytyy meidänkin muuttua, joll'emme tahdo jällelle jäädä. Yhtä vähän kuin voitaisiin väittää, että meidän on maata pidettävä kakkarana, jonka yli

aurinko kerran vuorokaudessa vierähtää, siksi että vanhanajan ihmiset niin luulivat, yhtä vähän tarvitsee meidän kaikkea sitä oikeana pitää, mitä vanhat ainoana oikeana pitivät.

AILI.

Tahdotko sinä saada minut epäilemään kaikkia niitä asioita, joita äitini on minut opettanut pyhinä totuuksina pitämään.

HELLI.

En suinkaan! Minä vaan arvelen, ett'ei totuutta voi löytää, ennenkuin kaikkea on epäilty.

AILI.

No, jos jokainen olisi oikeutettu omin päin kaikkea epäilemään, voisi yksi luulla yhtäällä, toinen toisaalla totuuden löytäneensä.

HELLI.

Pääasia on, että jokainen viimein saa sellaisen vakuutuksen, ett'ei hän sitä voi enää epäillä.

AILI.

Vaikka eri ihmisten vakuutus samasta asiasta olisi kuinka erilainen hyvänsä?

HELLI.

Luonnollisesti. Eiväthän ne voikaan samallaisia olla. Niin on äitisikin laita. Hänellä on omat periaatteensa, mutta ei sinun siksi niitä oikeina tarvitse pitää. Hän tahtoo sinua kasvattaa ahtaudessa, mutta sinä tarvitset vapautta. Ei ole muuta keinoa, kuin että vapaudut siteistäsi. Koetti minunkin äitini minua aikoinaan kesyttää, mutta minä tein kerrassaan lopun niistä yrityksistä.

AILI.

Kuinka vapaa ja raikas sinä sentään olet! Tuo tuntuu minusta niin kummalliselta — samalla aivan kuin unelmalta vaan. Minun luontoni oli näet alkuaan paljon hilpeämpi, vallattomampi kuin sinun. Sinun kouluun tullessasi rupesin jo muuttumaan. Kun minä lapsena pääsin metsään pajahtamaan, tuntui minusta niin suloiselta, tuntui niinkuin rinnaltani olisi paino vierähtänyt. Minä hengitin vapaasti ja liitelin hurjan lailla puulta puulle, kiveltä kivelle. — Mutta sivistys pani kahleet jalkoihini. Minua alettiin opettaa puhumaan niinkuin sivistyneen naisen tulee, minua kiellettiin juoksentelemasta, sillä se ei muka sopinut hienolle neitoselle. Neljätoista-vuotiaana pantiin päälleni entisen lyhyen hameen sijaan epämukava pitkä leninki, jossa en enää saanut pitkiä askeleitakaan ottaa. Oo, kuinka minä kärsin nähdessäni lasten Esplanaadin hietikolla kilpaa juoksevan tahi Kaisaniemen nurmikolla viereksivän! Kuinka olisi mieleni tehnyt poikien kanssa laipiolla ratsastamaan! — Vakaana, totisena sain sen sijaan käydä töpsyttää äitini rinnalla, tohtimatta edes taakseni vilkaista. — Juoksunhaluinen, uppiniskainen koira saadaan nöyrytmään. Oliko ihme sitten, että minä taivuin?

HELLI.

Aili kulta! Ensi kerran kuulen sinun näin puhuvan. Tosin olen huomannut, että sinussa piili jotakin, mutta näin paljoa en voinut aavistaa. Muistathan, kuinka sinua koulussa pilkkasin fröökkinämäisydestäsi! Anna se minulle anteeksi.

AILI.

Siihen oli sinulla täysi syy. Äitini sai minut todellakin niin mielensä mukaisesti veistetyksi, että ansaitsin pilkkaasi. Mutta nyt sinä käsität minua. Tunnen itseni niin onnelliseksi, saadessani nyt sinulle avata sydämeni. Me tulemme nyt hyviksi ystäviksi.

HELLI.

Olemmehan ennenkin olleet!

AILI.

Se oli toisellaista. Minä tahtoisin, että sinä olisit aina luonani. Sinun vapaa, mutta kuitenkin vakava

käytöksesi antaa minulle rohkeutta, se saattaa minut unhottamaan kärsimykseni.

HELLI.

Sinä tiedät nyt tien vapauteen. Seuraa sitä!

AILI.

Niin, minä tiedän sen. — Joku tulee.

HELLI.

Minä kohtasin Esplanaadilla Karhin. Kuultuaan minun tänne tulevan, lupasi hän tulla perässä hetkisen päästä. Ehkä se on hän.

AILI.

No, sepä hyvä! Minä pidän hänestä niin paljon.

HELLI.

Ja minä sitten.

Menevät verannalle päin. Lapsia menee verannan sivuitse.

AILI.

Hoidokkaanihan ne siellä —

HELLI.

Mennään heitä puhuttelemaan.

AILI.

Voi, kuinka minä olen heihin kiintynyt. Jos voisin, kokoaisin luokseni kaikki köyhät lapset.

Menevät.

III:s KOHTAUS.

Sillman yksin.

SILLMAN.

Tulee vasemmalta takaovesta hiipien sisään.

Ei ole ketään! Hihhihhii sen pojan rohkeutta.

Hoksaa päällysnutun.

Tuonko ottaisain? Ei hemmetissä!

Koettaa taskuja.

Täältä ehkä löytäisi leipärahan. Kas!

Vetää ulos hopeaisen kotelon.

Tuo se kelpaa meidän pojalle.

Menee kiireesti pois samaa tietä, taakseen vilkaisten.

IV:s KOHTAUS.

Emma, Gryhling.

EMMA.

Tulee vasemmalta.

Herra Jumala! Mitä pitää minun tehdä? — Mutta miksi en hänelle sanoa voisi. — Niin!

Avaa Gryhling'in oven.

Herra! Saanko tulla sisään?

GRYHLING.

Sisältä.

Et!

Tulee ulos.

Mitä asiata?

EMMA.

Olen jo kauan aikonut sen teille sanoa, mutta aina se on jäänyt.

GRYHLING.

Tulee rauhattomaksi.

No, mitä nyt?

EMMA.

Jollet minua nyt auta, olen hukassa.

GRYHLING.

Mitenkä auta?

EMMA.

Minä pelkään pahinta — tahi oikeammin minä olen varma siitä.

GRYHLING.

Oma asiasi!

EMMA.

Minun oma asianiko! Olenko minä siihen syypää.

GRYHLING.

Kuka sitten?

EMMA.

Kas vaan. Etkö sinä minua narrannut? En minä koskaan olisi langennut, joll'et olisi silloin maalla humalaan juottanut ja viekoitellut.

GRYHLING.

Yhtäpaljon viekoittelit sinä minut.

EMMA.

Minäkö?

GRYHLING.

Niin, juuri sinä. Otithan jo edeltäkäsin keväällä maksun.

EMMA.

Minäkö maksun? Herra Jumala! Nekö 20 markkaa äitini silkkihuiviin?

GRYHLING.

Yhden tekevää, mihin ne käytit. Ja riittää nyt. Mitä minä tein, siitä vastaan, mitä sinä, siitä saat itse vastata.

EMMA.

No mutta olethan sinä seurauksiin ainakin yhtäpaljon syypää kuin minäkin.

GRYHLING.

Nauraa pirullisesti.

Me söimme yhdessä makeata soppaa. Jos sinä siitä kipeäksi tulit, en minä siihen syypää ole.

EMMA.

Mutta olethan sinä, Herran tähden, lapsen isä niinkuin minä olen —

Hyrähtää itkemään.

GRYHLING.

En minä tässä keskellä päivää rupea kanssasi pakinoimaan — — Sinä sait minusta pian tarpeiksesi, pidä nyt huoli kakarastasi!

EMMA.

Vai olisi minun, siksi, että ensi alussa annoin itseni vietellä, pitänyt ruveta sinun jalkavaimoksesi!

GRYHLING.

Silloin olisin sinusta tahi ainakin penikastasi huolen pitänyt.

EMMA.

Ajattelehan toki! Täytyyhän sinun siitä kuitenkin huoli pitää. Sinun lapsesihan se on!

GRYHLING.

Vai täytyy! Todellako!

EMMA.

Joll'et hyvällä suostu, niin pakoitan sinut siihen.

GRYHLING.

Nyt loppuu kärsivällisyyteni!

EMMA.

Ja minun myös!

GRYHLING.

Mene matkoihisi näkyvistäni tahi —

EMMA.

Älä peloittele! — Tuollainen hirviö! Viattomalta, köyhältä tytöltä ryöstit hänen ainoan aarteensa, kunnian, ja kehtaat sitten tuolla tavoin — —

GRYHLING.

Vai niin! Kyllä minä sinulle näytän, kuka tässä — Odota vaan!

Menee verannalle.

EMMA.

Sitä en olisi uskonut.

Menee itkien pois.

V:s KOHTAUS.

Gryhling, Aili, Helli.

Aili ja Helli tulevat.

AILI.

Täällähän on enokin.

HELLI.

Hyvä päivä.

Gryhling antaa äänetönnä kättä.

AILI.

Miksikä, hyvä eno, olet noin totisen näköinen?

GRYHLING.

Hm!

AILI.

Taasen hm! Mikä sinua vaivaa?

GRYHLING.

Ei mikään!

AILI.

Eno kulta, mikä sinun on? Olethan sinä aina niin tyyni ja rauhallinen, ei sinua koskaan näe pahalla päällä, jollei kasvoissasi juuri riemun ilmauksiakaan huomaa. Käyhän nyt tuohon istumaan.

Gryhling käypi istumaan, Aili tulee hänen polvelleen.

Katsoppas minua nyt suoraan silmiin.

Kääntää Gryhlingin pään itseensä päin.

Kas noin! — kyllä siellä pohjalla on jotakin. — No, en minä tahdo olla utelias. Mutta heitä se unholaan, mitä lieneekin.

Silittää poskelle.

Tätä enoani rakastan minä, tiedätkö, Helli, niin suuresti.

HELLI.

Kai hän sen sitten ansaitsee.

AILI.

No se on tietty!

GRYHLING.

Sinä olet sellainen suloinen olento!

Silittää Ailin päätä, nousee, menee päällysnuttunsa luo, etsii taskusta.

Missä se minun sikarikoteloni lienee!

Menee oikealle.

AILI.

Mikä kumma häntä nyt vaivaa? Sinä et taida tuntea vielä oikein häntä.

HELLI.

En ollenkaan. Omituiselta hän vaan tuntuu.

AILI.

Niin, hän on omituinen mies. Vaikka päältäpäin totisen näköinen, ivaa hän mielellään kaikkea. Minusta tuntuu, kuin olisi hänkin tyytymätön oloihimme. Ja se se kiinnittää minut häneen kahta enemmän.

VI:s KOHTAUS.

Edelliset, *Karhi*, sitten *Ahrén*.

KARHI.

Tulee.

Hyvä päivä!

AILI.

Terve tullut. Se oli oikein tehty.

KARHI.

Saavuin jo viime viikolla kaupunkiin, mutta en ole tullut teille pistäyneeksi.

AILI.

Painakaa puuta. Mitä kuuluu uutta?

KARHI.

No, eihän tässä juuri sen kummempaa. Olin, kuten tiedätte, koko kesän Kuopiossa. Asuin aivan lähellä kaupunkia eräässä maatalossa. Siellä sain soudella ja käyskennellä yksinani metsissä, kirja kainalossa.

AILI.

Luitteko kovasti?

KARHI.

Aina vähän. Filosofiaahan minä koko kesän tutkiskelin.

AILI.

Filosofiaako! Onko se hauskaa?

KARHI.

No niin erinomaisen! Voi niitä suuria salaisuuksia, niitä ihania aatteita, mitä niistä kirjoista löytää.

AILI.

Te miehet olette onnellisia saadessanne kaikkea sellaista tutkia. Toista on meidän kanssamme.

KARHI.

Kuinka niin?

AILI.

No, jos minä esimerkiksi rupeaisin filosofiaa lukemaan, niin luulisi äitini minun hulluksi tulleen. Eihän me naiset sellaista lukea saada.

HELLI.

Miksikä ei! Minä olen käynyt usein yliopistossa filosofian luennoillakin.

AILI.

Sinäkö?

HELLI.

Niin, minä ja useita muitakin tyttöjä.

AILI.

Älä nyt! Etkä ole ennen sitä minulle sanonut? Minä lähtisin niin mielelläni mukaan, jos äitini vaan sallisi, mutta sitäpä hän ei tee. Hän on liian tarkka vanhan ajan sääntöjen noudattaja.

KARHI.

Te siis vastahakoisesti niitä seuraatte?

AILI.

Tietysti! Ne rasittavat minua.

KARHI.

No, mutta herrainen aika! Tiedättekö, jos minä nyt rehellisesti sanon ajatukseni —

AILI.

Sanokaa vaan.

KARHI.

— niin on teissä vika itsessänne.

AILI.

Minussako?

KARHI.

Ei täysi-ikäistä neitoa voi mihinkään pakoittaa.

AILI.

Hyvä teidän on niin sanoa. Olisittepa itse lapsuudestanne asti kasvatettu häkissä istumaan. — Ja katsokaapas vaan kanarialintua. Jos sen päästääkin vapaaksi ulko-ilmaan, niin joutuu se aivan ymmälle. Ei se osaa käyttää hyväkseen vapauttaan.

KARHI.

Mutta jos se näkee muita vapaita, iloisia kanarialintuja, yhtyy se joukkoon ja oppii pian vapautensa arvoa käsittämään.

AILI.

Niin! Minä ymmärrän teitä. Tehkäämme me kolmen liitto. Minä yhdyn teidän vapaasen seuraanne. Tahdotteko?

KARHI ja **HELLI**.

Riemulla!

AILI.

Ja nyt rupeatte te, herra Karhi, meitä sinuttelemaan.

KARHI.

Kernaasti. Ja tekin nimitätte sitten vaan Teuvoksi minua.

AILI.

No tietysti.

Kättelevät.

HELLI.

Me sinuttelemme toisiamme jo ennestään.

AHRÉN.

Tulee.

Kas vaan, kuinka sydämmellinen kättely.

AILI.

Oo! Sulhonikin siinä. Terve tullut.

AHRÉN.

Tervehtii.

Onko äiti kotona?

AILI.

Ei ole, mutta kyllä hän pian tulee.

AHRÉN.

Itsekseen.

Sen arvasin.

AILI.

Mitä hänestä?

AHRÉN.

Ei juuri mitään erityistä, mutta —

KARHI.

Hellille.

Ehkä jätämme heidät.

HELLI.

Niin, menemme vaikka puutarhaan.

Menevät.

AILI.

Minnekä te —?

AHRÉN.

Ailille.

Antaa heidän mennä. Tahdon puhua kanssasi.

VII:s KOHTAUS.

Aili, Ahrén.

AILI.

No mitäpä sinulla nyt niin vakavia tuumia?

AHRÉN.

Minä käyn suoraan asiaan.

AILI.

Heittäytyy huolettomana sohvaan.

No!

AHRÉN.

Minua eivät miellytä nuo sinun ystäväsi.

AILI.

Pistävästi.

Vai niin!

AHRÉN.

Tahdon siitä syystä ajoissa sinua varoittaa. Sinä olet kokematon tyttö vielä ja annat siksi kaikellaisten aineksien helposti itseesi vaikuttaa.

AILI.

Niinkö luulet!

AHRÉN.

Minä tunnen sinut paremmin kuin sinä itse.

AILI.

Vai niin!

AHRÉN.

Sinä et koskaan voi tulla onnelliseksi aviopuolisoksi, jos avaat korvasi tuon keltanokan hurjille mielipiteille.

AILI.

Millaisia ne sitten ovat?

AHEEN.

Olisihan hän valmis vaikka kumoamaan kokonaan meidän yhteiskuntamme.

AILI.

Ivallisella hymyllä.

Mutta jos minulla oli samallaista halua.

AHRÉN.

Lähestyy.

Älähän nyt ole niin ajattelematon. Muista äitiäsi ja minua.

Käy istumaan sohvalle Ailin viereen.

Äitisi on kasvattanut sinut niin puhtaaksi, niin, — niin — kuinka sanoisinkaan. Hän iloitsee äärettömästi siitä, että hänen on onnistunut kasvattaa sinut juuri sellaiseksi, jommoinen hänen mielestään immen esikuva on. Kuinka voisit sinä turmella hänen vaivaloisen työnsä hedelmät.

Hyväilee Ailia.

AILI.

Mutta minä en voi olla sellainen, kuin hän tahtoo.

AHRÉN.

Muistahan minuakin. Olenhan oppinut sinua kunnioittamaan, ihaillemaan juuri sellaisena, jommoiseksi äitisi sinut kasvatti. Tahdotko sinä nyt minun toiveeni murtaa?

AILI.

Onhan sinulla elämä edessä ja maailma auki. Hankit toisen, joka paremmin vastaa toiveitasi.

AHRÉN.

Kuinka voit sinä tuolla tavoin puhua. Nyt olemme toista vuotta kihloissa; minä olen yhä paremmin oppinut sinua tuntemaan, ja rakkauteni on samassa määrässä kasvanut. Sinä olet nyt maailmani, koko tulevaisuuteni. Enhän voi sinutta enää toimeen tulla.

Nojaa päänsä Ailiin.

AILI.

No, etkö sinä voisi sitten enää minua rakastaa, jos minä muuttuisin toisellaiseksi, kuin mikä olen ollut tähän asti?

AHRÉN.

Kyllä! — Mutta minä kärsin kuitenkin, jos näen sinun menettävän kalliimman ominaisuutesi.

Suutelee.

Eikö sinusta tunnu kuitenkin suloiselta istua näin minun rinnallani, sylitysten, kaulatusten.

AILI.

Kuinka kummallista! Äsken vielä kuohui aivoissani uusia ajatuksia, uusia näköaloja. — Nyt haihtuvat ne jo kokonaan. Yksi ainoa suloinen hurmaava tunne vallitsee sielussani. Äsken vallitsivat aivoni, nyt olen kokonaan sydämeni vallassa....

AHRÉN.

Eikö näin olisi paras aina olla?

AILI.

Hiljaa.

Minkä lähemmäs rintaasi minut painat, sen syvemmälle vaivun tuohon selittämättömään hurmauksen tilaan. Eikö sinustakin siltä tunnu?

AHRÉN.

Kyllä!

AILI.

Ollessani näin, voin sulkea silmäni, unohtaa kaikki tyyni, sinutkin, — tuskin voin mitään ajatellakaan. — Mielikuvitukseni vaan on valloillaan. Se luopi eteeni kaikellaisia ihania kuvia.

AHRÉN.

Minkälaisia?

AILI.

Minä luulen voivani todellakin sen sanoin selittää. On aivan kuin näkisin edessäni taulun, jossa luonto uinuu äänetönnä, hiljaa seisovat puut, värähtämättä järven pinta, kaikki, kaikki on niin hiljaa, — mutta kuitenkin tuntuu siltä, kuin kaikki odottaisi kärsimättömänä jotakin, — aurinkoa. Se rusottaakin jo itäisen taivaan rannalla, ulottuvatpa sen tuliset säteet jo korkeimman koivun latvaan, jossa lehdet vienosti käyvät värähtelemään. — Tuollainen kuva on edessäni.

AHRÉN.

Etkö muista, kuinka lapsena usein näit samallaisia kuvia, heti kun vaan silmäsi ummistit. Ainoastaan onnelliset, viattomat lapset sellaista mielikuvituksen leikkiä näkevät.... Etkö nyt huomaa, kuinka äitisi on sinussa kaikkia lapsen kalliita ominaisuuksia säilyttänyt? Sinä olet lapsi vielä!

AILI.

Herää unelmistaan.

Lapsiko? En ole lapsi enää. Toisellaisia olivat ne kuvat, joita lapsena näin. Viaton ja puhdas olen kyllä, mutta lapsellinen en.

On silitellyt Ahrénin kättä.

Katso, missä on kihlasormuksesi?

AHRÉN.

Itsekseen.

Perhana!

Ääneen.

Olen unohtanut sen sattumalta kotiin pöydälleni... Ole huoletta, ei se sieltä minnekään joudu.

Suutelee. Sitten itsekseen.

Hitto vieköön! Mihin olen sen jättänyt. Kun ei olisi vaan se Elsan riivattu —

EMMA.

Tulee.

Saisinko, neiti, astiat ja lusikat.

Aili ottaa pöydältä avaimet, menee.

AHRÉN.

Minä tulen mukaan.

Menee perässä.

VIII:s KOHTAUS.

Helli, Karhi.

Helli ja Karhi tulevat puutarhasta, keskustellen innokkaasti.

KARHI.

Muista, mistä väittely alkoi. Minä väitin vaan, ett'ei miehet suinkaan yksistään ole syyvät naisen poljettuun asemaan, vaan naiset itse myöskin, sillä eiväthän he ennen muuta juuri vaatineetkaan kuin miehen suojelevaa ystävällisyyttä ja korkeintaan herruutta omien ovien sisällä. Turvautuvathan he Ranskassa vieläkin pääasiassa lumousvoimaansa.

HELLI.

No niin, no! Eihän meistä väittelijöiksi ole. Meillä on liiaksi samallaiset mielipiteet.

KARHI.

Siinä sanot aivan oikein. Meillä on liian samallaiset mielipiteet, voidaksemme riidellä.

HELLI.

Minua todella tuo oikein kummastuttaa välistä.

KARHI.

Itsekseen.

Nyt jos milloinkaan.

Ääneen.

Tuota, minä tahdon puhua sinulle nyt suoraan asian, josta kyllä jo olisin ennen puhua voinut, mutta se on aina jäänyt. Olet ehkä huomannut, että minä olen sinua kohtaan käyttäytynyt toisella tavoin kuin kaikkia muita, ja olenhan, kuten sanotaan, suorastaan sinua hakkaellut. Minä tahdon kerrankin selittää syyn käytökseeni. Ystävyyteni sinua kohtaan ei ole ollut teeskenneltyä eikä tuollaista salonki-ihailua. Käytöstäni ei ole määränneet mitkään salaiset syyt, joita en voi tunnustaa. Minä olen suoraan ja koristelematta puhuen seurannut luonnollista taipumusta, olen oppinut pitämään, miksen käyttäisi runollisempaa sanaa, rakastamaan sinua. Siinä kaikki. Tahdoin vaan tämän ilmaista, että tietäisit minut rehelliseksi mieheksi, jos asianhaarat meidät eroittaisivat toisistamme. Toivon, että tämä tunnustukseni tekee meidät vielä paremmiksi ystäviksi kuin tähän asti olemme olleet. Eikö niin?

HELLI.

Hämillään.

No, — tie — tys — ti!

IX:s KOHTAUS.

Edelliset, Hartin, Aili, Ahrén.

Hartin tulee ulkoa.

KARHI.

Itsekseen.

Kas niin. Nyt se on tehty.

HARTIN.

Täällähän on vieraita.

KARHI.

Tervehtii.

Terveisiä Kuopiosta.

HARTIN.

Kiitoksia.

Hellille.

Aili on sinua kovasti ikävöinyt.

HELLI.

Niin hän sanoi.

Aili ja Ahrén tulevat.

HARTIN.

Oletpa sinä kohtelias, Aili. Jätät vieraat yksin —

AILI.

Me olemme niin hyviä tuttuja.

HARTIN.

Vaikka olisittekin. — Ei se käy laatuun sittenkään.

Emma tuopi kahvia.

AILI.

Minun käy sääliksi sinua, äiti, kun sinä aina olet huolissasi käytöksestäni. Kyllä sinä jo voit rauhoittua. Minä kyllä kykenen itse jo itseäni hoitamaan.

HARTIN.

Ankarasti.

Mitä sinä sanot?

KARHI.

Älkää ymmärtäkö väärin, rouva Hartin, tytärtänne. Aili neiti tarkoittaa vaan hyvää. Eikö teistä itsestännekin tunnu tarpeettomalta valvoa niin älykkään immen käytöstä, kuin Aili on.

HARTIN.

Pyydän anteeksi. Mutta minä soisin, ettette koettaisikaan turkuttaa minuun mielipiteitänne. Kyllä minä olen liian vankka omissani.

AILI.

Minä en todellakaan voi ymmärtää sinua. Olethan sinä itse ollut lapsi, ollut neitonen. Pidikö sinä 19-vuotiaanakin äitisi huolenpitoa tarpeellisena?

HARTIN.

Minä olinkin silloin jo naimisissa.

AILI.

No muuttaako se asian?

HARTIN.

Et ymmärrä, tyttöseni, sellaisia asioita.

AILI.

Kuinka tyhmänä minua pidätkään! Jos 17-vuotiaana olisin naimisiin mennyt, olisinko silloin kehittyneempi ollut käytöksestäni huolta pitämään, ymmärtämään "sellaisia asioita" kuin nyt? Vai vihkimys-toimituksellako on niin suuri vaikutus?

HARTIN.

Silloin olisi sinulla ollut oikeus ja velvollisuus ainakin siihen.

AILI.

Mutta ei nyt! Onnetonta!

KARHI.

Jos sinulla nyt sitten on —

AHRÉN.

Itsekseen.

Sinulla!

KARHI.

— niin ääretön halu päästä holhonalaisuudesta ja naiminen on ainoa keino, niin miksi ette mene naimisiin?

HARTIN.

Asianhaarat eivät sitä vielä salli.

KARHI.

Olisipa hauska tietää, mitkä asianhaarat voivat kahta ihmistä naimisiin menemästä estää.

HARTIN.

Ohhoh! Pidättekö te sitä vaan niin helppona asiana?

KARHI.

Sulhanen menee papin luo, pyytää kuulutusta, kolmen viikon päästä häät; sillähän se on tehty.

HARTIN.

Niinkö kevytmielinen te olette?

KARHI.

En suinkaan. Minä pidän päinvastoin avioliittoa niin tärkeänä, ett'en anna sitä minkään asioitten estää. Ei saa edes varojen puutakaan —

AHRÉN.

Pilkallisesti.

Kuinka luulette sen päinsä käyvän, mennä avioliittoon ilman varoja, ilman varmaa leipää?

KARHI.

Aivan yksinkertaisesti. Jos kaksi henkilöä kerran ovat toisiinsa ehdottomasti liittyneet, eivätkä tahdo pitkällä, toivottomalla kihlauksella toisiaan näännyttää, niin on heillä ainoana keinona mennä naimisiin. Muuta keinoa ei yhteiskuntamme salli. Joll'eivät he naimisiin mene, tekevät he itselleen sekä toisilleen vääryyttä, jos menevät, ei siitä kukaan tule kärsimään, ei ainakaan he itse.

HARTIN.

Hymyillen.

No, kuinka panevat he kuntoon yhteisen kodin, joll'ei —

KARHI.

Joll'ei tilaisuutta, varoja löydy, niin asuvat erillään toisistaan kuten ennenkin.

AILI.

Mutta tuo kuuluu ainakin kauniilta. Kuinka moni pari on naimisiin menemättä siksi, ettei heidän varansa riitä kodin perustamiseen.

AHRÉN.

Ja te luulette todellakin käyvän päinsä, olla naimisissa ja asua erillään.

KARHI.

Täytyyhän heidän kihloissa ollessaankin erillään asua.

AHRÉN.

Se on aivan toista.

KARHI.

Minusta ihan samaa, vieläpä pahempaakin.

HARTIN.

Minä en todellakaan voi kyllikseni kummastella teidän kevytmielisyyttänne. Oletteko te, nuori mies, koskaan ajatellut, mikä oikeastaan avioliitto on, kuinka pyhä se side on, joka aviopuolet toisiinsa liittää? Oletteko ajatellut, ettei perheeseen kuulu yksistään mies ja vaimo, vaan myöskin lapsia. Kuinka silloin niitten käypi, — jos tässä kerran ruvetaan —

Katsoo Ailiin.

niin avoimesti puhumaan.

KARHI.

Rakastumasta ei voi ketään kieltää, mutta siitä on välttämätön seuraus naiminen, ainakin minun mielestäni, joka kauhistun pitkiä kihlauksia. He menevät siis naimisiin, sillä heillä ei ole muuta keinoa. Mitä sitten seuraa, sille eivät he mitään voi. Jos joku on janoon kuolemaisillaan, juopi hän tarjona olevaa vettä, vaikka siinä mahdollisesti myrkyä olisi. Kuinka lasten käypi, siitä he eivät ole edesvastauksessa. Joko niistä sitten pitäköön valtio huolen, tahi yksityisten perustamat laitokset, taikka täytyy heidän pysyä lapsettomina.

HARTIN.

Kauhistuen.

Mitä tarkoitatte?

KARHI.

Sitä, mitä sanoin.

HARTIN.

Mutta mitä te nyt höpisetätte?

AHRÉN.

Itsekseen.

Tämä on jo liikaa!

AILI.

Aivan oikein, Karhi. Minä ymmärrän sinua. Tässä kohden on yhteiskuntamme väärälle tolalle joutunut. Tuo seikka kannattaa kaikkien ajattelemista.

HARTIN.

Itsekseen.

Katso nyt!

Ääneen.

Aili kulta, älä viitsi joutavien tähden päätäsi vaivata.

AILI.

Joutavienko! Minä en pidä niitä laisinkaan joutavina, päinvastoin. Tuo on seikka, jota minä pystyn ajattelemaan, sillä minä tunnen itse, kuinka paljon niissä on perää. Minussa ne ovat löytäneet hedelmällisen maan.

HARTIN.

Liikutettuna.

Suokaa anteeksi vieraat, mutta minä en nyt voi olla suoraan puhumatta. Minä kadun suuresti sitä, että annoin teidän, herra Karhi, lasketella hurjia tuumianne. Minä tahdon siitä nyt tehdä lopun.

Karhi ja Helli nousevat seisomaan.

KARHI.

Mitä tarkoitatte?

AHRÉN.

Minä olen samaa mieltä stasrodinnan kanssa. Te olette tuoneet tänne ajatuksia, joita voisi kenties lausua julki ylioppilashuoneen ravintolassa tahi visti-pöydän ääressä, — mutta —

KARHI.

Suuttuu.

Tämä menee liian pitkälle.

AILI.

— No mutta —

HARTIN.

Ailille.

Mene kamariisi, Aili!

AILI.

Tuimasti.

Minäkö?

Taistelee hetken, menee tulipunaisena oikealle.

HARTIN.

Älkää ymmärtäkö minua väärin, herra Karhi. En minä teitä loukata aikonut, vaikka en voikaan kieltää, että tuo mielen-ilmaus Ailissa pisti sydämmeeni. Ailin tähden pyydän teitä vastakin seurassamme olemaan, mutta sillä nimenomaisella ehdolla, ettette yritäkään häneen kumouksellisia ajatuksianne istuttaa. Huomenna on Ailin syntymäpäivä. Olette terve tullut tänne taasen!

KARHI.

Antaa kylmästi kättä.

Hyvästi!

HARTIN.

Näkemään asti!

HELLI.

Hyvästi!

HARTIN.

No, minne kiire sinulla?

HELLI.

Meillä on herra Karhin kanssa sama matka.

KARHI.

Itsekseen.

Niin, sama matka!

Menevät.

X:s KOHTAUS.

Hartin, Ahrén, Aili.

HARTIN.

Kyllähän se nyt vähän epähienoa oli, että — —

AHRÉN.

Ei ollenkaan! Te ette tunne tuollaisia nenäkkäitä ylioppilaita. Ei ne hienoja viittauksia ymmärrä.

HARTIN.

Ovelta.

Aili!

AILI.

Tulee.

Poissako? Kuinka saatat sinä, äiti!

HARTIN.

He tulevat huomenna meille uudestaan. — Aili parka! Hän on pannut sinun pääsi pyörälle. Oliko ihme sitten, että minäkin hiukan kiivastuin.

AILI.

Ethän sinä juuri, mutta Vilhelm, joka aivan, niin, melkein hävyttömästi häntä kohteli.

HARTIN.

No, mutta Aili. Kuinka voit sinä käyttää tuollaisia sanoja. Luulisi sinut sairaaksi aivan, niinkuin vaaleat kasvosi todistavatkin. Sulhostasi sillä tavoin puhut.

AILI.

Onko hän parempi kuin muutkaan?

HARTIN.

Herran tähden, mitä sinä ajattelet, tyttö? — Parasta on kuitenkin, että sovitte keskenänne. Muista, Aili, velvollisuutesi! Minä odotan!

Menee.

XI:s KOHTAUS.

Aili, Ahrén.

AHRÉN.

Mitä huolit sinä, sydänpäpyseni siitä, mitä minä hänelle sanoin!

Aikoo syleillä.

AILI.

Anna minun olla! Sinä näyt todellakin luulevan voivasi pestä kaikki puhtaaksi sillä, että suutelet minua. En minä ole lainkaan niin ahne sinun suukkosillesi.

AHRÉN.

Ottaa hänet syliinsä ja istahtaa nojatuoliin.

Tulehan nyt sentään tähän, niin saamme kaikki selville.

AILI.

Laske irti hetipaikalla!

AHRÉN.

No mene sitten!

Laskee.

AILI.

Niinpä menenkin! Luuletko sinä minua nukeksi, jolle saat tehdä, mit'ikinä haluat, aivan oman mielesi mukaan. Topp tykkäänään! sanon minä siihen.

Aikoo mennä.

AHRÉN.

Itsekseen.

Saakeli! Liekö tuo täyttä totta!

Ääneen.

Aili! Älähän nyt suutu. Puhutaanhan nyt järkevästi. Aili! Sovitaan pois.

AILI.

Jos pyydät anteeksi Karhilta.

AHRÉN.

Anteeksiko. Kylläpä sinulla on ehdot.

AILI.

Minä menen sitten!

AHRÉN.

No, no. Älähän nyt ole tuittupäinen. — Tuota — eiköhän tässä nyt sentään sovintoon päästäne — No, minä lupaan, lupaan! Onko nyt sovittu?

AILI.

No!

AHRÉN.

Saanko nyt antaa suukkosen.

AILI.

Ottaa saat.

AHRÉN.

Etkö sinä minulta tahdokaan.

AILI.

Teeskennellen totisuutta.

Minä olen vielä äskeisestä liiaksi liikutettu.

AHRÉN.

Hymyillen.

Vai niin! No minä otan sitten vaan!

Suutelee.

Kas noin!

Ottaa Ailin syliinsä.

Onhan näin sentään paljon rauhallisempi olla?

Aili nojaa äänetönnä hänen rintaansa vasten.

Näetkö, kuinka ihmeellisesti maailmassa on kaikki asetettu. Äsken olit vielä tulinen ja kiukkuinen, mutta eikö nyt jo, kun olet syliini painunut, kaikki ole unohtunut pois. — Luonto on määrännyt miehen naisen turvaajaksi, hänen siipiensä suojassa vaan voi nainen täydellisen onnen löytää.

AILI.

Luonto on tuhma!

AHRÉN.

Etkö tahdo siis sylissäni olla?

AILI.

Tahdon kyllä, mutta minä en voi käsittää, mistä syystä juuri naisen pitää mieheen turvata. Miksi ei ole päinvastoin?

AHRÉN.

Hymyilee.

Voi sinä pikkuinen tipuseni. Miksi kulkee maa auringon, ei aurinko maan ympäri?

AILI.

Kaikki on tuhmaa, maailma ja minä itsekin.

AHRÉN.

Mennään nyt äitisi luo. Minun täytyy kohta lähteäkin.

Menevät oikealle.

XII:s KOHTAUS.

Gryhling, Emma.

GRYHLING.

Tulee.

Hiis vieköön koko tytön! En olisi uskonut itseäni näin heikoksi! Heh! Moisen asian tähden rupean tässä omantunnon vaivoihin antautumaan. — Mutta kiusallista on se kuitenkin, siitä ei pääse minnekään. — Hän rupesi uhkailemaan! Hm! Se voi tulla vaaralliseksi. Parasta lie, että ajoissa torjun hyökkäyksen. — Hänet pitää saada pois näkyvistä.

EMMA.

Tulee.

Armahda minut. Toimita minut pois vaan täältä. Muuta en pyydä.

GRYHLING.

Älä koetakaan kietoa minua asiaasi.

EMMA.

Eikö sinulla ole sydäntä laisinkaan?

GRYHLING.

Se on minun asiani!

Menee ulos.

XIII:s KOHTAUS.

Emma, Kaski.

EMMA.

Voi minua!

Nojautuu verannan oven pihtipuoliaiseen.

KASKI.

Tulee puutarhaan verannan oven kohdalle.

Emma!

EMMA.

Itsekseen.

Mitä kuulen!

KASKI.

Tänä iltana olen vapaa. Lähden pian pois kaupungista. — Annathan minun tulla illalla luoksesi?

EMMA.

Ei, ei! Et saa tulla, et saa tulla!

Tulee ikäänkuin pakoon.

Kaski katsoo murheellisena hänen jälkeensä, lähtee hitain askelin pois.

Ello-parka! Kaikki on mennyttä. — Mutta jos olisin hänelle kaikki tunnustanut. — Ei! Yksin tahdon taakkani kantaa. Hän hylkäisi minut kuitenkin, kuten kaikki muutkin. Ja tuntuisihan se vaan kahta kauheammalta! Jos he sitten säälisivätkin minua. Lisäisihän se vaan kärsimyksiäni:

Itkee.

XIV:s KOHTAUS.

Ahrén, Emma.

AHRÉN.

Tulee.

Käsissäni olet, tyttö, kuitenkin miljooninesi!

Pöksähtää Emmaan.

Mitä nyt?

EMMA.

Enhän minä mitään!

AHRÉN.

Katsahtaa taakseen, taputtaa sitten Emmaa poskelle.

Mitä sinä itket, tyttöseni?

EMMA.

Työntää hänen kätensä.

Mitä se teitä liikuttaa!

AHRÉN.

Kas, kas kuinka kiukkuisia tänään ovat Eevan tyttäret.

Menee.

EMMA.

Neiti-parka! Et tunne miehiä!

Ottaa kahviastiat, menee.

XV:s KOHTAUS.

Aili, yksin.

AILI.

Tulee hitaasti oikealta.

Hän läksi... Kummallista! Miksi tuntuu niin tyhjältä rinnassani taasen? Vai rakastanko häntä todella niin suuresti. Äsken hänen kanssaan riidellesäni sykki sydämeni niin nopeasti, mutta heti kun pääni hänen rinnalleen painoin, sydämeni aivan kuin lakkasi kokonaan sykkimästä. Mutta se levähti hetkisen vaan. Pian rupesi se uudestaan tykyttämään niin kummallisesti; se löi harvaan, mutta niin kovasti, että sen ohimoissani kuulin. Kuitenkin tuntui niin suloiselta! — Ja nyt hänen lähdettyään, aivan kuin jäätyy sydämeni.. Äsköinen hurmaus vei voimani, minä riudun!

Heittäytyy kiikkutuoliin.

Onhan rakkaudella ja hurmaavilla itämaan juomilla samallinen vaikutus. Kun niitä nauttii, vievät ne mukanaan outoon tuntemattomaan maailmaan, jossa kaikki on niin ihanata, mutta jossa aina pyrkii kauemmas, vaan minkä kauemmin niitä on nauttinut, sen jyrkempi on sitten jälkivaikutus. Kaikki tuntuu niin väsyttävältä, niin ikävältä.

Huokaa.

Tätä en kauan kestä! Minä menehdyn kuni noitten juomain auttamattomat nauttijat, vaivun yhä syvemmälle, kunnes en voi siitä enää päästä.

Vaipuu masentuneena ajatuksiinsa.

KOLMAS NÄYTÖS.

Puutarha, jonka vasemmalla puolen on huvila kukilla ympäröityine verantoineen; perällä aita ja siinä portti; portin vasemmalla puolen kaivo; perällä näkyy meri; oikealla tuuheita koivuja.

I:n KOHTAUS.

Emma yksin.

EMMA.

Kastelee kukkia.

Kukka-parat. Jokainen teitä ihailee, jokainen osaa hyväkseen käyttää silloin, kun olette kauniita, tuoksuvia; mutta harva viitsii virkistää, lohduttaa, kun kuihtumaan rupeatte. — Niin uljaana seisoi sinäkin georgini vielä viikko sitten. — Tuossa nyt seisot surkastuneena, onnettomana, pää kallellaan. Hm! Kuinka omituinen tämä maailma. Samallinen kukkain kuin ihmistenkin kohtalo. Kukaan ei lohdata, kukaan ei tule avuksi. — — En voi muuta kuin itkeä vaan, itkeä itsekseni ja surra kurjaa kohtaloani. — Hän kävelee pää pystyssä, — iloitsee ehkä vaan konnantyönsä onnistumisesta. — — Niin, konnantyön! Kuinka saatoin minä kokematon tyttö niin varoillani olla. — Hän sokasi minut ja vei mukanaan. — Nyt aukenivat silmäni, mutta myöhään. — Kurja! Jättää nyt, kun juuri hänen apuansa tarvitsen, minut oman onneni nojaan. Oh jospa minulla voimaa olisi, kostaisinpa hänelle, kostaisin, että ikänsä minua muistaisi. — Mutta Jumalan sanassahan sanotaan: "Ei ole kosto ihmisten vaan Jumalan." Niin! Väärinhän se tosin olisi! — Mutta miksi hän sitten saattoi minut tähän onnettomuuteen? — Mitä on minun tehtävä? — Aili neiti, hän kyllä on auttavainen ja hyväsydäminen. — Kuinka hellästi hän noita lapsiparkoja kohtelee, syöttää ja vaatettaa. — Mutta enhän häntä voi alentaa tällaista kurjuutta kuulemaan. — Tänne en enää jää. Pois tahdon, pois jonnekin tuntemattomaan paikkaan, minne ei tuttavani ylönkatseelliset silmäykset ylety, mistä äitini ei minua löydä. Oo, äiti, äiti! Hyvin luulit tyttäresi kasvattaneesi. Varoitit minua kyllä seisomaan viettelijöitä vastaan, mutta miksi et opettanut minua tuntemaan vaaran suuruutta, miksi et sanonut, kuinka oli sitä vältettävä. Nyt sen kyllä tiedän, mutta myöhään, myöhään. Lähden stasrotinnan puheille kohta, tunnustan kaikki ja sitten lähden. Niin!

Heittää kannun kädestään.

Hän uhkasi kostaa minulle kamalasti, jos hänen nimensä tahraan. Hänen nimensä! — Mutta mitäpä pahempaa voisi hän enää minulle tehdä, kuin mitä on tapahtunut. Huolinko minä hänen uhkauksistaan. Enpä huolikaan.

Lähtee.

Mutta stasrotinna!

Seisattuu.

Hän on niin tunteellinen, arka tällaisia asioita kuulemaan. Joutuisihan hän epätoivoon. — Voi Jumalani! Tule minulle avuksi!

II:n KOHTAUS.

Edellinen, *Kaski*.

KASKI.

Tulee. Itsekseen.

Tuossa hän onkin!

Ääneen.

Hyvä päivä, Emma!

EMMA.

Säikähtäen.

Sinäkö se olet?

KASKI.

Katsoo hetken kysyvästi.

Emma, mikä sinulla on?

EMMA.

Mikäkö? — — Ei mikään!

KASKI.

Sinähan aivan kuin pelkäisit minua. Mitä on tapahtunut? Vai olisitko? —

EMMA.

Mitä?

KASKI.

Hm! Minä vaan ajattelin, että jos — —

EMMA.

Jos?

KASKI.

Tulin, näet, hyvästi jättämään. Lähden huomenna matkalle.

EMMA.

Minne?

KASKI.

Minä tässä eräänä päivänä kirjoitin Varkauteen kirjeen hakien koneenkäyttäjän paikkaa siellä tehtaassa. Eilen sain telegrammin, jotta saan tulla niin pian kuin vaan ennätän.

EMMA.

Hm!

KASKI.

Odottamattapa toteutui toiveeni.

EMMA.

Niin näkyy.

KASKI.

Emma. Mitä me tässä suotta kiertelemme. Sano suoraan, mikä sinua vaivaa.
Minulle voit, jos kelle, sydämmesi avata.

Emma katselee äänetönnä maahan.

Oletko rakastunut? — Minä näen sen silmistäsi. — Minuunko? Keneenkäs muuhun!

EMMA.

Turhilla toiveilla petät itseäsi.

KASKI.

Mitä?

Itsekseen.

Toistako hän —

Ääneen.

Vai niin! Lähden siis! — Mutta ennen lähtöäni tahdon välimme kuitenkin selväksi tehdä. Sano suoraan, saanko toivoa sinua omakseni, vai enkö.

EMMA.

Itsekseen.

Poika-parka! Totuutta en sinulle voi sanoa, pettää en sua voi.

KASKI.

Vastaa, tahdotko tulla vaimokseni, vai et!

EMMA.

En, en voi!

KASKI.

Masentuneena.

Siis turhia toiveeni kaikki, petollista sinun ystävyytesi.

EMMA.

Älä tuomitse minua väärin. En minä — —

KASKI.

Ei ole tarvis mitään selityksiä enää. Vaimokseni et tahdo tulla, siinä tarpeeksi. Nyt lähden.

Aikoo lähteä.

EMMA.

Minä en voi! — Mutta odotahan.

KASKI.

Mitä!

Seisattuu.

EMMA.

Jos keväällä palaat tänne, niin selitän sulle kaikki. Toivokaamme siksi.

KASKI.

Keväälläkö? Miksi ei yhtä hyvin nyt?

EMMA.

Nyt en voi!

KASKI.

No! — Kummalliseen epätietoisuuteen minut jätät, mutta minä toivon kuitenkin ja palaan keväällä vastausta saamaan.

EMMA.

Voi hyvin!

KASKI.

Hyvästi!

Antaa kättä, menee.

EMMA.

Poika-parka!

Käy itkemään. Menee talon taakse.

III:s KOHTAUS.

Juho, hänen vaimonsa.

JUHO.

Hoipertelee pullo kädessä tuolla puolen aitaa, laulaa.

Mitä minä muuta kuin juon ja rallaan henttuni tavaralla ja ralla.

VAIMO.

Tulee perässä.

Juho, tule nyt kotiin!

JUHO.

Mitä sinulla on minun kanssani tekemistä?

VAIMO.

Etkö sinä häpee tuolla tavoin — ja vielä keskellä päivää. Ajattelehan, että poikasikin jo rupeaa ymmärtämään.

JUHO.

Mene hitoille, akka!

Vaimo tempaa pullon hänen kädestään.

JUHO.

Vai sinä uskallat. — Annatkos tänne.

Väistyvät oikealle takasin.

IV:s KOHTAUS.

Aili yksin.

AILI.

Tulee.

Kas niin! Nyt siis 19 vuoden vanha. Niin vanha ja kuitenkin näin keskenkasvuinen. Olenhan kuni koulutyttö, hapuroin sinne tänne, enkä kuitenkaan selville pääse, rauhaa saa. — Ennen syytin vaan vapauden puutetta, nyt huomaa, että itsessäni on salaisuus, joka vapauttani kahlehtii. Tuntuu aivan kuin salainen mato jäytäisi voimiani, enkä kuitenkaan saa selville, mitä se on. — — Vapauden puute ei sitä yksistään tee. — Jotain muuta se on. — Mitä? Sen tulevaisuus selittääköön. — Helppo ei vaan tämä taistelu ole. Jospa edes olisin kyllin voimakas äitiäni vastustamaan, mutta en voi sitäkään. Eilen sen jo näin. — Ah, kuinka mieleni olisi tehnyt nousta äitiäni vastaan, mutta sitä en voinut. — No, ehkä se parasta olikin. — Eihän se kerrassaan voikaan käydä. — Mutta Vilhelmiä kohtaan aion olla ankara. — — Koettakoonpa hän vaan enää minua tyhmän lapsen tavoin kohdella. — Mutta tuo ihmeellinen taikakeino, jolla hän minut valtaansa aina saa. — En mene enää hänen syliinsä, en anna hänen painaa enää itseäni rintaansa vasten. — Sillä hän minulta aina tahdon voiman viepi. — Kummallista, ettei vieraita näy. — Saapas nähdä, minkä lahjan Vilhelm taas tuopi. — Tietysti jonkun tarpeettoman korukapineen. — Ja äitini hän antoi tietysti omansa — kaksi tusinaa hopealusikoita, niin, ja kultakantisen raamatun. Enon rohkeus minua kummastuttaa. Antaa alastoman naisen kuvan, Takasen Aion. — Kyllähän sen äidin teki mieli jotain sanoa, mutta ei kehdannut. —

Pilkallisesti.

Onhan se kauheata, — alastoman naisen kuva!

Vakavasti.

Jos olisi miehen edes, se nyt ehkä oudolta tuntuisi!

V:s KOHTAUS.

Edellinen, *Sirkku, Matti, Jukka* ja *Elli* tulevat.

AILI.

No, pikku-lintuseni!

SIRKKU.

Me tulemme onnea toivottamaan Aili-tädille.

AILI.

Riemuitsee.

Vai niin! No olettepa te kilttiä. — Mutta mitä toitte minulle syntymäpäivälahjaksi.

SIRKKU.

Ujosti.

Tässä!

Tarjoaa pienen omatekoisen neulatyynyn.

Mutta se on niin huono.

AILI.

Ei suinkaan. Kas vaan! Kiitoksia.

Suutelee Sirkkua.

MATTI.

Minä toin hevosen!

AILI.

Hevosenko. — Katsoppas vaan, kuinka uljaan hevosen. — Itsekö sen teit?

MATTI.

Minä!

AILI.

No, tällä minä rupean ajelemaan. No, mutta Jukka sitten.

Jukka seisoo ujona.

SIRKKU.

Jukalla ei ollut mitään tuotavaa. —

AILI.

Niin, niin. Hän onkin pieni vielä. — — Suutelee Jukkaa.

Ja pikku Elli sitten?

Elli tulee suutelemaan.

Suukkosenko? Se oli oikein —

Nauraa tyytyväisenä.

No, menkää nyt kyökkiin ja sanokaa Emmalle, että minä käskin teille kahvia antamaan.

SIRKKU.

Kiitoksia.

Lapset menevät.

VI:s KOHTAUS.

Aili, Hartin.

HARTIN.

Tulee verannalle, näkee lasten menevän.

No, Aili! — Minne ne lapset niin pian läksivät?

AILI.

Minä lähetin heidät kahvia juomaan.

HARTIN.

Vai niin. No, no! — — Onko tuo nyt sinusta todellakin hauskaa hyväillä alinomaa noita?

AILI.

Miksi sitä kysyt? Olenhan sen monta kertaa jo sanonut.

HARTIN.

Minusta sinä vaan liian paljon niitä ajattelet. — Olet ruvennut laiminlyömään soittotuntejasi ja — —

AILI.

Kuuleppas nyt, äiti, mitä aion!

HARTIN.

No, mitä nyt taas?

AILI.

Minä aion ruveta käymään filosofian luennoilla yliopistossa. —

HARTIN.

Hämmästyen.

Sinäkö? Älä nyt hulluttele!

AILI.

Siellä käy paljon muitakin nuoria naisia.

HARTIN.

Vaikka. — Mutta muista sinä asemasi. Ei siellä muut käy kuin tuollaiset, jotka tahtovat näyttää, kuinka korkealle he muka pyrkivät.

AILI.

Siinä erehdyt. Helli käy siellä myöskin. —

HARTIN.

Älä nyt anna hänen liian paljon itseesi vaikuttaa... Hän on aivan toista lajia kuin sinä. — Ja sitten on hän terve punakka tyttö, kun sinun laihtumisesi sitä vastoin alkaa yhä enemmän minua huolestuttaa. Se on rasittavaa istua tuntikausia siellä liikkumatta yhdellä paikalla. Et sinä sitä kestä. Ja Vilhelm sitten! Mitä hän sanoisi?

AILI.

Ole huoletta — Eihän toki siellä mitään epäsiiveellistä opeteta —

HARTIN.

Itsekseen.

Kyllä valitsit hyvän tilaisuuden, veitikka!

Menee takasin.

AILI.

Ei mitään vastausta.

VII:s KOHTAUS.

Aili, Helli.

HELLI.

Tulee.

Aili! Siinähan sinä oletkin. Hyvä että sinut täällä jo tapasin. Minulla on sinulle suuri salaisuus, — Ai, niin! Minä nyt olen sellainen hätäkello. Toivotan onnea. Elä kauan ja tule onnelliseksi. Tässä olisi pieni muisti!

Antaa onnentoivotuskortin.

AILI.

Ai kuinka kaunis! Kas, runonpätkäkin. Oma tekoako?

HELLI.

Ei, Erkoltahan sen lainasin.

AILI.

Lukee.

Häkkilintu.

Lintu pyrähtelee häkissään.
No, jos koetteeksi päästetään — — —
Tuoss' on auki akkuna — he heijaa!
Siitä lintu ulko-ilmaan leijaa.
Linda itkee: "nyt sen surma vie!"
Lintu laulaa: "tääll' on auki tie!
Vaivun varhemmin tai myöhemmin,
Lauluni on vapaa kuitenkin."

Linda tuntee jotain kaipausta,
Kaipausta, rinnan ahdistusta.
"Siivet kun on lentokuntoiset,
Vapahina leijaa lintuset.
"Vaarallista!" mulle huudetaan,
Itse kun vaan ajattelenkaan,
Tuhat veruketta, paha paulaa
Turhan luulon rautalangat laulaa."

HELLI.

Kuuleppas nyt, Aili.

AILI.

Niin, sinähän aioit jotakin sanoa.

HELLI.

Minä tahdon kysyä sinulta neuvoa.

AILI.

Minultako? No?

HELLI.

Näetkös, kun me eilen täällä teillä jäimme saliin kahden kesken Karhin kanssa, niin tunnusti hän minulle rakkautensa.

AILI.

Mitä kummaa siinä oli? Suostuit tietysti?

HELLI.

Mihin?

AILI.

No, mutta mitä sinä ajattelet?

HELLI.

Minä en ymmärrä sinua.

AILI.

Annoitko sinä hänelle suostumuksesi.

HELLI.

Siihen tunnustukseenko?

AILI.

Herranen aika! Olenko nyt minä tyhmä vai sinäkö? — Rupesitko hänen morsiamekseen? jos nyt tahdot niin suoraa kysymystä.

HELLI.

Morsiamekseen? En! — Katso ei hän muuta kuin ilmoitti minua rakastavansa, ei mitään muuta —

AILI.

No, eikö hän kosinut sitten laisinkaan?

HELLI.

Sepä se juuri olikin, ettei hän kosinut.

AILI.

No, mitä kummaa se sitten oli?

HELLI.

Hän saattoi minut eilen vielä kotiinkin täältä, mutta ei puhunut enää siitä sanaakaan.

AILI.

Mitä kummaa se on?

HELLI.

Hän on niin ajatteleva mies, ett'ei hän yksinkertaisuudessa sitä tehnyt.

AILI.

En ole tuollaista tapausta koskaan kuullut tahi lukenut.

HELLI.

Minä ajattelin, että jos hän ei muuta tahtonutkaan kuin rehellisesti tunnustaa tunteensa, kuten hän itse silloin sanoikin. Ehk'ei tahdo sitoa minua itseensä, kun ei hänellä ole varoja tarpeeksi.

AILI.

Niinkö paljon on sitten hänen sanoillaan merkitystä? — Väittihän hän eilen juuri, että —

HELLI.

Niin, hän puhuikin kihlautuneista silloin. Mutta ehkä hän siksi ei vielä tahdo kihloihinkaan mennä.

AILI.

Jos hän kerran sinua rakastaa, niin kuinka voisi hän olla tahtomatta kihloihin?

HELLI.

Sen enemmän kun minä lemmin häntä.

AILI.

Sen kyllä arvasin. — No, mitä aiot tehdä?

HELLI.

Tiedätkö, mitä ajattelen!

AILI.

No!

HELLI.

Kun hän kerran rakkautensa minulle tunnusti, niin eikö ole aivan luonnollista, että minä puolestani teen samoin.

AILI.

Hm. Kyllähän se hyvin somaa olisi.

HELLI.

Mutta minulla ei liioin ole varoja. Voinko minäkään kosia?

AILI.

Arveletko siis, että sillä on oikeus kosia, jolla varoja on?

HELLI.

Niin kai. Olisihan se luonnollista, että se, joka voi kodin perustaa, mennä takuusen seurauksista, pyytää toista aviokumppanikseen.

AILI.

Tiedätkö, tuo ei ole hullumpaa. Mutta kovin emansipeeratulta se kuuluu.

HELLI.

Emansipatiooni on nykyajan naisen kunnia.

AILI.

Mutta kuinka käypi nyt, kun ei teillä kummallakaan varoja ole?

HELLI.

Siinäpä kysymys.

AILI.

No, mitä arvelet? Ilmaisetko hänelle?

HELLI.

Tuntuu niin kummalliselta.

AILI.

Tietysti pitää sinun se tehdä. Minulla ehk'ei olisi nykyään ainakaan rohkeutta siihen, mutta tekisin minä sen, jos sinuna olisin.

HELLI.

Niin. Minä teen sen — vielä tänään.

AILI.

Saapas nähdä, mitä hän silloin tekee. Onko hänellä rohkeutta seurata mielipiteitään...

HELLI.

Minä olen ainakin valmis hänen rinnallaan vaikka mihin.

AILI.

Kuinka onnellinen sinä kuitenkin olet saadessasi miehen, joka niin täydellisesti vastaa toiveitasi. Minäkin tunnen itseni onnelliseksi, nähdessäni sinut onnellisena.

HELLI.

Aili! Sano minulle suoraan... Rakastatkohan sinä vaan sulhoasi?

AILI.

Toden totta, sitä en tiedä itsekään.

HELLI.

Etkö tiedä?

AILI.

Kihloihin mennessämme rakastin häntä. Hän olikin ainoa sivistynyt nuori mies, jonka kanssa sain useammin yhdessä olla, hän tuntui minusta niin oppineelta, hienolta. — Mutta nyt on tuo kaikki ruvennut jo tuntumaan ikävältä. Hänen oppinsa tuntuu yksipuoliselta ja hänen käytöksessään on jotakin outoa, niin, tekisipä mieleni sanoa teeskennelyä, itserakasta. Tosin usein unohdan nuo hänen heikkoutensa ja voin vielä tuntea hänen rinnoillaan entistä onnellisuutta, mutta koetan sitäkin välttää. — Olen niin suuresti muuttunut. Hän on liian nöyrä, taipuu aina äitini tahdon alle. Minä tarvitsisin miehen, joka tempaisi minut sylissään avaraan maailmaan. Sellaista minä oikein rakastaa voisin. Mutta sellaista ei kohtalo ole minulle määrännyt. — Siksipä minä lakastun, kuihdunkin. Ainoastaan uusi, kiivas lempivirta suonissani voisi herättää vereni entiseen eloonsa. Nyt sykkii se sen verran vaan, että elossa pysyn.

HELLI.

Aili-parka. Sinä kärsit. Yhä enemmän kalpenevat kasvosi kyllä sitä hyvin todistavat. Minä olen todellakin huomannut jo kauan aikaa sinun ulkomuodossasikin väsymyksen jälkiä.

AILI.

Eikö totta?

HELLI.

Mutta miksi et pura kihlausta?

AILI.

Mitä sanotkaan. — Nytkö enää. — Ohhoh! Et tunne äitiäni. Hän on suuresti Vilhelmiin mieltynyt ja pitäisi sitä kunnianttomana tekona. Ja Vilhelmikin rakastaa minua. — Niin! — Ei Helli-kulta. Ennen kärsin minä. Heille en tahdo sellaista surua tehdä.

HELLI.

Voi sinä puhdas, jalo sydän! — — No lähdetkö filosofian luennoille? Huomenna on ensimmäinen.

AILI.

Lähdetään, lähdetään. Minä puhuin siitä juuri äidilleni. Ei hän siitä oikein pitänyt, mutta ei kieltänytkään.

VIII:s KOHTAUS.

Edelliset, *Ahrén*.

AHRÉN.

Tulee perältä, mies seuraa häntä kantaen jotain.

Hyvä päivä!

AILI.

Päivä!

AHRÉN.

Ottaa mieheltä esineen, mies lähtee.

Saan toivottaa onnea kainaloiselle kanalleni.

Suutelee.

Tässä olisi sinulle pieni — — —

AILI.

Mitä sinä taasen — — —

AHRÉN.

Tyytyväisenä.

Varovasti, armahani.

AILI.

Repäisee päällyksen.

Ai, ai sinua! Noin kallisarvoinen peili!

HELLI.

Katso, siinä on kirjoitus.

AILI.

Lukee.

"Kun poskillasi puna vielä rusottaa, nuoruuden silmäsi kun säihkyi vielä tulta niin elämätä sulhosi mi aina sulostaa, jos tietää tahdot, kysy multa!

Ja ikä kirkkaan otsasi jos rypistää ja silmäis loisteen huolet vievät sulta, niin elämätä miehesi mi silloin virkistää, jos tietää tahdot, kysy multa."

HELLI.

Tehän runoilettekin.

AHRÉN.

Vähän kaikkea.

HELLI.

Itsekseen.

Tuon olen jostain muistikirjasta jo ennen lukenut.

AILI.

Runo on kyllä kaunis, mutta ei sinun olisi pitänyt näin kallista peiliä ostaa. Suotta rahojasi kulutat. — Onhan minulla ennestään peiliä tarpeeksi.

AHRÉN.

Loukkaantuneena.

Enhän minä koskaan oikein osaa valikoida.

AILI.

Älä nyt loukkaannu, kyllä minä tiedän, kuinka vaikea sinun on lahjaa valita, mutta siksipä olisit voinut jättää sen kokonaan ostamatta.

HELLI.

Itsekseen.

Ehkä jätän kahden heidät.

AHRÉN.

Sinä nyt vasta olet. Neiti Hiltunen, mitä te arvelette? — Olisinko minä voinut olla ostamatta mitään morsiamelleni hänen 19:nä syntymäpäivänään?

HELLI.

No aivan hyvin.

AHRÉN.

Hyvä teidän on niin sanoa nyt, mutta annas kun kihloissa olisitte — —

HELLI.

Luuletteko meitä naisia niin ahnaiksi lahjoille.

Menee.

IX:s KOHTAUS.

Aili, Ahrén.

AHRÉN.

Minua kummastuttaa suuresti sinun käytöksesi ja vieraan läsnäollessa vielä.

AILI.

Kas kuinka hellätunteinen sinä olet.

AHRÉN.

Vieläkö ivaat. Ennen olit aina iloinen ja kiitollinen, vaikka kuinka vähäpätöistä olisin tuonut.

AILI.

Se oli ennen.

AHRÉN.

Eilen näkyy muutos tapahtuneen.

AILI.

Jospa olisikin.

AHRÉN.

Aili kulta, älä nyt rupea taasen onneamme häiritsemään.

Aikoo syleillä.

AILI.

Peräytyy.

Kenessä syy?

AHRÉN.

Etkö rakasta minua enää?

AILI.

En sillä tavoin kuin ennen ainakaan.

AHRÉN.

Mitä! Etkö sillä tavoin kuin ennen?

AILI.

Tähän asti olen vaan tuntenut rakkauden velvollisuuksia, nyt olen oppinut myöskin sen oikeuksia käsittämään.

AHRÉN.

Mitä viisastelemista tämä nyt on. Onko nyt Karhi sinulle ampiaisia päähän pannut?

AILI.

Etkö ole odottanut minulta itseltäni niin paljon järkevyyttä? Kyllä olet hyvä. Olet nyt kaksi vuotta saanut vaan ottaa, ja kun nyt minä rupean sinulta jotakin vaatimaan, sanot sitä viisastelemiseksi.

AHRÉN.

Minäkö vaan ottaa. Enkö ole aina ollut sinua kohtaan, niinkuin sulhasen tulee, kohtelias ja ystävällinen, enkö ole aina muistanut syntymä- ja nimipäiviäsi. — Mutta mitä tässä turhia loruamme. Heitä nyt jo tuo ruma leikki!

AILI.

Vai leikkinä sinä tätä vaan pidät. Et ole tosiaan tottunut kanssani vakavista asioista puhumaan.

AHRÉN.

Rupeatko Nooraa näyttelemään?

AILI.

Ehkä!

AHRÉN.

Osh!

AILI.

Sanoppas oikein suoraan, millainen on sinun nais-ihanteesi.

AHRÉN.

Sen olen sinulle satoja kertoja sanonut.

AILI.

Siis sellainen kana, jommainen äitini tahdosta olen saanut olla. Siinäpä se! Sinä et ole huomannutkaan, että minäkin kasvan, kehityn. Luulit voivasi pitää minua samallaisena lampaana elämäni läpi, jommoiseksi äitini oli minut kesyttänyt. Siinä erehdyit suuresti. —

AHRÉN.

Itsekseen.

Joko satatuhantiset rupeavat luisumaan käsistäni. Ei mar!

Ääneen.

No, ole sinä millainen tahansa. Sinä olet ja pysyt ihanteenani. Sinua minä rakastan, vaikk'et tahtoisikaan, vaikka millaiseksi muuttuisit.

AILI.

Mutta etkö pidä lukua laisinkaan siitä, voinko minä sinua rakastaa?

AHRÉN.

Kuinka voit sitä epäillä —

AILI.

Siinä tapauksessa pitää sinun myöskin muuttua.

AHRÉN.

No millaiseksi?

AILI.

Meidän pitää tulla avoimiksi, pitää ruveta puhumaan kaikista asioista niinkuin toverit, niinkuin naineet.

AHRÉN.

Sinä vaadit mahdottomia.

AILI.

En lainkaan.

AHRÉN.

Minä olen juuri enimmin oppinut ihaillemaan tuota sinun neitseellistä viattomuuttasi, joka suurista silmistäsi välkkyy, sitä sielunpuhtautta, jota sinussa olen oppinut löytämään enemmän kuin kenessäkään muussa. Luuletko sinä nyt minun niin vaan luopuvan siitä? Luuletko voivani sen tahria ja kokonaan menettää?

AILI.

No, etkö voisi minua rakastaa enää silloin, kun viattomuuteni katoaisi?

AHRÉN.

Tämän sormuksen kautta! Totta tosiaan — sitä epäilen.

AILI.

No eikö sitten ole parasta, että ajoissa eroamme? Tahdotko antaa pois sormukseni?

AHRÉN.

Säikähtäen.

Miksi niin! Olethan sinä aivan —

AILI.

Luonnollistahan silloin on, ett'et naimisiin jouduttuamme voi minua rakastaa enää, sillä silloinhan tuo viattomuus, kuten itse olet sanonut, ainakin katoaa. —

AHRÉN.

Hämillään.

Niin! Älä sinä sekoita kahta asiaa toisiinsa. Silloin on aivan toista. —

AILI.

Aivan toista! Mitä sinä aina noin kautta rantain kuljeksit. Mikä ero on sitten silloin? Sano suoraan.

AHRÉN.

No, herranen aika. Sitähän en juuri voi tarkemmin ruveta selittämään. Jos rupeaisin vastaamaan kaikkiin kysymyksiisi, selittämään kaikkia aviosäädyn salaisuuksia, niin pitäisi minun mennä niin pitkälle, ett'ei jäisi mitään, mikä meidät naineista eroittaisi.

AILI.

Sitäpä juuri vaadinkin.

AHRÉN.

Jospa nyt äitisi tämän keskustelun olisi kuullut, niin luulisi hän sinut hulluksi. — —

AILI.

Hän ja sinä, sinä ja hän.

AHRÉN.

Mutta lopetetaan tämä nyt ainakin tällä kertaa. Äitisi kai jo odottaa. Tule, kultaseni.

Hyväilee.

Eikö ole paljon hauskempi olla näin sovussa sentään.

AILI.

Huokaa ajatuksiin painuneena.

En minä tiedä todella, mitä ajattelin.

Aikovat lähteä sisään.

Gryhling tulee puutarhan portista.

AHRÉN.

Tuolla tulee enosi. — Mene sinä sisään. Minulla on hänelle vähän asiata. — —

Aili menee verannalle ja sisään.

X:s KOHTAUS.

Ahrén, Gryhling.

AHRÉN.

Kuule, veli!

GRYHLING.

No!

Antavat kättä.

AHRÉN.

Veli hyvä. Minulle sattui tässä pieni sekoitus raha-asioissa. Aioin juuri mennä vekseliä lunastamaan, kun sain tiedon, että eräs takuu oli maksettava. Olen nyt joutunut pahaan pulaan. Olisi muuten saakelin ilkeätä, jos anoppimuori saisi vihiä raha-asioistani. — Hyväksythän sinä minulle vekselin.

GRYHLING.

Suurenko? —

AHRÉN.

Pienen vaan. Tuhannen markan.

GRYHLING.

No eiköhän tuota — — —

AHRÉN.

Lyö olalle.

Arvasinhan sen. — Kiitos vaan. Minun täytyy nyt rientää naisten luo. —
Tulen sitten kamariisi, niin saat piirtää nimesi. —

Menee.

XI:s KOHTAUS.

Gryhling yksin.

GRYHLING.

Kun ei vaan ukko spekuleraisikin enemmän eukon rahoja kuin tyttöä. — Hihhiihii! Sitähän minä jo ajattelin. — Mitäpä sitä nuori mies luopuisikaan vapaudesta, joll'ei siitä mitään palkkaa saisi. — Ja aimo palkan tuo ukko saapi, sitä ei voi kieltää. — Vahinko vaan, että Aili — — no, kyllähän tuosta sillä voi siivo mies tulla, kunhan vaan veloistaan pääsee.

Aikoo mennä verannalle.

Siellä jo vieraita kuuluu olevan. — Menisinkö kyökin kautta. — Se tyttö siellä taasen. — Kiusallista! — Olisin antanut hänen ennen rauhassa olla! — Säälihän sitä nyt vähän on sentään. Hyvä tyttö sydämmeltään. — Mutta tehty on tehty. — Ja enhän minä häntä hoitamaan voi ruveta. — Tässä ruvetkoon omantunnon vaivoihin mokoman piikaletukan takia. — Saan vaan hänet näkyvistäni, niin kaikki hyvä. — Hiisi vieköön koko jutun! — — No, mitä tässä nyt enää sitä tuumailen. — Johan se on myöhäistäkin. Ei se sisareni kauan asiata viivyttele. Voisihan tuolle nyt juuri antaa jotain, jos jalomielinen tahtois olla, mutta tuskin se juuri sopiikaan. — Rupeaa vielä enemmän ahdistamaan.

Tuumailee rauhattomana kepillään maata hakaten.

Ash!

XII:s KOHTAUS.

Edellinen, *Karhi, Emma.*

KARHI.

Tulee aidan taakse. Itsekseen.

En tahdo tuota tavata. — Väistyn hetkeksi! Kun Ailin vaan kohtaan, ja Hellin — niin lähden. En menesty noitten muitten seurassa.

Menee sivulle puitten taakse.

EMMA.

Tulee ämpärin kanssa.

Luutnantti, yksi sana vielä.

GRYHLING.

Mitä sinulla on kanssani tekemistä.

EMMA.

Kysyn viimeisen kerran, tahdotko pelastaa minut häpeästä, lapsesi kurjuudesta?

GRYHLING.

Mitä sinä höpiset!

Aikoo mennä.

EMMA.

Siinä tapauksessa huudan koko maailmalle, mitä olet tehnyt, vedän sinut kanssani häpeään. —

GRYHLING.

Sinä uskallat! Koetahan! — Ja kenen luulet itseäsi uskovan? — Älä luulekaan voivasi nimeäni tahrata.

EMMA.

Raivostuen.

Sinun nimeäsi tahrata!

GRYHLING.

Eropassin olen sinulle muuten jo toimittanut ja sen aika hyvän. —

Viskaa rahakukkaron Emman jalkoihin.

Nyt on välimme kuitti! Koeta sitten kostaa, jos voit!

Menee.

KARHI.

Itsekseen.

Sepä vasta oli uutinen. Poistun hetkeksi.

Menee.

XIII:s KOHTAUS.

Emma yksin.

EMMA.

Ottaa rahakukkaron.

Teenkö väärin ottaessani tämän? En! Itselleni en sitä ota, vaan hänen lapselleen. — Kun en vaan tätä kadottaisi. En tahdo sitä avatakaan, ennenkuin lapselleni rahaa tarvitsen! Vai eropassin olet toimittanut, vai — — No, kunhan täältä pääsen. Hyvä sekin. — Ehkä voin kuitenkin peittää vielä kaikki, mutta joll'en voi, silloin — niin silloin heittäydyn mereen. — Sillä on kaikki autettu. — Uh! Minun ruumiini löydetään, tutkitaan, minusta itsemurhaajasta kirjoitetaan sanomalehtiin, kaikki minusta kammolla puhuvat, — äitini saapi sen tietää. Ei! Sitä en tee. Olisihan se kauhea rikos. En pääsisi edes siunattuun maahankaan, vaan jonnekin koiranraatojen sekaan. — Ja veisinhän hänet, tuon pienen syyttömän enkelin sinne mukanani. Kauheata! Ennen mitä tahansa! — Oh, jospa voisni äidilleni kaikki tunnustaa, mutta se on mahdotonta. Kuolisihan hän sille paikalle!

Ammentaa vettä.

XIV:s KOHTAUS.

Ulla, Emma.

ULLA.

Tulee portista Emman huomaamatta.

Kuinka viaton, puhdas hän on. Hukkaan ei ole mennyt työni, turhaan en ole hänen tähtensä Jumalaa rukoillut.

Ääneen.

Emma lapseni!

EMMA.

Kauhistuen.

Äitini!

ULLA.

Mikä sinua, tyttöseni, vaivaa?

EMMA.

Ei mikään. — Säikytit vaan minut. —

ULLA.

Jotain on tapahtunut. Ethän uskalla katsoa minua silmiinkään. —

Huokaa. Itsekseen.

Olisinko pettynyt. Ei. Se on mahdotonta!

Ääneen.

Tulin sinulle ilmoittamaan, että pikku veljesi on kovin kipeä.

EMMA.

Hajamielisesti.

Vai niin!

ULLA.

Pitäisi saada lääkäri ja lääkkeitä, mutta rahaa, ei ole.

Odottaa hetken vastausta.

Emma tuijottaa äänettömänä maahan.

Ajattelin, että ehkä sinä voisit — — saada rouvalta.

EMMA.

Olenhan saanut viime kuun palkkani jo.

ULLA.

Eiköhän hän antaisi tästä kuukaudesta edeltäkäsini? — Onhan hän hyvä ihminen. Ja jääthän sinä kuitenkin koko vuodeksi.

EMMA.

Tuskinpa!

ULLA.

Kuinka niin? Älä ole kevytmielinen, lapseni. Muista neuvoni: koeta aina olla tyytyväinen siihen, mitä sinulla on. — Parempi tulee itsestään sitten. Mistäpä voisitkaan paremman paikan saada?

EMMA.

Itsekseen.

Mitä hänelle sanoisin?

Ääneen.

Täällä on niin paha herra.

ULLA.

Eikö muuta! Älä ole milläsikään! Niitä on kaikkialla maailmassa. Täällä olet kuitenkin, sen verran kuin tunnen emäntääsi, hyvässä säilössä. Muista vaan, mitä olen sydämeesi painanut, niin vältät kaikki loukkauskivet. Rukoile Herralta voimaa vastustamaan viekoituksia. Hän kyllä lapsistaan huolen pitää.

EMMA.

Itsekseen.

Äiti-parka!

XV:s KOHTAUS.

Edelliset, *Hartin*.

HARTIN.

Tulee verannalle.

Emma! Minne sinä taas karkasit? Tiedäthän, että pitää olla aina saapuvilla, kun on vieraita.

ULLA.

Armollinen rouva stasrotinna. Suokaa anteeksi. Minun tähteni hän viivähti.

HARTIN.

Vai niin, tekö matami. — Olipa hyvä, että satuitte tulemaan. Mitä kuuluu?

ULLA.

Ei hyvää, armollinen rouva stasrotinna. — Poikani on kovin kipeänä.

HARTIN.

Vai niin! Pitää hankkia lääkäri.

ULLA.

Sitähän minä tänne tulinkin. Tahdoin pyytää teiltä vähän rahaa tyttäreni tämän kuun palkasta, mutta — —

HARTIN.

Minä säälin teitä, hyvä matami, mutta minun täytyy teille sanoa totuus. Emmaa olen tähän asti pitänyt rehellisenä tyttönä, mutta nyt täytyy minun katkeruudella ilmoittaa, että olen suuresti erehtynyt.

ULLA.

Mitä sanottekaan!

HARTIN.

Silloin, tällöin olen huomannut, että pieniä kappaleita on kadonnut, mutta kun sitä aina suuressa taloudessa tapahtuu, en ole siihen huomiotani kääntänyt, mutta nyt on tullut asia, josta minun täytyy hänen rehellisyyttään epäillä.

EMMA.

Minäkö?

HARTIN.

Veljeltäni on kadonnut kallisarvoinen hopeainen sikarikotelo.

ULLA.

Ja Emma olisi sen varastanut.

EMMA.

Se on valhe!

HARTIN.

Kukaan muu ei käy hänen kamarissaan kuin Emma! Siis on hän sen ottanut!

EMMA.

Nojautuu sanattomana kaivonkanta vasten. Itsekseen.

Tätä vielä puuttui! Oo sinä konna!

ULLA.

Voi kauheata! Niinkö suuresti olen minä erehtynyt. Näinkö sinä maksat minulle vaivani, hellyyteni. Voi sinä kurja raukka!

HARTIN.

Epäilen vielä pahempaakin, mutta sitä en tahdo sanoa. Se kyllä vielä ilmi tulee itsestään.

ULLA.

Kauheata, kauheata!

HARTIN.

Minä säälin teitä, matami. Saatte nyt tämän kuun palkan kokonaan ja viekää hänet sitten täältä jo tänä iltana. — En voi nähdä häntä silmissäni.

ULLA.

Menkөөn hän, minne tahtoo. Minä en hänestä enää välitä. — En tahdo hänen rahojaan. — Hyvästi, rouva stasrotinna. — Minä en tätä kestä. — Täytyy mennä kotiin peittämään häpeätäni. Hyvästi.

Menee.

HARTIN.

Mene nyt teetä laittamaan. Ei sinun kuitenkaan tarvitse yön selkään lähteä. Olet huomiseen asti.

Menee.

Emma nojaa äänetönnä hetken kaivoon, menee.

XVI:s KOHTAUS.

Helli, Karhi.

HELLI.

Tulee kirje kädessä.

Missä se Teuvo viipyy. Vai eikö hän tule eilisen loukkauksen tähden laisinkaan. — —

Käy istumaan verannan luo penkille.

Tämän saa hän lukea. Tehkөөn sitten, mitä tahtoo. — Hm! Sääli Aili-parkaa. — Niin jalo sydän tuollaisen miehen omana. — Teki niin mieleni sanoa hänelle, että tuo värssyn pätkä oli lainattu, mutta en tahtonut hänen sydäntään loukata. —

KARHI.

Tulee. Itsekseen.

Kas, tuollahan luullakseni Helli istuukin.

Tulee hiljaa Hellin luo, tempaa kirjeen hänen kädestään.

Mitä salaisuuksia!

HELLI.

Uh, kuinka säikähdin. —

KARHI.

Hyvä päivä!

HELLI.

Päivä, päivä, mutta anna pois kirjeeni!

KARHI.

Tuossa, tuossa. En minä niin raaka toki ole, että toisen kirjeen lukisin!

Tarjoaa kirjettä.

HELLI.

No lue, lue!

KARHI.

Katsoo kirjeesen, lukee.

"Teuvo!" Minullehan se on!

"Sanot olevasi uuden ajan ihminen, mutta aineellisista syistä koetat tukehduuttaa syvimpiä tunteitasi. Mikä muu kuin varojen puute olisi estänyt sinua kuulemasta sydämmesi ääntä. Eikö sinulla ole rohkeutta liittää kohtaloasi toisen kohtaloon, jonka rinnassa samallaiset tunteet kuohuvat? Onhan käsitysten helpompi kamppailla saman asian edestä kuin yksitellen.

Helli."

Sinä rakastat minua!

HELLI.

No enköhän!

KARHI.

Mutta ennenkuin kauemmas menemme, tahdon minä ilmaista heti, ett'en minä suinkaan vastaa niitä puhtauden vaatimuksia, joita nykyajan naiset miehille asettavat.

HELLI.

Oletko siis sinäkin —

KARHI.

Siihen saakka kuin en keneenkään yksityiseen naiseen ollut kiintynyt, en katsonut velvollisuudekseni vastustaa luonnollisia vaatimuksiani. Mutta heti kun sinuun miellyin, on se ollut suorastaan mahdotonta.

HELLI.

Nytkin ymmärrän sinua. Et ole minua etkä rakkauttasi vastaan rikkonut, olet siis puhdas.

KARHI.

Se oli oikein! Nyt käsitän täydellisesti, minkä aarteen sinussa olen löytänyt. Me olemme toisiamme varten.

Lyövät kättä.

XVII:s KOHTAUS.

Edelliset, *Hartin, Aili, Ahrén.*

Hartin, Aili ja Ahrén tulevat.

AHRÉN.

Mikä "rendez-vous" täällä?

KARHI.

Voitte toivottaa onnea nuorelle parille!

AILI.

Hyppää Hellin kaulaan.

Helli-kulta.

AHRÉN.

Ivallisesti.

No nyt saamme kai pian häät.

KARHI.

Kolmen viikon päästä. Eikö niin, Helli?

HELLI.

Niin!

HARTIN.

Epäilevästi itsekseen.

Mitähän tuostakin tulee?

NELJÄS NÄYTÖS.

I:n KUVAELMA.

Huonerähjä, jossa perällä ja oikealla ovi, vasemmalla ikkuna ja nurkassa musta uuni, jossa liedellä on kahvipannu tulella; ikkunan luona pöytä, jonka vieressä pari tuolia; oikealla seinällä vanha kaappi ja sen tällä puolen pieni pöytä ja jakkara.

I:n KOHTAUS.

Lapsimuori yksin.

LAPSIMUORI.

Paksu akka, likainen esiliina vyöllä, hommaa kahvipannun ääressä kuppien kanssa.

Ne saavat tänä iltana palkkansa. Tuota päätä saanen minäkin "kunteja". Hihhihii! Kaffiahan minä vaan tarjoaa tarvitseville — sellaisen kretan kanssa, jota ei kissa syö. — Jokainen ei niin sukkela olekaan. Jumala on antanut älyä pääkoppaani. Miks'en sitä käyttäisi? — Ette te nuuskijat minua enää kiinni saakaan. Kerran kompastuin, vaan tyhmä minä olinkin pannessani viinan kaappiin. Sieltä ne aina ensimmäiseksi syynäämään menevät.

Avaa uunin edessä lattiassa maton alla olevan runnin auki ja vetää sieltä esiin ensin suuren, sitten pienemmän litteän pullon, kaataa suuresta pullosta litteään jotakin.

Konstit on monellaisia — —

Panee suuren pullon takaisin koloonsa.

Äh, ole siellä, kyllä sinua vielä tarvitaan.

Panee runnin kiinni, vetää maton päälle.

Kas noin!

Maistaa pullosta.

Kylläpä siitä kannattaakin rahaa maksaa. — No, nyt kaikki valmiiksi!

Sitoo pullon siitä riippuvista nauhoista vyötäsilleen esiliinansa alle ja asettaa sen suun esiliinassa olevan pienen reiän kohdalle.

Ole siinä, ystäväni, ja odota emäntäsi käskyjä. — — Voi sentään! Kuinka sukkela olet sinä, Lapsimuori! — Lapsimuori! Keksivät he nimen kanssa. Olisipa siinä viisailla tuumimista, eivätkä he sittenkään siitä selvää saisi. — Lapsimuori! On niin hyvä olla, kun saa työtä tehdä. Ja kokonaista kaksi virkaa sitten — — joll'ei kolmekin — — Ai, taitaapa se Ruhas-Pekan akka tulla tänään rahaa ottamaan.

Ottaa kaapista kirjan.

Niin näkyy — — Hyvä, etteivät tule kaikki yht'aikaa, — vaikka eipä se Lapsimuori hätään joutuisi, vaikka tulisivatkin — Se on tuottava, tuo afääri, kun vaan saisi enemmän niitä pentuja käsiinsä. — Pietariinko vienevät vai mereen? Toisivat hullut tänne vaan.

Pirullisesti.

Kyllä minä niistä huolen pitäisin. Tuo tyttö tuolla. Se se vasta kalu on. — Antaa kukkaronsa haltuuni, jossa on sata markkaa! Hiis vieköön! Antaisinkohan hänelle takaisin ne! Vaikkapa lie varastanut!

II:n KOHTAUS.

Edellinen, *Ruhas-Pekan akka*.

RUHAS-PEKAN AKKA.

Tulee.

Tänä aamuna kuoli se jo!

LAPSIMUORI.

Vihdoinkin! Sinä taisit syöttää sitä liian hyvin. — Mitä, eikö se jo ollut neljän kuukauden ikäinen?

RUHAS-PEKAN AKKA.

Syntihän niitä olisi nälkään tappaa. —

LAPSIMUORI.

Ei niitä tappaa tarvitsekaan, mutta mitä niistä sellaisista on suotta syötettykään. — Sanoinhan, että kaikessa tapauksessa saat palkan puolesta vuodesta.

RUHAS-PEKAN AKKA.

Hm. No niinhän se justiin on. Ja parempihan niitten on ollakin, kun täältä pääsevät. —

LAPSIMUORI.

Se ei saa tulla vaan tytön korviin, että lapsi kuollut on.

RUHAS-PEKAN AKKA.

Miks'ei?

LAPSIMUORI.

No, et sinä sitten enää palkkaa saa!

RUHAS-PEKAN AKKA.

Ymmärrän, ymmärrän — No saanko nyt toisen?

LAPSIMUORI.

Vaikka heti paikalla.

RUHAS-PEKAN AKKA.

Sepä hyvä — — No, siitä sitten eri palkka. —

LAPSIMUORI.

Kuinkas sitten.

RUHAS-PEKAN AKKA.

Tästäpä tulee hyvä afääri. —

LAPSIMUORI.

Enkös sitä sanonut

Menee oikealle ovelle.

Kuuletko siellä? Tule tänne! — — Mitä, etkö jaksat? Kuinka kauan rupeat sinä laiskottelemaan?

III:s KOHTAUS.

Edelliset, *Emma*.

EMMA.

Tulee kurjan, kalpean näköisenä, hoipertaen näkyviin.

Mitä tahdotte?

Käypi istumaan.

LAPSIMUORI.

Tässä on nyt se armelias vaimo, joka ottaa lapsesi huostaansa.

EMMA.

Joko nyt?

LAPSIMUORI.

No, milloinka sitten!

EMMA.

Älkää häntä vielä viekö!

LAPSIMUORI.

Mitä hulluttelet? Vai rupean minä kymmenen kertaa tässä —

Menee oikealle.

EMMA.

Mutta ette saa hänelle pahaa tehdä. Hän on niin hento vielä, raukka. —
Lupaattehan häntä hyvin hoitaa? Kyllä minä maksan!

LAPSIMUORI.

Tulee nyytin kanssa.

Tässä on!

EMMA.

Tarttuu kiinni lapseen.

Oma, rakas poikani!

Suutelee.

Kuinka viaton olet sinä, pikku enkelini — —

LAPSIMUORI.

No, mitä tässä ruikuttamaan rupeat. Pidä itse kakarasi, jos et raaski laskea luotasi. Mutta mene myös itse heti matkoihisi. —

EMMA.

Säikähtäen.

Enhän minä!

Suutelee.

Hyvästi!

LAPSIMUORI.

Ottaa lapsen, antaa Ruhas-Pekan akalle.

Tuoss' on. Saat mennä nyt!

RUHAS-PEKAN AKKA.

Hyvästi!

Menee.

IV:s KOHTAUS.

Emma, Lapsimuori.

LAPSIMUORI.

No, mitenkäs sitten sen maksun kanssa. — Hän jätti minun asiakseni sopia siitä.

EMMA.

Niin tuota, — kuinkas te tahdotte?

LAPSIMUORI.

Sinä olet nuori tyttö vielä. — Minä luulen voivani hankkia sinulle hyvän paikan.

EMMA.

Voitteko? Kiitos! Millaisen? Palveluspaikanko?

LAPSIMUORI.

Nauraen.

Palveluspaikan. — En suinkaan! — Paljon paremman. Saat pukea itsesi fiiniksi daamiksi.

EMMA.

Mitä sanotte?

LAPSIMUORI.

Eikä sinun tarvitse mitään työtä tehdä.

EMMA.

Mikä paikka se on sellainen?

LAPSIMUORI.

Millainen lapsi sinä olet. — Näeks, täällä on eräs hyväpalkkainen virkamies, joka etsii itselleen "pidettävää".

EMMA.

Minä en ymmärrä!

LAPSIMUORI.

Hänellä on kyllä ruma, kivuloinen frouva, mutta hän tahtoi nuoren, kauniin tytön — —

EMMA.

Matami! Mitä te sanottekaan. — — Sellaiseksiko te tahtoisitte minut?
— — En ikinä! Luuletteko te minua niin kurjaksi?

LAPSIMUORI.

Mitäpä sinulla enää muutakaan virkaa olisi!

EMMA.

Heittäytyy tuoliin.

Voi taivahan Jumala! Minne olet sinä minut viskannut? Eikö sinulla enää ole armoa laisinkaan! Mitä pahaa olen minä sinua vastaan tehnyt, että minua näin rankaiset?

LAPSIMUORI.

No, jollet tahdo niin kelpo palkkaa kuin häneltä saisit, niin on minulla toinenkin paikka. Eikä sekään huono ole. —

EMMA.

En tahdo sellaiseksi, en koskaan!

LAPSIMUORI.

Sinä olet puhdasverinen, terve tyttö. Minä hankin sinulle hyvän amman paikan. Kelpaako se?

EMMA.

No, ammaksi minä kyllä rupean. Se on ihan toista. —

LAPSIMUORI.

Saat 30 markkaa kuussa palkkaa ja vapaan ylöspidon.

EMMA.

Niinkö paljon?

LAPSIMUORI.

Mutta yhdellä ehdolla.

EMMA.

No?

LAPSIMUORI.

Että sitoudut edeltäkäsini maksamaan koko ensivuoden, vaikka missä paikassa olisit, puolet palkastasi lapsesi hoitajalle. —

EMMA.

No, mutta ne rahat, mitkä teille annoin?

LAPSIMUORI.

No, niitä oli juuri niin paljon, että saat niillä kortteerin, ylöspidon ja minun vaivani kuitatuksi. — Viisitoista markkaa jää ehkä ylitse vielä.

EMMA.

En lukenut rahoja. Eikö siinä enempää ollutkaan?

LAPSIMUORI.

Mitä? Suostutko maksamaan puolet?

EMMA.

No, voinhan minä. —

LAPSIMUORI.

No, sitten on kaikki selvillä. Mene nyt levolle. Kyllä minä kutsun, kun ruvetaan paperia tekemään.

EMMA.

Paperia?

LAPSIMUORI.

Niin. Laillista sopimusta. Kuinka sitten. Minä tahdon kaikki tyyni tehdä laillisesti.

EMMA.

Ymmärrän. — Enempää en nyt voi. Päätäni pyörryttää niin kovasti.

LAPSIMUORI.

Kuinka hento sinä olet! En minä ennen muinoin nuorra ollessani ollut kolmea päivää mokomasta kipeänä.

Emma menee.

V:s KOHTAUS.

_Lapsimuori, Sillman, työmies, Juho.

LAPSIMUORI.

Nyt on asiat hyvällä kannalla. Viisitoista markkaa kuukaudessa. —
Ruhas-Pekan akalle viisi, — jää kymmenen.

Hykertää käsiään.

Sepä oiva pala.

SILLMAN.

Tulee.

Annappa mulle kahveeta!

LAPSIMUORI.

Kretan kanssa?

SILLMAN.

Niin!

Hymyilee.

LAPSIMUORI.

Kaataa kahvia kuppiin ja täyttää sen pullosta esiliinan alta.

Ja hyvää pitää sen olla.

Tuopi pöydälle.

Kymmenen penniä.

SILLMAN.

Tuossa.

Maksaa ja rupeaa maistelemaan.

TYÖMIES.

Tulee.

Onko viinaa?

LAPSIMUORI.

Ei ole! Mutta kaffia on.

TYÖMIES.

Sanoivathan ne täällä olevan.

LAPSIMUORI.

Ei ole.

TYÖMIES.

No saakeli!

Menee.

SILLMAN.

Olettehaa työ varovai.

LAPSIMUORI.

Täytyy olla, täytyy!

SILLMAN.

No niinhää se on, niin!

JUHO.

Tulee.

Mitä täällä saapi?

LAPSIMUORI.

Kaffia.

JUHO.

Kahviako vaan. No sama se. Kun olis ollutna viinaa.

LAPSIMUORI.

Kaataa kahvia, mutta ei lisää pullosta, tuopi pöydälle. Tässä olisi.

JUHO.

Hiljempaa.

Eiköhän sentään olisi parempaa?

LAPSIMUORI.

On parempaakin.

Vie kupin kiukaan luo, täyttää pullosta, tuo takasin.

Tässä, mutta se maksaa kymmenen penniä.

JUHO.

Maistaa.

No, tämä on toista!

Maksaa.

LAPSIMUORI.

Siinäpä onkin kretaa, jota ei kissa syö.

JUHO.

Nauraa.

Kretaa, jota ei kissa syö. Sepä ei ole hullumpaa.

LAPSIMUORI.

Että tietäisitten, mitä on sanottava, jos vierain miehiksi vaadittaisiin. — —

Menee kiukaan luo.

JUHO.

No, kuuluvat tahtovan poistaa kaikki kapakat.

SILLMAN.

Niin kuuluu.

LAPSIMUORI.

Silloin vasta minun kahvilleni ootkonki tulisi.

JUHO.

Se on tietty. — Kummat olot siitä syntyis, kun nuo raittius-apostolit käskemään pääsisivät.

SILLMAN.

Tyrsähtää kesken juomistaan nauramaan.

Apostolit.

JUHO.

Niin juuri. Pianhan ne panevat papitkin viralta.

SILLMAN.

Kuinka niin?

JUHO.

No, väittäväthän ne ymmärtävänsä Raamattua paremmin kuin Kuopion piispa.

SILLMAN.

No niihhää ne sannoo.

LAPSIMUORI.

Itsekseen.

Vähänpä näitä näkyy tänä iltana tulevankin.

SILLMAN.

Mikäs mies työ oletten, ku työ kaikki noi asiat nii hyvin tierätten?

JUHO.

Niin minäkö? Ka, olenhan vaan Suomen kansalainen.

SILLMAN.

Niin, niin. Mu' missäs työssä eli toimessa työ oletten?

JUHO.

Aina missä työtä vaan saa. Tähän aikaan en missään. No mikäs mies te olette?

SILLMAN.

Kivityössähää mie oli, mu' satuin syömään toisen miehen eväät, niin ajettiin pois.

JUHO.

Hmhm!

VI:s KOHTAUS.

Edelliset, *Kaski*.

KASKI.

Tulee kurjissa vaatteissa, humalassa.

Onko teillä juotavaa?

LAPSIMUORI.

On kahvia.

KASKI.

Antakaa kymmenen pennin edestä.

Menee oikeanpuolisen pöydän luo, panee rahan pöydälle.

Tuoss' on viimeinen.

Itsekseen.

Sitten hirteen.

LAPSIMUORI.

Tässä olisi.

KASKI.

Hyvä!

Käy istumaan käsien nojaan, nukkuu.

LAPSIMUORI.

Itsekseen.

Mikä tuo lienee?

Juholle.

Osaatteko te kirjoittaa?

JUHO.

No enköhän tuota —

LAPSIMUORI.

Tahdotteko kirjoittaa minulle vähän. Minä annan teille siitä kupin kaffia kretan kanssa palkaksi.

JUHO.

Mitä?

LAPSIMUORI.

Kyllä minä tikteeraan.

JUHO.

No miks'ei.

LAPSIMUORI.

Tuo paperia, musteastian ja kynän.

Kirjoittakaa näin.

JUHO.

Asettuu kirjoittamaan.

No. —

LAPSIMUORI.

Minä allekirjoitettu —

JUHO.

— tahi kirjoittanut.

Kirjoittaa.

LAPSIMUORI.

No tahi niin. Minä allekirjoittanut lupaan ja sidon itseni —

JUHO.

— sitoudun.

LAPSIMUORI.

— sitoudun maksamaan leskifrouva Karoliina Vilhelmina Vilhelmsonille puolet siitä palkasta, kuin

JUHO.

— joka.

LAPSIMUORI.

— joka minä tästä päivästä lukien saan.

JUHO.

— jonka — j. n. e.

Kirjoittaa hitaasti perässä ja toistaa aina hiljaa, mitä muori lausuu.

Helsingissä — — —

LAPSIMUORI.

Menee oikealle ovelle.

Tyttö hoi! Tuleppas tänne.

Kaski herää.

SILLMAN.

Onko täällä tyttöjäkkii?

VII:s KOHTAUS.

Edelliset, *Emma*.

EMMA.

Tulee.

Mitä tahdotte?

LAPSIMUORI.

Paperi on nyt valmis. Kirjoita nimesi alle.

Emma menee vasemman pöydän luo, kirjoittaa.

JUHO.

Lukee perässä.

Emma Hyväri.

KASKI.

Herää ajatuksistaan.

Mitä hänestä?

EMMA.

Mitä kuulen?

Tuijottavat hetken toisiinsa.

KASKI.

Surkeasti.

Taivahan Jumala! Oletko sinä —?

EMMA.

Ello!

Vaipuu itkien lattialle.

KASKI.

Tyttö-parka! Näinkö alas olet sinä vaipunut!

EMMA.

Ello, Ello! Pelasta minut, pelasta minut täältä kurjuudesta!

KASKI.

Nyt vasta! Nyt, kun itse loassa matelet, nyt kun olet jo minut perässäsi vetänyt. — Myöhäistä. Jos tahdot, niin saat rinnallani sijan hirsipuussa.

EMMA.

Rakas Ello! Älä minua tuomitse. Olen viaton!

KASKI.

Viatonko sinä!

EMMA.

Viekas konna mun petti. Jos olisit opettanut minut vaaran suuruutta tuntemaan, en kompastunut oisi. Kompastuneet ovat viisaammat minuakin, oliko ihme, jos minut, kokematon tyttö, narrattiin. Jos silloin olisin sinun turvissasi ollut, olisin yhtä puhdas, yhtä neitseellinen kuin äitini rinnoilta lähtiessäni.

KASKI.

Mitä kuulen! Olisitko uskollinen ollut mulle?

EMMA.

Niin totta kuin taivaassa on totuuden Herra, niin totta kuin tuonelan syvimpään onkaloon vaipunen, jos valehtelen, niin totta en sinua vastaan ole tahallani vähintäkään rikkonut.

KASKI.

Auttaa Emmaa ylös.

Tyttö-rukka! — Nousehan toki. Mitä on sinulle sitten tapahtunut? Kerro!

EMMA.

Jos jaksan. — Muistathan, kuinka onneton olin käydessäsi hyvästi jättämässä.

KASKI.

Niin! No?

EMMA.

Silloin olin jo varma siitä, että kohtaloni oli ratkaistu. Minä kannoin jo pienokaista. Se luutnantti, stasrotinnan veli, se juotti minut kerran juovuksiin ja narrasi. — Minä en tullut silloin mitään ajatelleeksi ja varomattomasti kyllä antausin hänen valtaansa. — — Pian kuitenkin silmäni aukenivat, mutta silloin oli jo myöhäistä. Päästäkseen minusta irti syytti hän minua vielä varkaudesta. Mihin lie näet kadottanut sikarikotelonsa ja sanoi sitten minun varastaneen sen. — Rouva uskoikin häntä, kertoi asian vielä äidilleni, joka siitä suuttui niin, että hylkäsi minut kokonaan. Sepä se pahinta!

KASKI.

Emma-kulta! Itkekäämme yhdessä kohtaloamme. Kova on sinun kohtalosi ollut, mutta ei juuri sen parempi minunkaan. Vaikka olin sitounut olemaan tehtaassa kevääsen asti, läksin sieltä pois, sillä en voinut vastustaa haluani päästä tänne. — Tulin tänne ja sain kuulla, mitä sinulle oli tapahtunut. Sinua itseäsi en löytänyt ja rupesin juomaan; join rahani, vaatteeni, kunniallisen nimeni, kaikki. — Tänä iltana aioin mennä hirteen.

EMMA.

Minun tähteni.

KASKI.

Itse olen syyppää kaikkeen. Miksi en ensin etsinyt sinua ja saanut selitystä? — Olisimme siten aikaa sitten pelastuneet kurjuudesta.

Kyynelsilmin.

Emma! Anna minulle anteeksi. Sinä olet nyt silmissäni yhtä puhdas kuin ennenkin, sinua rakastan nyt monta vertaa enemmän kuin koskaan ennen. — Mutta olenhan minä nyt vaan kurja-raukka!

EMMA.

Armahani! Rohkeutta vaan! Ryhdytään rinnatusten taisteluun leipämme, kunniamme tähden. Eiköhän Jumala meille vielä parempiakin päiviä suone!

KASKI.

Niin! —

Syleilee Emmaa.

EMMA.

Antaa hän, kun yhdessä rukoilemme vaan.

Heittäyvät polvilleen.

Työmiehet katsovat hämmästyneinä, liikutettuina kohtausta. *Lapsimuori* seisoo rauhattomana kiukaan edessä.

SILLMAN.

Hiis vieköön, tämä käypi sydämmelle.

Emmalle.

Kuulkais!

JUHO.

Tästä päivästä en maista viinan tippaakaan!

Emma ja Kaski nousevat.

SILLMAN.

Emmalle.

Kuulkais! Missäs työ palvelitten silloin, kun se sikaarikotelo hukku?

EMMA.

Missäkö? — Stasrotinna Hartinilla Kaivopuistossa.

SILLMAN.

Itsekseen.

Piru vieköön! Kun rikkaalt' luulee ottavasa, ja kumminkii köyhälle pahaa tekee.

KASKI.

Katselee ympärilleen.

Ja täällä olet sinä saanut olla — —

EMMA.

Äitini luo en tohtinut pyrkiäkään. Ulos hän minut kuitenkin olisi ajanut.

KASKI.

Mutta lähdetään nyt täältä.

EMMA.

Minne?

KASKI.

Minne tahansa, mutta täältä pois.

JUHO.

Kuulkaa, vieraat, tulkaa minun luokseni yöksi. Vaikka minä olenkin tällainen renttu, on minulla siivo vaimo, joka teidät ilolla vastaan ottaa. —

KASKI.

Kyllä kernaasti.

EMMA.

Kiitoksia! — Näetkö, Ello, Herra tulee jo meille avuksi.

JUHO.

Olen suuresti kiitollinen, jos teidät vähäpätöiseen suojaani viedä saan. Saattepa nähdä, että vaimoni vielä siunaa teitä.

KASKI.

Emma.. Mutta lapsi?

EMMA.

Ole huoletta!

Menevät kaikki muut paitsi Lapsimuori.

LAPSIMUORI.

Toista tällaista tapausta en tahdo kattoni alle.

II:n KUVAEELMA.

Kadun kulmaus Helsingissä; vasemmalla kallioryhmä, oikealla kadun tällä puolen puinen rakennus, jonka valaistut ikkunat ovat valkeilla kartiineilla peitetyt, talon kolkassa palaa lyhty.

VIII:s KOHTAUS.

Aili, Helli, Ahrén.

Aili, Helli ja Ahrén tulevat vasemmalta.

HELLI.

Kiitoksia paljon! Kyllä minä nyt jo uskallan yksinkin mennä. Ei sinun ole hyvä rasittaa itseäsi, kun niin heikko olet ilmankin.

AILI.

Tämä virkistää päinvastoin minua.

AHRÉN.

Niin ehkä nyt kuitenkin saatamme kotiinne asti. Tämä katu juuri on tunnettu rauhattomuudestaan.

AILI.

Miksi niin?

AHRÉN.

No, näetkös, täällä on niin paljon kapakoita ja muita sellaisia turmeluksen pesiä.

AILI.

Onko? Ja te asutte juuri täällä, Helli.

HELLI.

Mitäpä sille voipi. — Täällä ovat kortteerit huokeampia.

AILI.

Mutta eikö teitä peloita kahdenkesken ollessanne? — Äitisikin on vanha ja kivuloinen.

HELLI.

No, saapihan sitä mukaantua oloihin vaikeampiinkin.

AILI.

Mutta kyllä se kuitenkin olisi parasta, että muuttaisitte miehesi kanssa yhteen asumaan.

HELLI.

Johan me olemme ruvenneet sitä itsekin ajattelemaan, mutta kun tämä kortteeri on niin ahdas ja me olemme sen koko vuodeksi vuokranneet, niin täytyyhän sitä kevääsen asti erillään pysyä.

IX:s KOHTAUS.

Edelliset, Karhi.

KARHI.

Tulee oikealta.

Kas, siinähan sinä oletkin. Tulen teiltä juuri. — Hyvää iltaa, Aili!

Tervehtii.

HELLI.

Olin Ailin luona ja he tulivat nyt minua saattamaan.

KARHI.

Saatte toivottaa onnea uuteen yritykseen.

AILI.

No mihinkä?

HELLI.

Oletko jo —?

KARHI.

Minä sain lainan enoltani ja avaan piakkoin tupakkakaupan. Nykyjään huonon kurssin aikana luulen sen rupeavan kannattamaan, erittäinkin mitä Venäjän tupakkaan tulee.

AHRÉN.

Ylenkatseellisesti.

Tekö tupakkakauppiaaksi?

KARHI.

Niin, minä juuri, minä.

AILI.

Oletpa sinä ihmeellinen mies. Minä kunnioitan sinua.

Antaa kättä.

Mutta eikö sinun käy sääliksi, Teuvo, nuorta vaimoasi antaessasi hänen näin yksin olla?

KARHI.

Mikä on parempi, sekö, että olisimme kihloissa niinkuin te, tahi naimisissa niinkuin me?

AILI.

Olet oikeassa. Te olette onnellisempia, kuin me.

HELLI.

Jos kauppa rupeaa hyvin käymään, niin muutamme yhteen asumaan.

KARHI.

Miksi ette tekin mene jo naimisiin? Onhan teillä varoja.

AILI.

Vilhelmin palkka on vielä liian pieni.

KARHI.

Vilhelmin palkka. Onhan sinulla sen sijaan. Eikö se ole yhden tekevää, kellä tuota metallia on? Ja mikä ansio sinulla sitten on niihin varoihin, perit ne yksinkertaisesti.

AILI.

Kyllä se totta onkin, mutta äitini ei tahdo eikä —

Katsoo Ahréniin.

KARHI.

Mitä, ettekö te tahdo?

AHRÉN.

Kunniani ei sitä salli.

KARHI.

Nauraa.

Jo nyt jotakin kuulee. Ei pitäisi toki noin yksinkertaisesti teeskennellä.

AILI.

Katsoo kysyvästi Ahréniin.

Mitä?

HELLI.

Kuulkaa, lähtekää meille hetkeksi vielä.

AILI.

Me saatamme sinut kotiin vaan. On jo liian myöhäistä.

Menevät oikealle.

X:s KOHTAUS.

Gryhling, Lapsimuori.

Oikealta talosta kuuluu laulua.

GRYHLING.

Tulee.

Ash — Ylioppilaan pakanat ovat jo sinne ennättäneet. Hiis viekään heidät kaikki. Aina ne ovat rauhallisia ihmisiä häiritsemässä. — Uuden Suomettaren Matti osaa tehdä jupakan pienistäkin asioista. Rupeaisipa kerran maalaamaan ylioppilaitten elämää tällaisissa paikoissa, niin ehkä pääsisi heistä. — Rähäisivät ainakin vähemmän.

LAPSIMUORI.

Tulee perältä.

Kuka se tuossa?

Lähestyy.

Eikö se ole luutnantti? — —

GRYHLING.

Tshii! Tekö se olette?

LAPSIMUORI.

Hyvä että tapasin.

GRYHLING.

No?

LAPSIMUORI.

Se tyttö, josta puhuin, ei rupeakaan, vaikka silloin luulin. — Suuri vahinko. — Sellainen mehevä tyttö!

GRYHLING.

No hiis!

LAPSIMUORI.

Mutta olkaa huoletta. Kyllä toimitan vielä. — Hihhihii! Vai täällä te nyt — —?

GRYHLING.

Hm! — Mutta siellä näky jo keltanokkia olevan, niin että — —

LAPSIMUORI.

Niin, niin! Kyllä ymmärrän. Ei juuri teidän ikäisenne herra mielellään sinne mene poikien joukkoon. — Mutta odottakaahan vaan, kyllä, kyllä minä teille vielä hankin, kyllä minä hankin, — hankin.

GRYHLING.

No hyvästi vaan — Täytynee lähteä sitten.

LAPSIMUORI.

Hyvää yötä vaan. — Kyllä minä — —

Gryhling menee.

— — kyllä minä en sinun rahojasi niin hevillä jätä. — —

Menee.

XI:s KOHTAUS.

Elsa yksin.

ELSA.

Tulee vasemmalta, lähestyy hitain askelin kulmataloa, hyrisee boccacciota.

Kummallista! Mikä se on tuo tunne? — Aina kun aion astua tänne sisään, tuntuu aivan kuin joku pidättäisi minua ja samalla niinkuin hiiri pitkin selkääni vikeltäisi. — Enkö ole vielä tottunut tätä kotonani — hm — virkapaikkanani pitämään? Niin! Kolme vuotta, kokonaista kolme vuotta! — Kuinka pian se aika kuluu! Siellä istuu äitini tuvassa Mälarin rannalla rukkinsa ääressä, ajattelee kyyneleet silmissä: "Missä minun Elsaseni, missä minun ainokaiseni?" — Kuinka hiljaista, rauhallista oli siellä, joskin vaatteeni karkeat olivat, ruokani yksinkertaista. — Luulen ihan edessäni olevan tuon herttaisen kuvan. — Äitini kehrää niin onnellisena, tyytyväisenä kierot lasisilmät nenällään, virsiään hyristen, kissakin kehrää kyyryssä lämpimällä pankolla unisia silmiään availlen ja tuon tuostakin luoden minuun ystävällisen silmäyksen ikäänkuin ajatellen: "Eikö meidän elämämme ole sentään onnellisinta, mitä ajatella voipi."

Huokaa.

Ne ajat ovat olleet ja menneet! Hän on niin hyvä, rukoilee minun edestäni Jumalaa. — Uh! En tahdo Jumalaa ajatella, tulen vaan pahalle tuulelle. — Ja mitäpä häntä ajattelisinkaan, mokomaa säälimätöntä! Miks'ei hän kuullut rukoustani silloin, kun häntä avukseni huusin. Jos hän silloin olisi auttanut, olisin nytkin hänen lapsensa. — Hahhahhaa! Sanoihan tohtori Richard, ett'ei Jumalaa löydy laisinkaan, — eikä perkelettäkään. — Mutta jos tohtori on väärässä? Siellä se nyt nauraa paraillaan, hieroo kynsiään. — Hm!

Sisältä kuuluu surullista laulua.

Olisiko äitini suotta ollut niin varma siitä, että Jumala löytyy? — Silloin ei minua hyvät päivät odota.

Laulu muuttuu nauruksi.

Niin! Se on oikein! Tässä ruvetkoon suremaan. — Iloinen tahdon olla niinkauan, kuin otsassani ei ryppyjä ole. — Sitten — niin, sen saan sitten nähdä.

XII:s KOHTAUS.

Edellinen, *Aili, Karhi, Ahrén*, sitten *Elsa*.

Aili, Karhi ja *Ahrén* tulevat oikealta.

KARHI.

No, tässä eroaa tiemme. Hyvää yötä!

AHRÉN ja AILI.

Hyvästi!

Karhi menee kallion tältä puolen.

AILI.

Voi, kuinka minä iloitsen, että nuo kaksi kelpo ystävää vihdoinkin saavat oman yhteisen kotinsa. —

AHRÉN.

No, johan tuo olikin aika. — Mutta lähdetäänpä nyt. — Sinun pitää päästä levolle jo.

ELSA.

Go' afton, Ville!

AILI.

Kuka se tuo on?

AHRÉN.

Aikoo lähteä.

Tule pois!

AILI.

Mitä kummaa tämä on?

AHRÉN.

Tule nyt, tahi saat jäädä yksin. —

AILI.

Oho! Mene vaan, jos tahdot.

Lähestyy naista.

Saanko luvan kysyä — —

ELSA.

Nauraa.

Kysykää vaan. —

AILI.

Ken te olette, joka sulhastani Villeksi nimitätte?

ELSA.

Olenhan vaan

Ahrén viittaa Ailin selän takaa.

hänen tuttavansa. —

AILI.

Saanko esittää itseni — nimeni on Hartin —

ELSA.

— Hm! Minun nimeni on — — on Elsa —

AILI.

Elsa —?

ELSA.

Niin, Elsa.

AILI.

No mutta — —

ELSA.

Vaan Elsa!

AHRÉN.

Itsekseen.

Perhana vieköön.

Uhkaa nyrkillään Ailin selän takaa.

ELSA.

Lähestyy porttia.

Sinun rätinkisi, Ahrén, on vielä maksamatta!

Menee kiireesti pihalle.

XIII:s KOHTAUS.

Aili, Ahrén.

AILI.

Mitä tämä on?

AHRÉN.

Mitä sinä kaikista huolit?

AILI.

Mitäkö minä huolin? Selitä heti kaikki tyyni tahi —

Sisältä kuuluu: "hurraa".

Mikä on tämä talo?

AHRÉN.

Mistä minä sen tiedän.

AILI.

Ja kuitenkin on sinulla siellä maksamattomia rätinkejä.

AHRÉN.

Minä voisin kyllä sinulle selittää kaikki tyyni. — Huomaisit, ett'ei siinä ole mitään sen kummenpaa. — Mutta se ei käy laatuun.

AILI.

Siinä tapauksessa eroavat tässä tiemme!

AHRÉN.

No, mutta Aili! Älä nyt ole hurja. — Tule pois. — Saat sitten kaikki selville.

AILI.

Vai lupauksilla luulet tästä pujahtavasi. — — Erehdyt!

AHRÉN.

No, minä selitän sitten. — Katso, tässä on nyt sellainen epäsiiveellisyden pesä, jossa nuoret, hurjat miehet juoden ja mässäten öitään viettävät. — —

AILI.

No, ja sinä?

AHRÉN.

Kerran — siitä on nyt useampia vuosia — jouduin minä kumppanien petoksen kautta myöskin tänne. — En tiennyt ollenkaan, mikä laitos se oli. — Mutta kun sen pian hoksasin, läksin tietysti matkoihini. — Enkä täällä sen koommin ole käynyt. Kumppaneiltani on tuo kaiketi nimeni tietää saanut.

AILI.

Mutta rätinki?

AHRÉN.

Sitä en voi mitenkään muuten selittää, kuin että joku veitikka on minun nimelleni täällä ollut mässäämässä.

AILI.

Pudistaa päätään epäileväisesti.

Minä menen sinne katsomaan.

AHRÉN.

No, mutta oletko sinä mielettömäksi tullut? — Muista äitiäsi. Hankkisithan sillä päällesi poistumattoman häpeäpilkun.

AILI.

Silläkö vaan, että menen sinne katsomaan?

AHRÉN.

Ei sinne kukaan kunniallinen nainen mene.

AILI.

Mutta miehet menevät —

AHRÉN.

Niin. Se on aivan toinen asia. — Teidän naisten asema yhteiskunnassa on aivan toinen kuin miesten.

AILI.

Tahdot sanoa, että teillä on kaikellaisia etuoikeuksia, joita meiltä kiellätte. —

AHRÉN.

No, mutta onhan tämä miesten pahimman turmeluksen pesä, jossa vaan kunnottomat, epäsiiveelliset juopot ja muut sellaiset käyvät. Ethän sinä toki sellaista kadehti. — Mutta äitisi odottaa!

AILI.

Mene sinä itse sitten maksamaan rätinki, jotta ei sinun — ja minun tulevaa nimeäni täällä häväistäisi.

AHRÉN.

No, sen voin tehdä. — Mutta eikö sinua peloita jäädessäsi tänne yksin? —

AILI.

Mene pian vaan. Odotan tässä lyhdyn alla.

Ahrén menee sisään, *Aili* nojaa huoaten lyhtypatsaasen.

XIV:s KOHTAUS.

Aili, Elsa.

ELSA.

Tulee portista.

Neiti!

AILI.

Kuka se?

ELSA.

Yksi sana vaan. Älkää uskoko miehiä, he valehtelevat kaikki. Minä säälin teitä. Mutta totuus ilmi tulkoon. — Tässä!

Ojentaa Ailille jotakin.

AILI.

Ottaa vastaan.

Sormus!

ELSA.

Me olemme läheisiä sukulaisia, kuten tuosta näette. Te hänen morsiamensa, minä hänen jalkavaimonsa. Tuo sormus on teidän omanne. Sen häneltä kerran otin, hänen nukkuessaan vuoteellani.

AILI.

Tarkastaa lampun valossa hämmästyneenä sormusta.

Herra Jumala! Tännekö tämä sormus olikin "unohtunut!"

Nojaa lampun pylvääsen.

Sellainenko hän on? Voi maailma, maailma. Tälläistäkö on verhosi takana!

ELSA.

Neiti-parka. Ette ole ennen sellaista aavistanut. Parempi olisi ollut, että olisitte nämä synkät asiat tietää saanut aapiskirjasta kuin nyt näin myöhään ja tällä tavoin.

AILI.

Katsoo tutkivasti, mutta lempeästi Elsa.

Saisinko kysyä teiltä jotakin?

ELSA.

Hyvin kernaasti. Mutta pian. Hän palaa kohta.

AILI.

Kuinka olette te tuollaiseksi naiseksi joutunut?

ELSA.

Hymyilee katkerasti.

Niinkuin useimmat muutkin. Annoin kerran vaan narrata itseäni sellaisen miehen, joka vakuutti minua lempivänsä.

AILI.

Ettekö te voi sitten pelastua enää täältä?

ELSA.

Minä en tahdo.

AILI.

Ettekö tahdo? Onko teidän hyvä olla sitten?

ELSA.

On kyllä, ainakin niin kauan kuin olen nuori ja kaunis.

AILI.

Mutta mitä sitten, kun vanhaksi tulette?

ELSA.

Huolettomasti.

Vaikka järveen.

AILI.

Minä ihmettelen teitä! Sallikaa minun pusertaa kättänne.

Antaa kättä.

Minä tekisin kernaasti lähempää tuttavuutta kanssanne.

ELSA.

Liikutettuna.

Ei, neiti! Pysykää minusta erillänne. Olkaa niin kauan puhtaana, kuin voitte. — Olen minäkin kerran yhtä puhdas ollut, kuin te, mutta en osannut hillitä tunteitani, himojani ja kun kerran päästin ne valloilleen, en voi niitä hallita, vaan ne vallitsevat päinvastoin minua. — Hyvästi!

Menee.

AILI.

Kun päästää tunteet, himot valloilleen! Minä olen aina vaan ajatellut tunteitani, nyt kuulin, että ne voivat himoiksi muuttua. Niin. Hän on viattomat tunteei turmellut, minullakin on himoja. Mutta vielä ei ole myöhäistä palata! — Jumala sen ties! Rintani tuntuu niin kummalliselta, voimani olen tässä taistelussa menettänyt. Voinko niitä enää takaisin saada? Miss' on hän —? Mutta viipyköön. Jääköön vaikka ijakseen sinne. Koetan yksin kotiin päästä.

Lähtee epävarmasti vasemmalle astumaan.

Polveni vapisevat niin kovasti.

XV:s KOHTAUS.

Aili, Emma, Kaski, Juho, Ahrén.

_Emma, Kaski ja Juho tulevat.

JUHO.

Tämän kadun varrella minä asun.

KASKI.

Pitää kiinni Emmasta.

Koeta, Emma-kulta, ponnistaa voimiasi. Kohta olemme perillä.

EMMA.

Älä ole huolissasi. — Ei se muuta ole kuin väsymystä vaan mielenliikutuksen jälkeen.

AILI.

Emma!

EMMA.

Mitä kuulen!

Ahrén tulee, kuuntelee ääneti keskustelua.

AILI.

Sinäkö se olet, Emma?

EMMA.

Herra Jumala! — Aili-neiti! Kuinka olette te täällä?

AILI.

No, älä minusta huoli. — Mitä on sinulle tapahtunut?

EMMA.

Paljon, paljon!

AILI.

Tule jonakin päivänä meille. — Minä tahdon kuulla sinun vaiheesi ja auttaa sinua, jos voin.

KASKI.

Emma on nyt minun morsiameni!

AILI.

Vai niin. — Onnea!

KASKI.

Me tulemme pian teille! Meillä on asiatakin.

AILI.

Asiata!

KASKI.

Mutta hyvästi nyt, meidän täytyy nyt mennä!

EMMA.

Hyvästi, kulta-neiti!

AILI.

Huokaa.

Hyvästi!

Itsekseen.

Vielä lisäksi jotain!

Emma lähtee seuralaisineen.

Huutaa.

Isvoshik!

AHRÉN.

Aili!

Kuuluu jyrinää. Aili menee Ahrénia kuulematta sinne päin, josta jyrinä kuuluu.

Mitä se tuo nyt on olevinaan! Ehkä rangaistus!

Nauraa.

VIIDES NÄYTÖS.

Sama paikka kuin ensi näytöksessä. Salissa on siellä täällä hajallaan Ailin kapineita. Verannan ovi suljettu.

I:n KOHTAUS.

Hartin, Aili.

HARTIN.

Huokaa.

Mikä hänelle nyt on tullut? Ei puhu mitään, ei syö mitään. Istuu vaan huoneessaan. Kun se lääkäri tulisi!

Korjaa hatun pianolta, huivin kiikkutuolin taukselta y. m., vie ne vasemmalle eteiseen.

AILI.

Tulee oikealta.

Sanokoon mitä tahansa, en aio häneltä salata. — Ja jos hän rupeaa saarnaamaan, niin kyllä minä nyt tukkean hänen suunsa. Tiedän enemmän kuin hän.

HARTIN.

Tulee takaisin.

Siinähan sinä olet. Mitä luet sinä?

AILI.

Strindbergin viimeistä teosta.

HARTIN.

Huokaa.

Aili! Niinkö vähän lukua pidät enää tahdostani. Siksi ett'et ole terve, ja saat menetellä mielesi mukaan, käytät väärin vapauttasi. Ethän toki Strindbergiä lukea saa, kaikkein vähimmin tuota teosta, jota ei kirjakaupoissa myydäkään saa. Mistä olet sen hankkinutkaan?

AILI.

Karhilta sain lainaksi.

HARTIN.

Aina vaan Karhi. Se pariskunta on tullut meille kiroukseksi.

AILI.

Ankarasti.

Äiti! Kuinka niin uskallat sanoa? Muista, että he ovat minun paraita ystäviäni!

HARTIN.

Sepä se on pahinta!

AILI.

He tulevat tänään meille.

HARTIN.

Et sinä voi nyt vieraita vastaan ottaa.

AILI.

Minä olen itse heidät kutsunut.

Kello soi vasemmalla.

HARTIN.

Jätäpä minut nyt!

Aili menee. Palvelustyttö menee avaamaan.

II:nen KOHTAUS.

Hartin, Professori.

PROFESSORI.

Tulee vasemmalta.

Hyvää huomenta!

HARTIN.

Terve tullut!

Näyttää nojatuolia.

Olkaa niin hyvä!

Professori käy lasisilmiä pyyhkien istumaan. Herra professori! Kauan aikaa olen huomannut, että tyttäreni laihtui ja vaaleni päivä päivältä yhä enemmän. Hän yski, mutta kun sanoin sitä arveluttavaksi ja tahtoin lähettää teitä noutamaan, kielsi hän sen jyrkästi. Minä puolestani en tahtonut hänen nuorta sydäntään loukata. Eilis-iltana kävi hän myöhään illalla sulhasensa kanssa saattamassa kotiin erästä tuttavataan ja vilustui nähtävästi siellä matkalla, vaikka hän senkin kieltää. Olkaa nyt hyvä, herra professori, ottakaa tarkka selko hänen tilastaan. Minä pyydän!

PROFESSORI.

Jaha! Missä hän on?

HARTIN.

Täällä viereisessä huoneessa.

Menevät oikealle. Hetken äänettömyys

III:s KOHTAUS.

Sillman yksin.

SILLMAN.

Tulee hiipien sisään vasemmalta.

Onneksi oli ovi auki! Voin nyt sen tänne jättää kenenkään huomaamatta.

Panee sikarikotelon pienelle pöydälle.

Kas noin! Mitä sillä kuitenkin tekisin, kun nimikin on kannessa. — Ja hyvä se olikin! — Uh, nyt siitä on päästy.

Menee. Hetkisen päästä soi kello.

IV:s KOHTAUS.

Palvelustyttö, Gryhling.

Palvelustyttö tulee takimmaisesta ovesta, aikoo mennä avaamaan.

GRYHLING.

Tulee vastaan.

Ovi olikin auki.

Aikoo taputtaa poskelle.

Palvelustyttö työntää äkäisesti hänen kätensä, pyörähtää pois.

Se on tyttö, joka ei parane. Ei pääse millään pakanan kimppuun. Ei ole tuollainen tyhmä enkeli, jota voisi nenästä vetää. Tuntee kaikki metkut ja juonet. —

Lähestyy oveansa.

Mitä sillä työmiehellä lie ollut meidän korridorissa tekemistä. Luiskahti niin pelokkaasti sivuitseni. Olisi pitänyt tuolta tytöltä kysyä, mutta eihän sen kanssa puheisin pääse. — Mutta olkoonpa minun puolestani!

V:s KOHTAUS.

Ahrén, Gryhling.

AHRÉN.

Tulee, panee hattunsa pikkupöydälle sikarikotelon päälle, lyö Gryhlingiä olalle.

No veli. Mitä kuuluu?

GRYHLING.

Eipä mitään.

AHRÉN.

Hiljaa.

Kuule, eikö täällä ole mitään skandaalia tapahtunut?

GRYHLING.

Täälläkö? Skandaalia?

AHRÉN.

No hyvä! Minä jo olin huolissani.

GRYHLING.

Mitä tarkoitat?

Ahrén kuuntelee oikealle vievän oven vieressä.

Ailin sanovat sairaaksi.

AHRÉN.

Hm! Hän ei ole siis mitään puhunut.

GRYHLING.

Onko jotakin tapahtunut sitten? —

AHRÉN.

No, niitten akkain kanssa ei osaa kyllin varovainen olla. — Kuka se siellä heidän luonaan on?

GRYHLING.

Ehkä lääkäri.

AHRÉN.

Se on mahdollista. — Mennäänpäs sinun kamariisi, niin kerron kaikki.

GRYHLING.

Tehdään niin.

AHRÉN.

Se likka oli siis niin viisas, ett'ei hiiskunut eukolle sanaakaan. — Saakelin hyvä asia.

Menevät.

VI:s KOHTAUS.

Hartin, Professori, Aili, sitten Ahrén.

Hartin ja Professori tulevat totisen näköisinä.

HARTIN.

No, herra professori? Kuinka on laita?

PROFESSORI.

Hm!

HARTIN.

Puhukaa Herran tähden.

Professori pudistaa päätään.

Mitä?

Aili tulee ovelle, nojaa käsiään pihtipuoliaisiin, kuuntelee.

PROFESSORI.

Olisi pitänyt minut ennen kutsua.

HARTIN.

Eihän toki vielä vaaraa ole?

PROFESSORI.

Vaaraako? On!

HARTIN.

Mitä sanotte! Onko hän arveluttavasti kipeä?

PROFESSORI.

Ei vielä arveluttavasti, mutta se voi siksi muuttua.

HARTIN.

Älkää Herran tähden.

PROFESSORI.

Se voi helposti muuttua keuhkotaudiksikin.

HARTIN.

Kuinka olisi se mahdollista? Olenhan minä koettanut pitää hänestä niin tarkkaa vaaria kuin suinkin, sekä lapsena ollessaan, että sen jälkeen kuin hän kihloihin joutui.

PROFESSORI.

Kirjoittaa reseptiä.

Onko hän kauan ollut kihloissa?

HARTIN.

Kolmatta vuotta!

PROFESSORI.

Vai niin. — Siinäpä se!

HARTIN.

Mitä tarkoitatte?

PROFESSORI.

Tyttärenne on kuumaverinen ja tunteellinen, hänen fysiikkansa ei ole parasta laatua. — Jos olisitte antaneet hänen heti naimisiin mennä, niin olisi hän nyt terve.

HARTIN.

Herra Jumala! Te saatatte minut epätoivoon!

PROFESSORI.

Joku suuri mielenliikutus on voinut myöskin lisätä heikkoutta.

HARTIN.

Mielenliikutusko? Missä olisi hän —?

PROFESSORI.

Matkustakaa ulkomaille, Nizaan tahi Korsikaan vielä paremmin. Se on paras keino parannukseen.

HARTIN.

No mutta —!

PROFESSORI.

Lähtekää hetipaikalla matkalle.

HARTIN.

Siitähän hän arvaisi heti kaikki.

PROFESSORI.

Hm!

HARTIN.

En tahdo sitä hänelle vielä ilmaista, puhumattakaan syystä hänen heikkouteensa. Se loukkaisi liiaksi hänen neitseellisyyttään.

Aili nykyäyttää ylenkatseellisella säälillä päätään, katoaa.

Voi surkeutta! Miksi en heti antanut heidän naimisiin mennä! Olisihan minulla, Jumala paratkoon, varoja ollut. Mutta enhän ole moisesta vaarasta kuullut puhuttavankaan!

Huokaa.

Vaan mikä kerran on tapahtunut, siihen täytynee mukaantua. Koetan kestää kaikki tyyni niin, ett'ei hän mitään huomaa. Tekeydyn niin iloiseksi kuin mahdollista ja koetan häntä huvitella kaikella tavoin.

Ahrén tulee.

PROFESSORI.

Jaa, minun pitää nyt lähteä. Ottakoon näitä kahdesti päivässä.

AHRÉN.

Hyvä päivä, äiti!

PROFESSORI.

No hyvästi nyt vaan!

Lähtee, ottaa Ahrénin hatun.

AHRÉN.

Suokaa anteeksi.

Ottaa hattunsa.

Tämä on minun. — Kas, kenen tuo on?

Ottaa pöydältä sikarikotelon.

HARTIN.

Mitä ihmettä! Tämähän on Kaarlon kadonnut —

Menee professorin perässä eteiseen.

VII:s KOHTAUS.

Ahrén, Hartin.

AHRÉN.

Olisiko tyttö todellakin kipeä? Sepä olisi minulle täräys! Mutta pidä kiinni, Ahrén, saaliistasi. Toista samallaista ei ole tarjona. Tänä keväänä pitää häät toimeen saada viimeistään.

HARTIN.

Tulee takaisin.

Vilhelm-parka. Koeta kestää ikävä uutinen.

AHRÉN.

Mitä nyt?

HARTIN.

Aili on sairas!

AHRÉN.

Herra Jumala!

HARTIN.

Ja kamalinta on, että professori luulee syyksi tautiin sen, että olette olleet liian kauan kihloissa.

AHRÉN.

Sitä olen minäkin jo ajatellut.

HARTIN.

Etkä ole minulle mitään sanonut.

AHRÉN.

Kuinka olisin voinut sellaista? — Mutta nytpä voimmekin jo häämme viettää, sillä nyt olen päässyt kanslistiksi.

HARTIN.

Oletko? No, toivotan onnea! Niin! Se on parasta! Te vietätte häät ja sitten yhdessä matkustamme ulkomaille. Eikö niin?

AHRÉN.

Jos te tahdotte vaan!

HARTIN.

Sinä olet saavuttanut siinä määrin minun luottamukseni ja kunnioitukseni, että uskallan haltuusi ainoan tyttärenti uskoo, vaikka hän sairaskin on. Sinä kykenet häntä paremmin hoitamaan kuin minä.

AHRÉN.

Enhän toki! Mutta parastani tahdon kuitenkin koettaa.

HARTIN.

Minä lahjoitan teille tämän huvilan jä jään luoksenne sitten asumaan. Eikö niin?

AHRÉN.

Suutelee hänen kättään.

Te olette liian hyvä!

Itsekseen.

Nyt ei karhut peloita enää.

HARTIN.

Mutta Ailille emme anna viittaustakaan vaarasta.

AHRÉN.

Parasta on!

VII:s KOHTAUS.

Edelliset, *Aili*, sitten *Gryhling*.

AILI.

Tulee.

Oo, arvoisa sulhonikin täällä!

AHRÉN.

Aikoo lähestyä.

Hyvä päivä!

AILI.

Katkerasti hymyillen.

Älä tule lähelleni. — Minä olen kipeä. — Se voisi tarttua.

AHRÉN.

Mitä vielä. Ei se vaarallista ole.

AILI.

Hm!

HARTIN.

Toivota onnea Vilhelmille. Hän on nyt vakinainen kanslisti.

AILI.

Kylmästi.

Vai niin!

AHRÉN.

Nyt voimme pian häät viettää. Vihdoin saapuu onnemme kesä.

AILI.

Katkerasti.

Takatalvi!

HARTIN.

Kun nyt vaan varovainen olet ja iloinen, niin kyllä kaikki vielä hyvin käy.

AILI.

Niin, kyllä minä aion olla iloinen. Saatpa nähdä, kuinka minä kesällä soutelen uudessa veneessäni, lauleskelen lempilauluani. Olen keksinyt sille uudet sanatkin.

Laulaa pianolla säestäen.

"Voi kuin suloista oisi kuolla silloin,
Kun mieli raitis, nuori vielä on.
Sais lainehilla lauleskella illoin
Ja olla neitosena Vellamon.
Suloista ois,
Jos kuolla vois.
Suloista ois,
Jos nuorra kuolla vois.

Oi ystäväni siellä lainehilla,
Kuin onnellisna siellä oisinkaan.
Te sallittenhän Ailin sinne tulla?
Hän yhtyy teidän kanssa laulamaan:
Suloista ois,
Jos kuolla vois.
Suloista ois,
Jos nuorra kuolla vois."

HARTIN.

Liikutettuna.

Miksikä noin surullista! Aivan kuin haudan partaalla oisit.

Teeskennellyllä iloisuudella.

Sinun pitää laulaa jotakin iloisempaa. Se virkistää, elähyttää sinua.

Soittaa kelloa.

Kuinka saisimme tänään jotakin hupaista toimeen?

Palvelustyttö tulee.

Kutsu luutnantti tänne!

Palvelustyttö menee oikealle.

AILI.

Äiti, minä tahtoisin viettää tänään pienet kemut.

HARTIN.

Olkoon menneeksi. Sinä saat tänään olla emäntänä, saat määrätä kaikki mielesi mukaan.

AILI.

Saanko? Kiitoksia!

Palvelustyttö tulee.

Tuoppas kaksi pulloa sampanjaa.

GRYHLING.

Tulee. Itsekseen.

Ash, mitä he nyt minusta taasen!

AILI.

Kuule, eno, tänään vietämme hupaisen päivän. Mutta miksi olet sinä noin synkän näköinen?

Silittää poskelle.

Kun kerran saisin selville, mistä nuo synkät pilvet sinun otsallesi nousevat.

GRYHLING.

Suutelee Ailia otsalle.

Maailmassa on niin paljon salaisuuksia.

Käypi veltosti istumaan kiikkutuoliin.

AILI.

Mutta missä ne Karhit viiptyvät?

AHRÉN.

Tyytymättömänä.

Tulevatko he tänne?

AILI.

Lyhyesti.

Tulevat!

Kello soi.

Kas, siinä he ovatkin.

Menee avaamaan.

HARTIN.

Mistä hän niin äkkiä iloiseksi tuli?

AHRÉN.

Niin! Mistä muutos?

IX:s KOHTAUS.

Edelliset, *Ulla*.

AILI.

Tulee takaperin takaisin.

Käykää sisään vaan.

ULLA.

Tulee nöyrästi kumarrellen.

Suokaa anteeksi, että —

HARTIN.

Vai niin! Mitä matamilla on asiata?

AILI.

Ettekö te ole sen Emman äiti, joka —

ULLA.

Niin, armollinen neiti. Antakaa anteeksi. —

AILI.

Mitä vielä. Painakaa puuta. Te näytätte niin kärsivältä.

ULLA.

Onhan sitä, Jumala paratkoon, tässä maailmassa kärsimyksiä.

HARTIN.

Niin todellakin! Minulla on teille lohdutus, matami.

Gryhlingiin kääntyen.

Sinäkö, Kaarlo, tämän sikarikotelosi —

GRYHLING.

Mistä olet sen löytänyt?

AHRÉN.

Tuossa pikkupöydällä se oli äsken.

GRYHLING.

Sepä kummallista!

HARTIN.

Ullalle.

Tyttärenne ei siis ainakaan sitä varastanut, olkoon sitten vaikka ihmeen kautta tänne joutunut.

GRYHLING.

Kotiin tullessani kohtasin äsken korridorissa salaperäisen näköisen miehen, ja tuo ovi oli auki. —

AILI.

Näettekö nyt? Enkö minä sanonut, ett'ei Emma voinut olla varas.

ULLA.

No Jumalan kiitos! Hän ei siis ainakaan ollut varas. Jospa siinä olisikin kaikki!

AILI.

Onko siis muutakin hänelle tapahtunut?

ULLA.

On, Jumala paratkoon!

HARTIN.

Rauhattomana.

Miksi rasitat häntä kysymyksilläsi?

ULLA.

Ei neiti minua laisinkaan rasita. Tuntuu päinvastoin niin hyvältä kuulla tällaisen enkelin ääntä. Sellaiseksi tahdoin minäkin tyttäreni kasvattaa, mutta —

AILI.

Mutta?

ULLA.

Te ette siis tiedä ollenkaan, kuinka Emman on käynyt?

AILI.

En!

ULLA.

No, eihän teidän tarvitsekaan sellaista tietää.

AILI.

No, mutta kun minä pyydän.

ULLA.

Te olette niin nuori ja viaton. Ette te sellaisia saa oppia tietämään.

AILI.

Ei löydy mitään niin pahaa, ettei sitä tietää saisi!

ULLA.

No, jos tahdotte.

Katsoo Hartiniin kysyvästi.

Hän menetti kunniansa, tulevaisuutensa, kaikki. —

AILI.

Kuinka?

ULLA.

No, hän — lankesi.

AILI.

Lankesi? Sai lapsenko?

Katsoo äitiinsä.

Vai niin!

Kello soi.

Karhit tulevat!

Menee avaamaan.

X:s KOHTAUS.

Edelliset, *Helli, Karhi*.

Aili ja *Helli* tulevat ensin.

AILI.

Ja minä kun odotin.

HELLI.

Aili-parka! Miltä sinä näytät!

AILI.

Ei tee mitään. Kunhan te tulitte vaan. Sinä olet sen terveempi.

KARHI.

Tulee, tervehtii kohteliaasti, mutta kylmästi.

Minä pyydän lupaa ilmoittaakseni, että tuolla ulkopuolella odottaa kaksi henkilöä, joilla olisi tälle perheelle tärkeitä asioita. Sallitaanko heidän tulla sisään?

AILI.

Kaikki ovat meille tänään tervetulleita!

Karhi menee vasemmalle.

ULLA.

Minä tahdoin vaan kysyä vähän tyttärestäni; ehkä tahdotte, että nyt lähdän ja tulen toisen kerran?

AILI.

Ei, ei, olkaa täällä vaan.

Karhi tulee, hänen perässään *Emma* ja *Kaski*.

XI:s KOHTAUS.

Edelliset, *Emma, Kaski*.

ULLA.

Tyttäreni!

EMMA.

Rakas äitini!

Syleilevät.

ULLA.

Voi kuinka olen sinua kaivannut. Väärin tein sinua kohtaan. Syyttä sinua varkaudesta syytettiin — Miksi jätin sinut oman onnesi nojaan silloin, kun enimmin apua tarvitsit? — Anna minulle anteeksi.

EMMA.

Minähän sinua vastaan olen rikkonut. Miksi en tullut heti luoksesi, tunnustanut kaikki ja pyytänyt anteeksi? Ethän olisi minua silloin luotasi työntänyt.

ULLA.

En, en! Yhdessä olisimme sitten kestäneet kaikki.

EMMA.

En luullut sinun voivan rikostani anteeksi antaa.

AILI.

Liikutettuna.

Voi kuinka hyvin minä ymmärrän tuon. Mitä olisin minä tehnyt, jos olisin samallaiseen tilaan joutunut? Mitä olisin minä, äiti, tehnyt?

Hartin seisoo jäykkänä, äänettömänä.

Onko meidän välimme sellainen ollut, että olisin sinulle kaikki tunnustaa voinut? Ei! Sitä en koskaan olisi tehnyt! Tässä on kaksi saman kohtalon alaista, saman kasvatuksen uhria. Emma ja minä.

HARTIN.

Mitä puhut sinä Herran tähden?

AILI.

Emmalle.

Sinä sait siis lapsen?

EMMA.

Niin!

AILI.

Tytönkö vai pojan?

EMMA.

Kauniin sinisilmäisen pojan.

AILI.

Missä on se nyt?

EMMA.

Huokaa.

Annoin erään armeliaan vaimon huostaan.

AILI.

Kenenkä?

EMMA.

En tiedä hänen nimeään.

AILI.

Etkö tiedä hänen nimeään?

EMMA.

Se asioitsija, jota Lapsimuoriksi kutsutaan, toimitti sen erään toisen huostaan.

ULLA.

Herra Jumala! Voi lapsi-parkaa!

AILI.

Löytyykö sellaisia asioitsijoita?

ULLA.

Löytyy, Jumala paratkoon! Kauheita laitoksia! He ottavat kovaonnisten lapsia toimittaakseen ne kelpo maksua vastaan hyvään säilöön — sydämettömien nylkyrieni käsiin, joitten luona ne kurjassa hoidossa tavallisesti kituvat kuoliaiksi.

AILI.

Mitä kuulen! Ja sellaisten asioitsijain annetaan rankaisematta jatkaa tointaan.

KARHI.

Yhteiskunnassamme on, kuten näet, varjopuoliakin.

AILI.

Voi kauheata! Eikö sinulla enää ollut mitään muuta keinoa?

EMMA.

Äitini hylkäämänä, ei mitään!

ULLA.

Mutta ken oli lapsen isä?

AILI.

Niin! Kuka on lapsen isä?

EMMA.

Katsoo uhkaavasti Gryhlingiin.

Sitä minä tulinkin sanomaan.

Osoittaa Gryhlingiä.

Tuossa on lapseni isä, elämäni onnen murtaja! Hän minut humalaan juotti, petti ja sai sitten säälimättömiin kouriinsa.

Yleinen hämmästys.

GRYHLING.

Minä! Kuinka uskallat?

EMMA.

Siksi, ett'en pelkää enää uhkauksiasi. Valallani voin vahvistaa, että tuo, juuri tuo minun, puhtaan, kokemattoman tytön kunnian kavalasti ryöväsi.

GRYHLING.

Älkää uskoko häntä. Hän valehtelee! Minäkin, voin valallani vannoa itseni syyttömäksi.

Ivallisesti.

Kumpaa meistä uskotaan!

AILI.

Ketä pitää minun uskomana? Yhtä varma olen Emman viattomuudesta kuin kelpo enoni

rehellisyydestä.

KARHI.

Minä säälin sinua, Aili-parka, mutta totuuden pitää julki tulla. Minä voin todistaa, että Emman syytös on oikea. Olen itse omin korvin kuullut Gryhlingin tunnustavan sen, puhuessaan Emman kanssa puutarhassa tuolla viime syksynä Ailin syntymäpäivänä juuri. Maksoipa hän Emmalle rahasummankin, hänen kunniansa korvaukseksi.

EMMA.

Kunnianiko korvaukseksi! Ei suinkaan. Hänen lapsensa varalle sen otin.

AILI.

HoiPERTAA taaksepäin.

Silmäni pimenevät. Olen kuullut liian paljon yht'aikaa.

HARTIN.

Valittaa.

Sellainen konnako olet, kurja veljeni? Saatoit, tahrata tällä tavoin kunniallisen nimeni!

Gryhling istuu masentuneena nurkassa tuolilla.

AILI.

Ponnistaen voimiansa, tynesti.

Tälläinkö siis tämä yhteiskuntamme, niin kurjan kurja? — Ja minulle on sitä niin valoisaksi, onnelliseksi kuvailtu. Silmäni ovat auenneet. — Näen sen syvimpiin lomiin asti. Ei löydy täällä siis ketään enää, johon luottaa voisi. Enonikin, jota niin rehellisenä miehenä olen pitänyt! — Oo, kuinka kauhea on isku! Viime aikoina on minusta tuntunut, kuin olisi koristus, pylväs toisensa jälkeen, pudonnut pirstaleiksi yhteiskunta-rakennuksestamme; eilen rupesi se kokonaan huojumaan ja romahti nyt kerrassaan yhteen kurjaan läjään, minä, me kaikki sen mukana.

AHRÉN.

Aili-kulta! Älä anna sen niin kovasti mieltäsi järkyttää. Ei tuo niin kauhea asia ole, kuin se näyttää. —

AILI.

Vaikene, sinä kurja mies!

HARTIN.

Aili, Herran tähden!

AILI.

Tempaa sormestaan sormuksen, viskaa sen Ahrénin jalkojen juureen.

Tuossa on sormuksesi! Tässä on minun omani, jonka sinulle annoin ikuisen liiton vahvikkeeksi.

Katkerasti.

Jalkavaimoltasi tämän eilen sain.

Ahrén hämmästyty, aikoo puhua, lähtee kiireesti pois.

HARTIN.

Jumalani! Tätä vielä puuttui!

Heittäytyy sohvaan.

AILI.

Voi teitä äidit, voi! Miksi revitte nuorta sydäntäni näin! Miksi kaikki näin odottamatta, yht'aikaa!

HARTIN.

Kohottaa päätään, rukoillen.

Koeta tyyntyä, armahani. Jumala tahtoo koetella meitä! Pitää tyyneästi ottaa vastaan tällaiset iskut.

AILI.

Sen olisit ennen voinut sanoa. Miksi et ole minua opettanut maailmaa tuntemaan sellaisena, kuin se on? Silloin voisin tyyneästi katsoa sen varjopuoliakin. Mutta kun ennen vaan valoa katsella sain, pimentää odottamaton varjo silmiäni. Kaikki olet säästänyt viimeiseen hetkeen. Ja nyt hyökkäävät ne päälleni joka taholta kuni myrkylliset nuolet, saastuttaen minulta kaikki lapsuuteni muistot, elämäni onnen, tulevaisuuteni unelmat. En näe enää muuta kuin kurjan maailman, jossa ihmishaahmot pelokkaina, onnettomina hiipivät, joka hetki valmiina uutta kovaa kokemaan. — Niin! Minä en ole kasvatettu tässä maailmassa olemaan, siksi tahdonkin pois!

HARTIN.

Aili-kulta! Lakkaa jo!

AILI.

Minä olen tähän asti vaiennut, mutta nyt tahdon puhua suuni puhtaaksi. Minä lähden pois ja iloitsen siitä. Jos eläisin mielelläni ja minun täytyisi kuolla, kärsisin; jos kuolla tahtoisin, mutta en pois pääsisi, kärsisin myöskin. Onneksi sekä tahdon että pääsen täältä. Olen, näet, kasvatettu niin, että samalla kuin olen tullut tyytymättömäksi elämäni, olen myöskin taudin saanut.

HARTIN.

Mitä sinä nyt —

AILI.

Vielä kuolon partaalla ollessani tahdot minulta totuuden salata. Onneksi tiedän sen jo. Sinä pakoitit minut liian kauan kihloissa olemaan.

HARTIN.

Aili-kulta!

AILI.

Niin, niin! Älä koetakkaan minua harhateille viedä. Kihloihin mennessäni häntä rakastin ja vielä kauan sen jälkeenkin, mutta minkä enemmän sain hänen rinnoillaan uinua, minkä kauemmin sain nauttia tätä salonki-rakkautta, sen kauemmas hänestä vieraannuin. Kuinka usein tutkin itseäni, kuinka monta kertaa koetin ottaa selvää siitä madosta, joka rintaani jäyti, mutta se oli minulle mahdotonta. Sinulta en kysyä voinut. Se jäyti jäytämistään, kunnes parannus on myöhäistä ja nyt on minulla tauti. Vastaa, äiti, onko se totta?

HARTIN.

On, lapsi-parkani! Sairas olet, mutta vaarallista ei se suinkaan vielä ole. Älä kuoloa pelkää!

Palvelustyttö on tuonut sampanjaa, avannut pullot ja kaatanut laseihin.

AILI.

Muille.

Juokaa nyt minun maljani.

Ottaa lasin.

No, ettekö tahdo? Miksi seisotte siellä? Tulkaa lähemmäs. Ottakaa lasit itsellenne.

Palvelustyttölle.

Jos lapset jo ovat tulleet, niin saata heidät tänne.

Kaikki paitsi Gryhling ovat ottaneet lasit.

Kas niin!

Kilistää.

Nyt on puheeni loppunut, äiti. Sinua en kuitenkaan ole syyttää tahtonut, sillä parastanihan sinä olet aina tarkoittanut, mutta kasvatusoppiasi moitin, ahdasmielistä yhteiskuntaamme, meidän oppineitamme, jotka eivät huomaa, mikä paino neitosia tukehduttaa; jotka eivät käsitä, kuinka nuori sydän kituu heidän ulkokullatun siveysoppinsa alla.

HARTIN.

Heittäytyy Ailin kaulaan.

Armas lapsukaiseni! Anna minulle anteeksi.

AILI.

Äiti-kulta. Nyt vasta olen tyttäresi!

Lapset tulevat.

Tuoss' ovat ne, joitten kanssa tahdon viettää loput elämästäni. He ovat vielä vapaat yhteiskuntamme kirouksesta.

Hyväilee lapsia.

HARTIN.

Sano alottavasi heidän kanssaan uuden elämän.

— *LOPPU.* —

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK AILI ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in

your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project

Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following

which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.